

NAJZNAČAJNE NOVINE STEČAJNOG ZAKONA IZ 2015. GODINE¹

Dr. sc. Jasnica Garašić, redovita profesorica
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

UDK: 347.736
Ur.: 13. veljače 2017.
Pr.: 17. veljače 2017.
Izvorni znanstveni rad

Sažetak

U ovom radu proanalizirane su najznačajnije novine koje je u hrvatsko stečajno pravo unio Stečajni zakon iz 2015. godine. U radu se ukazuje na mnoge kontradiktorne, nedorečene i pogrešne odredbe, koje se posebice odnose na nove odredbe o predstečajnom razlogu, predstečajnom postupku, predujmu troškova stečajnog postupka, imenovanju stečajnih upravitelja, tužbi radi pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika, unovčenju predmeta razlučnog prava, stečajnom planu, povezanim društvima, stečajnom postupku nad likvidacijskom imovinom, kao i o međunarodnom stečaju. Zbog mnogobrojnosti pogrešnih zakonskih rješenja i zabrinjavajuće lakoće kojom su izravno povrijeđena neka od temeljnih načela stečajnog i građanskog procesnog prava općenito, potrebno je što prije pripremiti zakonske odredbe kojima će se Stečajni zakon iz 2015. godine izmijeniti odnosno dopuniti.

Ključne riječi: *predstečajni postupak, prijeteća nesposobnost za plaćanje, razlučni vjerovnik, stečajni plan, međunarodni stečaj, Stečajni zakon 2015.*

1. UVOD

Novi Stečajni zakon (u daljnjem tekstu: SZ 2015)² stupio je na snagu 1. rujna 2015. čime je prestao važiti stari Stečajni zakon iz 1996. godine (u daljnjem tekstu: SZ 1996)³ kao i odredbe članaka Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi iz 2012. godine (u daljnjem tekstu: ZFPPN)⁴, koje su regulirale institut predstečajne nagodbe.

U ovom radu dat će se pregled najznačajnijih novina koje je novi Stečajni zakon sa sobom donio, kako bi se dobio uvid u njihov opseg i njihovo značenje.

1 Rad predstavlja proširen referat koji je izložen na savjetovanju "Novi Stečajni zakon 2015.", koji je u organizaciji Narodnih novina d.d. održan 14. rujna 2015. u Zagrebu.

2 Stečajni zakon, Narodne novine, br. 71/15.

3 Stečajni zakon, Narodne novine, br. 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06, 116/10, 25/12, 133/12.

4 Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, Narodne novine, br. 108/12, 144/12, 81/13, 112/13.

Sve zakonske novine i promjene zbog njihove opsežnosti nije moguće detaljno prikazati, proanalizirati i prokomentirati u ovom radu. Releatvnost nekih odredaba pokazat će se, uostalom, tek u praksi. No, kod osobito važnih promjena dat će se njihova ocjena, bilo da je sa stajališta autora riječ o pozitivnoj ili negativnoj promjeni.

Zbog velikog broja novina te preglednosti u njihovom izlaganju one će se iznijeti slijedeći strukturu novog Stečajnog zakona, uz zaključnu opću ocjenu.

Novi Stečajni zakon u suštini je preuzeo strukturu starog Stečajnog zakona, te kao i stari zakon sadrži glave: o stečajnom postupku (III.), pravnim posljedicama otvaranja stečajnoga postupka (IV.), upravljanju stečajnom masom i unovčenju stečajne mase (V.), namirenju stečajnih vjerovnika (VI.), stečajnom planu (VII.), osobnoj upravi (VIII.), oslobođenju od preostalih obveza (IX.), međunarodnom stečaju (XI.) te prijelaznim i završnim odredbama (XV). Novost je što je tim glavama novi Stečajni zakon na početku dodao glavu o općim odredbama koje se odnose kako na predstečajni tako i na stečajni postupak (I.) te glavu o predstečajnom postupku (II.). Na kraju zakona dodane su nove glave o povezanim društvima (X.), skraćenom stečajnom postupku (XII.), stečajnom postupku nad imovinom pravne osobe koja je prestala postojati (XIII.) te o upisu stečajne mase u sudski registar (XIV).

2. NAJVAŽNIJE NOVINE STEČAJNOG ZAKONA IZ 2015. GODINE

2.1. Opće odredbe

2.1.1. Cilj predstečajnoga i stečajnoga postupka

Prema novom Stečajnom zakonu predstečajni postupak provodi se radi uređivanja pravnoga položaja dužnika i njegova odnosa prema vjerovnicima i održavanja njegove djelatnosti, dok se stečajni postupak provodi radi skupnoga namirenja vjerovnika stečajnoga dužnika, unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava vjerovnicima. Poštenim dužnicima pojedincima omogućit će se oslobođenje od preostalih obveza prema odredbama glave IX. Stečajnog zakona. Tijekom stečajnog postupka može se provesti stečani plan prema odredbama glave VII. Stečajnoga zakona (čl. 2. st. 1.-3. SZ 2015).

S obzirom na to da se i stečajnim planom mijenja pravni položaj dužnika i drugih sudionika u stečaju (čl. 307. SZ 2015), te da je najčešće i njegov cilj održanje djelatnosti dužnika, u odredbama o ciljevima predstečajnoga i stečajnoga postupka nije dovoljno došla do izražaja razlika između ciljeva te dvije vrste insolventijskih postupaka. Zapravo se je trebalo naglasiti da se prema intenciji zakonodavca predstečajni postupak može sprovesti samo u slučaju prijeteće nesposobnosti za plaćanje (prijeteće insolventnosti, čl. 4. st. 1. reč. 1. SZ 2015), dok se stečajni postupak može otvoriti samo u slučaju već nastupjele nesposobnosti za plaćanje i prezaduženosti (čl. 5. st. 1.-2. SZ 2015). Još bi bilo bolje da je zakonodavac dopustio mogućnost da i stečajni dužnik podnosi stečajni plan te da u situaciji prijeteće nesposobnosti bira između predstečajnog postupka i stečajnog postupka, zavisno o tomu odgovara li više institut predstečajnog sporazuma ili stečajnog plana njegovim konkretnim okolnostima.

2.1.2. Predstečajni i stečajni dužnik

Novi Stečajni zakon jedinstveno definira pojam dužnika za predstečajni i stečajni postupak. Tako se te dvije vrste postupka mogu provesti nad pravnom osobom i nad imovinom dužnika pojedinca, ako zakonom nije drukčije određeno (čl. 3. st. 1. reč. 1. SZ 2015).

Novinu predstavlja proširenje pojma “dužnika pojedinca” pod kojim se sada smatra fizička osoba obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti prema odredbama Zakona o porezu na dohodak i fizička osoba obveznik poreza na dobit prema odredbama Zakona o porezu na dobit (čl. 3. st. 1. reč. 2. SZ 2015). Drugim riječima dužnik pojedinac nije više samo trgovac pojedinac i obrtnik, već svaka fizička osoba koja obavlja neku gospodarsku, profesionalnu ili drugu djelatnost i koja je obvezanik plaćanja poreza na dohodak odnosno poreza na dobit.

Pravila o pravnim osobama nad kojim se stečajni postupak ne može provoditi ostala su ista. Tako se stečajni postupak ne može provesti nad Republikom Hrvatskom i fondovima koji se financiraju iz proračuna Republike Hrvatske, Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje te jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (čl. 3. st. 2. SZ 2015). Nad tim pravnim osobama ne može se sprovesti ni predstečajni postupak (čl. 3. st. 2. SZ). Dodatno se predstečajni postupak ne može provesti niti nad financijskom institucijom, kreditnom unijom, investicijskim društvom i društvom za upravljanje investicijskim fondovima, kreditnom institucijom, društvom za osiguranje i reosiguranje, leasing-društvom, institucijom za platni promet i institucijom za elektronički novac (čl. 3. st. 6. SZ 2015).

2.1.3. Predstečajni razlog, stečajni razlozi

Novi zakon više ne poznaje “*nelikvidnost*” kao stečajni razlog odnosno kao predstečajni razlog. S pravom je taj razlog ukinut, jer se njegovo postojanje s teškoćama utvrđivalo u praksi, i zapravo je bila riječ o jednoj nepravnoj kategoriji koja prije 2012. godine kao razlog nije postojala u tradiciji hrvatskoga stečajnog/insolventijskog prava, a niti je tipična u komparativnom stečajnom odnosno insolventijskom pravu.

Zakonodavac predviđa samo jedan predstečajni razlog i to je “*prijeteća nesposobnost za plaćanje*”. Novi zakon propisuje da prijeteća nesposobnost postoji ako sud stekne uvjerenje da dužnik svoje postojeće obveze neće moći ispuniti po dospijeću (čl. 4. st. 1. reč. 2. SZ 2015). To je vrlo nezgrapna zakonska odredba, jer prijeteća nesposobnost za plaćanje jest objektivna činjenica, koja postoji neovisno o uvjerenju suda, no, da bi se predstečajni postupak mogao otvoriti potrebno je da sud tu činjenicu utvrdi. Ako se zakonom željelo odrediti sadržaj prijeteće nesposobnosti za plaćanje, trebalo je odrediti da dužniku prijete nesposobnost za plaćanje kada je vjerojatno da svoje već postojeće obveze neće moći ispuniti u trenutku njihove dospelosti.⁵ S obzirom na to da je riječ o prognozi događaja u budućnosti, jasno

5 Tako je primjerice određen zakonski sadržaj toga razloga za otvaranje insolventijskog postupka u § 18. st. 2. njemačkog Insolventijskog zakonika (Insolvenzordnung, Bundesgesetzblatt 1994, I, str. 2866, posljednja izmjena Bundesgesetzblatt 2016., I., str. 3147.). Više o sadržaju toga razloga

je da će sud svoje utvrđenje moći učiniti samo na stupnju vjerojatnosti. Zapravo je trebalo propisati da sud može otvoriti predstečajni postupak, ako dužnik ili vjerovnik uz suglasnost dužnika predloži njegovo otvaranje te ako predlagatelj učini vjerojatnim da se postojeće obveze dužnika neće moći ispuniti po dospijeću. Stečajni zakon 2015 uvodi i zakonsku presumpciju o postojanju tog predstečajnog razloga. Naime, smatra se da postoji prijeteca nesposobnost za plaćanje ako nisu nastale okolnosti zbog kojih se smatra da je dužnik postao nesposoban za plaćanje i ako: a) dužnik u Očevidniku redosljedna osnova za plaćanje koji vodi Financijska agencija ima jednu ili više evidentiranih neizvršenih osnova za plaćanje koje je trebalo, na temelju valjanih osnova za plaćanje, bez daljnjeg pristanka dužnika naplatiti s bilo kojeg od njegovih računa ili b) duže od 30 dana kasni s isplatom plaće koja radniku pripada prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu odnosno prema drugom aktu kojim se uređuju obveze poslodavca prema radniku, ili c) u roku od 30 dana ne uplati doprinose i poreze prema plaći spomenutoj pod slovom b), računajući od dana kada je radniku bio dužan isplatiti plaću (čl. 4. st. 2. SZ 2015). Zakon ujedno propisuje dokaze kojima se spomenute okolnosti koje čine bazu presumpcije dokazuju (čl. 4. st. 3.-4 SZ 2015). Nelogično je presumpciju o postojanju prijeteca nesposobnosti za plaćanje temeljiti na okolnostima u kojima već postoji nesposobnost za plaćanje. Po načinu kako je redigirana ta presumpcija, prozlaži da je riječ o neoborivoj zakonskoj presumpciji. Upravo zbog toga postoji i mogućnost zloupotrebe predstečajnoga postupka od strane dužnika na način da 30 dana ne isplaćuje plaće i pripadajuće doprinose radnicima te da nakon toga jednostavno podnese prijedlog za predstečajni postupak i očekuje odgađanje odnosno smanjenje svojih obveza, premda objektivno nije nesposoban za plaćanje i ne prijeteći mu ta nesposobnost.⁶

Stečajni postupak može se otvoriti ako sud utvrdi postojanje stečajnoga razloga, i to ili *nesposobnosti za plaćanje* ili *prezaduženosti* (čl. 4. st. 1.-2. SZ 2015). Za razliku od starog Stečajnog zakona 1996, novi Stečajni zakon 2015 više ne predviđa prijetecu nesposobnost za plaćanje kao stečajni razlog.

Sadržaj pojma *nesposobnost za plaćanje* kao stečajnog razloga nije se mijenjao, pa ta nesposobnost postoji ako dužnik ne može trajnije ispunjavati svoje dospjele novčane obveze. Okolnost da je dužnik namirio ili da može namiriti u cijelosti ili djelomično tražbine nekih vjerovnika ne znači da je sposoban za plaćanje (čl. 6. st. 1.-2. SZ 2015). No, proširene su okolnosti koje tvore bazu neoborive zakonske presumpcije o postojanju tog razloga. Tako se smatra da ta nesposobnost postoji ne

vidjeti primjerice *Uhlenbruck Wilhelm*, u knjizi: *Uhlenbruck Wilhelm* (ur.), *Insolvenzordnung - Kommentar*, Verlag Franz Vahlen, München, 2003., § 18., rub. br. 1.-13.; *Schmerbach Ulrich*, u knjizi: *Wimmer Klaus* (ur.), *Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung*, Luchterhand, 4. izdanje, München, 2006., § 18., rub. br. 1-25.; *Drukarczyk Jochen*, u knjizi: *Kirchhof Hans-Peter/ Eidenmüller Horst/Stürner Rolf*, *Münchener Kommentar, InsO*, Verlag C.H. Beck, 3. izdanje, Band 1., München, 2016., § 18., rub. br. 1.-86.

6 O problemima u tumačenju predstečajnoga razloga kako je definiran u novom Stečajnom zakonu vidjeti *Dika, Mihajlo*, *Predstečajni postupak*, *Pravo u gospodarstvu*, 2016., br. 3., str. 372.-377.; *Komljenović, Maja*, *Predstečajni razlog prijeteca nesposobnosti za plaćanje u svjetlu novog Stečajnog zakona i recentne prakse Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske*, *Hrvatska pravna revija*, 2016., br. 12., str. 16.-21.

samo ako dužnik u Očevidniku redosljeda osnova za plaćanje koji vodi Financijska agencija ima jednu li više evidentiranih neizvršenih osnova za plaćanje u razdoblju dužem od 60 dana koje je trebalo na temelju valjanih osnova za plaćanje, bez daljnjeg pristanka dužnika naplatiti s bilo kojeg od njegovih računa (već ranije postojeće zakonsko rješenje), već i ako nije isplatio tri uzastopne plaće koje radniku pripadaju prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu odnosno prema drugom aktu kojim se uređuju obveze poslodavca prema radniku (dodatna nova zakonska okolnost - čl. 6. st. 2. SZ 2015). I kod ove presumpcije zakonodavac propisuje točno određene dokaze kojima se okolnosti koje tvore njezinu bazu smiju dokazivati (čl. 6. st. 4.-5. SZ 2015). Kao i prema ranijem zakonskom rješenju, navedena presumpcija se neće primijeniti ako dužnik tijekom prethodnoga postupka namiri sve tražbine koje je na temelju valjanih osnova za plaćanje trebalo naplatiti sa svih njegovih računa ili ako dođe do pristupanja dugu (čl. 6. st. 3. reč. 1. SZ 2015).⁷

Sadržaj pojma *prezaduženost* kao stečajnog razloga suštinski se nije promijenio, iako je stilski malo drukčije formuliran. Tako prezaduženost postoji ako je imovina dužnika pravne osobe manja od postojećih obveza (čl. 7. st. 1. SZ 2015). Kao i prema dosadašnjem zakonskom uređenju neće se smatrati da je dužnik pravna osoba prezadužena, ako se prema okolnostima slučaja (razvojnog programu, raspoloživim izvorima sredstava, vrsti imovine, pribavljenim osiguranjima i slično) osnovano može pretpostaviti da će dužnik pravna osoba nastavljanjem poslovanja uredno ispunjavati svoje obveze po dospijeću. Malo se mijenja dosadašnja odredba prema kojoj se prezaduženost kao stečajni razlog ne primjenjuje na trgovačka društva osoba, pa se određuje da se odredba o prezaduženosti neće primijeniti ako za obveze društva osoba solidarno odgovara član društva fizička osoba *nad čijom imovinom nije pokrenut ili otvoren stečajni postupak* (usp. bivši čl. 4. st. 12. SZ 1996 i čl. 7. st. 2. SZ 2015).⁸

Kao što je već rečeno, bilo bi bolje da je zakonodavac ostavio mogućnost da se stečajni postupak otvara i u slučaju prijeteće insolventnosti dužnika te da je dužniku dana mogućnost da bira između dvije vrste insolventijskih procedura u takvoj situaciji.

2.1.4. Nadležnost suda

U članku 8. stavak 1. novog Stečajnog zakona određena je isključiva stvarna i mjesna nadležnost trgovačkog suda na čijem se području nalazi sjedište dužnika. Isto je rješenje imao i dosadašnji Stečajni zakon (čl. 5. SZ 1996).

Nažalost, zaboravljeno je da je novim Stečajnim zakonom proširen pojam

7 Vidjeti o nesposobnosti za plaćanje kao razlogu za otvaranje insolventijskog postupka u njemačkom pravu *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4., § 17., rub. br. 1.-20.; *Schmerbach*, op. cit. u bilj. 4., § 17., rub. br. 1.-30.; *Eilenberger Guido*, u knjizi: *Kirchhof Hans-Peter/ Eidenmüller Horst/ Stürner Rolf*, Münchener Kommentar, InsO, Verlag C.H. Beck, 3. izdanje, Band 1., München, 2016., § 17., rub. br. 1.-36.

8 Vidjeti o prezaduženosti kao razlogu za otvaranje insolventijskog postupka u njemačkom pravu *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4., § 19., rub. br. 1.-91.; *Schmerbach*, op. cit. u bilj. 4., § 19., rub. br. 1.-25.; *Druckarczyk Jochen/Schüler*, u knjizi: *Kirchhof Hans-Peter/ Eidenmüller Horst/ Stürner Rolf*, Münchener Kommentar, InsO, Verlag C.H. Beck, 3. izdanje, Band 1., München, 2016., § 19., rub. br. 1.-54.

“dužnika pojedinca” (čl. 3. st. 1.) te da se on odnosi ne samo na trgovce pojedince i obrtnike koji po zakonu moraju imati sjedište, već i na fizičke osobe koje nemaju sjedište. U odnosu na fizičke osobe koje nemaju sjedište, a potpadaju pod novi Stečajni zakon, taj zakon nije definirao kriterije za određenje stvarno i mjesno nadležnog suda za vođenje predstečajnog i stečajnog postupka.

Pri tome ne treba zaboraviti da se članak 8. stavak 1. SZ 2015 odnosi samo na relativnu nadležnost, dok je međunarodna nadležnost za vođenje insolventijskih postupaka kao apsolutna nadležnost regulirana člancima 392.-393. SZ 2015, gdje je također trebalo propisati kriterije za određenje međunarodne nadležnosti kad je riječ o fizičkim osobama bez sjedišta, što je također propušteno.

2.1.5. Odredbe o izuzeću sudaca

Odredbe o izuzeću sudaca promijenjene su na način da su iz Stečajnog zakona ispuštene odredbe o tomu da se svaki zahtjev mora odnositi na određenog suca, da mora biti obrazložen te da nije dopušteno općenito tražiti izuzeće svih sudaca i predsjednika nekog suda (bivši čl. 7.a. st. 3. SZ 1996 i sadašnji čl. 9. SZ 2015). No, premda su ta pravila ispuštena ona će i dalje vrijediti, jer se pravila parničnoga postupka pred trgovačkim sudovima na odgovarajući način primjenjuju u predstečajnom i stečajnom postupku (čl. 10. SZ 2015), što između ostalog znači i primjenu detaljnih pravila članaka 71.-76. Zakona o parničnom postupku⁹ koji reguliraju institut izuzeća sudaca.¹⁰

2.1.6. Državne potpore

Složeno pitanje državnih potpora¹¹ i njihovog učinka u predstečajnom i stečajnom postupku jedva da je dotaknuto novom odredbom članka 11. stavka 7. novog Stečajnog zakona u kojem je određeno da će se na postupke i mjere o kojima prema Stečajnom zakonu odlučuju vjerovnici, a kojima se odstupa od skupnoga namirenja vjerovnika unovčenjem dužnikove imovine i podjelom prikupljenih sredstava vjerovnicima na odgovarajući način primijeniti propisi kojima se uređuje područje državnih potpora.

2.1.7. Dostava sudskih pismena, javna priopćenja

Bitno su promijenjena pravila o dostavi sudskih pismena te javnim priopćenjima.

Prema starom Stečajnom zakonu su se samo sudska pismena koja su bila upućena širem krugu osoba dostavljala, ako tim zakonom nije bilo drukčije predviđeno, stavljanjem pismena na posebnu stečajnu oglasnu ploču suda, pri čemu se dostava smatrala izvršenom istekom *trećega dana* od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda (čl. 8. st. 1. SZ 1996).

9 Zakon o parničnom postupku, Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14.

10 Detaljno o institutu izuzeća sudaca vidjeti *Garašić, Jasnica*, Institut izuzeća sudaca i Novela Zakona o parničnom postupku 2003., Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 2003., vol. 53., br. 5., str. 1189.-1256.

11 Vidjeti primjerice *Čuveljak, Jelena*, O nekim pitanjima u postupku predstečajne nagodbe, Pravo u gospodarstvu, 2013., br. 3., str. 616.-632.

Prema novom Stečajnom zakonu (sva) sudska pismena dostavljaju se objavom pismena na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova, ako tim zakonom nije drukčije određeno. Dostava se smatra obavljenom istekom *osmoga dana* od dana objave pismena na dotičnoj mrežnoj stranici (čl. 12. st. 1. SZ 2015). Osim toga se takva objava smatra dokazom da je dostava obavljena svim sudionicima i onima za koje ovaj Zakon propisuje posebnu dostavu (čl. 12. st. 2. SZ 2015).

U svakom sudu će se za svakog dužnika voditi javni očevidnik pismena dostavljenih preko mrežne stranice e-Oglasna ploča sudova u elektroničkom obliku prema redosljedu objave, koji kao takav mora biti dostupan zainteresiranim osobama tijekom cijeloga radnog vremena suda, a zakon je propisao i podatke koji će se unositi u njega (čl. 12. st. 3.-4. SZ 2015). Dostava između suda i Financijske agencije obavlja se elektroničkim putem (čl. 12. st. 5. SZ 2015).

Pravila o javnim priopćenjima koje je poznao stari Stečajni zakon (čl. 9. st. 1.-3 SZ 1996) u potpunosti su ispuštena iz novog zakona.

Postavlja se pitanje može li dostava sudskih pismena, kako je koncipirana u novom zakonu, u potpunosti zamijeniti pravila o javnom priopćavanju. Dostava u procesnom pravu znači dostavu poznatim adresatima, poznatim sudionicima postupka, dok se javno priopćavanje u prvom redu primjenjuje za nepoznate adresate odnosno nepoznate sudionike postupka ili poznate sudionike čija adresa nije poznata. Nakon početnih teškoća, tehnički se e-Oglasna ploča sudova poboljšala, tako da se sada stečajni predmeti mogu pretraživati po različitim kriterijima. Nažalost, ona tehnički još uvijek nije doradana na način da pruža odgovarajuću informaciju i stranim vjerovnicima o njihovim dužnicima nad kojima je eventualno otvoren stečajni postupak u Republici Hrvatskoj. S tim u vezi treba spomenuti da je u novom Stečajnom zakonu nepromišljeno ispušteno pravilo prema kojem je stečajni sudac mogao naložiti stečajnom upravitelju da rješenje o otvaranju stečajnoga postupka dostavi vjerovnicima i dužnicima stečajnoga dužnika čija je adresa poznata (čl. 65. st. 5. SZ 1996). Ta je odredba imala važno značenje u slučajevima prekograničnih stečajnih postupaka, jer se njome osiguravalo da i strani vjerovnici pravodobno saznaju o otvaranju domaćeg stečajnog postupka kako bi mogli u njemu sudjelovati, jer u protivnom može doći u opasnost priznavanje hrvatske odluke o otvaranju stečajnog postupka u inozemstvu. Nakon što smo postali članica Europske unije, sudovi koji vode stečajne postupke u Republici Hrvatskoj moraju primjenjivati i Europsku odredbu o insolventijskim postupcima iz 2000. godine (u daljnjem tekstu: EuInsUr 2000)¹², koja sadrži posebna pravila o obavještanju stranih vjerovnika o otvaranju insolventijskih postupaka na teritoriju država članica Europske unije i prijavi njihovih tražbina (čl. 39.-42.). Tekst reformirane Europske uredbe o insolventijskim postupcima iz 2015. godine (u daljnjem tekstu: EUInsUr 2015)¹³ već je službeno objavljen, a ona će se početi primjenjivati 26.

12 Uredba Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o insolventijskim postupcima, Službeni list Europskih zajednica 2000, br. L 160., str. 1.-18. Detaljnije o ovoj uredbi vidjeti *Garašić Jasnica*, Europska uredba o insolventijskim postupcima, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 2005., br. 1., str. 257.-305; *Reinhart Stefan/Thole Christoph/Jahn Uwe/Fried Jörg*, u knjizi: *Kirchhof Hans-Peter/ Eidenmüller Horst/Stürner Rolf*, Münchener Kommentar, InsO, Verlag C.H. Beck, 3. izdanje, Band 4., München, 2016., str. 1.-382.

13 Uredba (EU) 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o insolventijskim

lipnja 2017. Reformirana Uredba sadrži poboljšana pravila o obavještanju stranih vjerovnika o otvorenom insolventnom postupku i prijavi njihovih tražbina (čl. 53.-55.).¹⁴ Ovdje također treba spomenuti obvezu Republike Hrvatske koja proizlazi iz reformirane Europske uredbe o insolventnim postupcima, a prema kojem je svaka država članica Europske unije dužna do 26. lipnja 2018. ustanoviti jedan ili više insolventnih registara koji će se putem Europskog pravosudnog portala najkasnije do 26. lipnja 2019. elektronički povezati s insolventnim registrima u svim drugim državama, kako bi se na taj način osigurala maksimalna mogućnost obavještenosti vjerovnika o otvaranju nekog insolventnog postupka na području Europske unije (čl. 24.-25., čl. 92. st. 2. sl. b) i c) Uredbe).¹⁵ Barem u prijelaznom periodu, dok se ne ostvari dovoljna tehnička razvijenost e-Oglasne ploče sudova, bilo bi bolje da je hrvatski zakonodavac predvidio da se barem odluka o otvaranju stečajnog odnosno predstečajnog postupka i dalje objavljuje u "Narodnim novinama".

S obzirom na način kako su pravila o dostavi koncipirana kao i na javnost očevidnika pismena dostavljenih putem mrežne stranice e-Oglasna ploča sudova proizlazi da se sva sudska pismena koja se dostavljaju ujedno i objavljuju. Svakako je time načelo pravnog interesa u pogledu uvida u spis u stečajnom postupku, a isto tako i u predstečajnom postupku, bitno izgubilo na značenju.

Nažalost, nova pravila o dostavi u Stečajnom zakonu ne daju jasan odgovor na pitanje kada se počinje računati rok za pravne lijekove u slučajevima u kojima je propisana i posebna dostava određenim osobama. Je li to dan nakon isteka osam dana od objave pismena na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova kada se smatra da je dostava obavljena ili dan dostave na adresu adresata za kojeg je Stečajnim zakonom propisana takva dostava (vidjeti čl. 12. st. 1. reč. 2. i čl. 19. st. 2 SZ 2015)?

U svakom slučaju sve objave koje su se prema starom Stečajnom zakonu obavljale na posebnoj stečajnoj oglasnoj ploči suda i "Narodnim novinama" sada se obavljaju na e-Oglasnoj ploči sudova.

postupcima (reforma), Službeni list Europske unije, br. L 141. od 5. 6. 2015., str. 19.-72. Detaljnije o toj reformiranoj uredbi vidjeti *Garašić, Jasnica*, Reforma Europske uredbe o insolventnim postupcima, u knjizi: *Kuzmić, Marica* (ur.), Reforma hrvatskog insolventnog prava – Novi Stečajni zakon, Inženjerski biro, Zagreb, 2015., str. 34-76.; *Mankowski Peter/Müller Michael F./Schmidt Jessica*, EuInsVO 2015 – Europäische Insolvenzverordnung 2015., Verlag C. H. Beck, München, 2016., str. 1.-818.; *Reinhart Stefan/Thole Christoph/Jahn Uwe/Fried Jörg*, u knjizi: *Kirchhof Hans-Peter/ Eidenmüller Horst/Stürner Rolf*, Münchener Kommentar, InsO, Verlag C.H. Beck, 3. izdanje, Band 4., München, 2016., str. 383.-533.

14 Detaljno o obavještanju stranih vjerovnika o otvaranju insolventnog postupka na području države članice Europske unije i prijavi njihovih tražbina vidjeti *Garašić, Jasnica*, Prijava tražbina stranih vjerovnika prema Europskoj uredbi o insolventnim postupcima, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 2016., br. 3., str. 1039.-1064.

15 Više o insolventnim registrima prema reformiranoj Europskoj uredbi o insolventnim postupcima vidjeti *Garašić*, op. cit. u bilj. 12., str. 54.-58.

2.1.8. Uvođenje obrazaca u stečajnom i predstečajnom postupku, određivanje podataka za identifikaciju, određivanje sadržaja popisa imovine i obveza dužnika

Uvedeno je pravilo prema kojem se u predstečajnom i stečajnom postupku podnesci podnose na propisanim obrascima, ako to Stečajni zakon predviđa, pri čemu je zakonodavac zadužio ministra nadležnog za poslove pravosuđa da u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu novog Stečajnog zakona pravilnikom propiše njihov sadržaj i oblik (čl. 13. st. 1.-2. u vezi s čl. 439. st. 2. SZ 2015).¹⁶ Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa dužno je osigurati dostupnost obrazaca na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 13. st. 3. SZ 2015).

Uvođenje obrazaca može doprinijeti većoj efikasnosti i brzini u provođenju stečajnog i predstečajnog postupka.

Nažalost, hrvatski zakonodavac u tome je otišao predaleko, jer je propisao da će sud odbaciti podnesak kao nedopušten, ako nije podnesen na propisanom obrascu (čl. 13. st. 4. SZ 2015). Naime, ako podnesak sadrži sve podatke koji se propisanim obrascem za tu vrstu podneska zahtijeva, trebalo je ipak predvidjeti dopuštenost takvog podneska, premda nije podnesen u propisanoj formi. Forma ne smije ići na račun sadržaja i na račun brzine postupanja u stečajnom odnosno predstečajnom postupku. U slučaju odbačaja podneska, jer nije podnesen na obrascu, njegov podnositelj će ponovno morati podnijeti sadržajno isti podnesak na obrascu, a problem može osobito nastati, ako je u međuvremenu protekao rok za njegovo podnošenje.¹⁷

Novi Stečajni zakon sadržava i podatke koji su potrebni za identifikaciju pravne i fizičke osobe prema tome zakonu. To su tvrtka ili naziv, sjedište i poslovna adresa te osobni identifikacijski broj za pravnu osobu. Za fizičku osobu to su njezino ime i prezime, njezino sjedište i poslovna adresa, njezina adresa prebivališta te njezin osobni identifikacijski broj (čl. 14. SZ 2015).

Kako bi se osiguralo podnošenje urednijih popisa imovine i obveza dužnika, koji se podnose uz ili povodom prijedloga za otvaranje predstečajnog ili stečajnog postupka (čl. 16. st. 1. i st. 3. SZ 2015), zakonodavac je propisao i izričit sadržaj tog popisa te odredio da se on sastoji od naznake: 1. nekretnina i pokretnina dužnika; 2. imovinskih prava dužnika na tuđim stvarima; 3. novčanih i nenovčanih tražbina dužnika; 4. drugih prava koja čine imovinu dužnika; 5. novčanih sredstava na računima; 6. druge imovine dužnika; 7. obveza dužnika unesenih u njegove poslovne knjige; 8. drugih novčanih i nenovčanih obveza dužnika; 9. razlučnih prava na imovini dužnika; 10. izlučnih prava; 11. prosječnih mjesečnih troškova redovnoga poslovanja dužnika u posljednjih godinu dana; 12. postupaka pred sudovima ili javnopravnim tijelima u kojima je dužnik stranka i visinu ili opis tražbine koja je predmet postupka (čl. 17.

16 Vidjeti Pravilnik o sadržaju i obliku obrazaca na kojima se podnose podnesci u predstečajnom i stečajnom postupku, Narodne novine, br. 107/2015.

17 Spomenimo primjerice da reformirana Europska uredba o insolventnim postupcima zahtijeva korištenje standardnog obrasca za prijavu tražbine, ali dopušta i da se ona prijavi i bez tog obrasca, ako podnesak vjerovnika kojom prijavljuje tražbinu sadržava sve podatke, koje popisuje standardni obrazac za prijavu tražbine – čl. 55. st. 1., 2. 4.

st. 1. SZ 2015).¹⁸ Ako bi dužnik dao neistinit i nepotpun popis imovine i obveza, on bi odgovarao kao za davanje lažnoga iskaza u postupku pred sudom (čl. 17. st. 3. SZ 2015).

2.1.9. Nemogućnost povlačenja prijedloga za otvaranje predstečajnoga i stečajnoga postupka

Rješenje koje je uvedeno Novelom Stečajnog zakona iz 2012. godine,¹⁹ prema kojem se prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ne može povući (čl. 40. SZ 2000), nažalost, zadržano je u novom tekstu Stečajnog zakona (čl. 16. st. 4. SZ 2015). Ono vrijedi i za prijedlog za otvaranje predstečajnog postupka.

Takvo zakonsko rješenje protivno je jednom od temeljnih načela građanskog procesnog prava, načelu dispozicije, koje bi trebalo vrijediti i u stečajnom postupku odnosno predstečajnom postupku.

2.2. Predstečajni postupak

Novouvedeni predstečajni postupak (čl. 21.-74. SZ 2015) preuzima funkciju postupka predstečajne nagodbe koji je bio reguliran Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (čl. 19.-86. ZFPPN) s time što su neke od najtežih pogrešaka koje su počinjene pri reguliranju postupka predstečajne nagodbe sada u određenju mjeri otklonjene. Inače, pravni termin predstečajna nagodba zamijenjen je pravnim terminom predstečajni sporazum.

Predstečajni postupak predstavlja i odgovor hrvatske Vlade na Preporuku Europske komisije od 12. ožujka 2014. o novom pristupu neuspjehu i insolventnosti poduzeća,²⁰ prema kojoj bi se u državama članicama trebalo osigurati da poduzeća u poteškoćama imaju pristup pravnim instrumentima koji će im omogućiti pravovremeno restrukturiranje, kako bi se spriječila insolventnost i postigla veća korist za vjerovnike, zaposlene, ulagače i uopće gospodarstvo. A poštenim poduzetnicima nad čijom imovinom je ipak otvoren stečajni postupak treba omogućiti i drugu šansu. U toj su Preporuci opisani elementi koje bi restrukturirajući mehanizam trebao sadržavati, kao i uvjeti pod kojima bi se poštenu poduzetnik trebao oslobađati negativnih posljedica stečajnog postupka i dugova.

U ovom radu nije moguće detaljno proanalizirati mnogobrojne odredbe predstečajnog postupka, stoga će se samo spomenuti u kojoj su mjeri u novom Stečajnom zakonu otklonjene temeljne pogreške koje su postojale u konceptu predstečajne nagodbe.²¹

18 Pritom se u tom popisu moraju navesti podatci o pravnoj i činjeničnoj osnovi u odnosu na svaki dio imovine i obveza, te o dokazima, osobito ispravama, kojim se oni mogu potkrijepiti i potvrditi da su navedeni podatci točni i potpuni i da ništa od imovine i obveza nije zatajeno (čl. 17. st. 2. SZ 2015).

19 Zakon izmjenama i dopunama Stečajnog zakona, Narodne novine, br. 133/12.

20 C(2014) 1500 final, SWD (2014) 61final, SWD (2014) 62 final.

21 O temeljnim pogreškama u konceptu predstečajne nagodbe vidjeti *Garašić, Jasnica*, Izmjene i dopune Stečajnog zakona iz 2012. motivirane institutom predstečajne nagodbe, u knjizi: *Barbić, Jakša* (ur.), Hrvatsko insolventijsko pravo, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti,

Postupak se više ne provodi pred upravnim organom, regionalnim centrima Financijske agencije (čl. 26. st. 1.-3. ZFPPN), već pred stvarno i mjesno nadležnim trgovačkim sudom (čl. 8. SZ 2015), koji je tradicionalno u hrvatskom stečajnom i prisilnonagodbenom pravu odlučivao o uređivanju pravnih odnosa između dužnika i njegovih vjerovnika. Suci su mnogo vičniji uređivanju pravnih odnosa između dužnika i vjerovnika nego što su to djelatnici Financijske agencije. U pogledu priznanja takve vrste stečajnog postupka u inozemstvu, s obzirom na to da ga vodi sud, sada više ne bi smjelo biti dvojbi. Financijska agencija se čak ne spominje kao tijelo predstečajnog postupka (čl. 21. SZ 2015), iako ona u tom postupku obavlja određene radnje, pa je stoga zakonodavac naložio ministru nadležnom za poslove pravosuđa da napravi popis jedinica Financijske agencije i propiše područja njihove nadležnosti u predstečajnom postupku (čl. 44. st. 2. SZ 2015),²² kao i da propiše vrstu i visinu naknade troškova Financijskoj agenciji za radnje koje ona poduzima u tom postupku.²³ Činjenica da se čitav postupak sada provodi pred sudom, otklonit će za ubuduće i sumnju javnosti u opravdanost takve vrste restrukturirajućeg insolventijskog postupka s obzirom na to da se tvrdilo da su se navodno u postupcima predstečajne nagodbe koje je vodila Financijska agencija događale brojne zloupotrebe.

Prema članku 39. stavku 2. ZFPPN-a dužnik u stanju nelikvidnosti ili insolventnosti bio je dužan predložiti otvaranje postupka predstečajne nagodbe. Iznimno, dužnik koji nije imao imovinu ili je njegova imovina bila male ili neznatne vrijednosti i nije imao zaposlenih, a bio je u stanju nelikvidnosti ili insolventnosti, mogao je, ali nije morao predložiti postupak predstečajne nagodbe. To je rješenje bilo već zdravorazumski pogrešno, jer jasno je da svi dužnici nisu sposobni za restrukturiranje odnosno sanaciju. Stoga, novi Stečajni zakon ne propisuje obvezu dužnika da predlaže predstečajni postupak, već mu samo daje ovlaštenje za to (čl. 25. SZ 2015) i to u situaciji kada postoji prijeteća nesposobnost za plaćanje (čl. 4. st. 1.-4. SZ 2015). Stečajni postupak dužnik pravna osoba mora pokrenuti bez odgode, a najkasnije 21 dan od dana nastanka stečajnoga razloga (nesposobnosti za plaćanje ili prezaduženosti) (čl. 110. st. 2. SZ 2015).

Postupak predstečajne nagodbe pokretao se samo na prijedlog dužnika (čl. 27. st. 2. ZFPPN), dakle, vjerovnici nisu bili ovlašteni pokretati ga. To je bilo to tim više loše rješenje, što nakon Novele Stečajnog zakona iz 2012. godine, kojom je onemogućena sanacija i restrukturiranje dužnika u okviru stečajnog postupka, vjerovnici ni u okviru stečajnog postupka nisu bili pravno u mogućnosti predlagati restrukturiranje dužnika. Takva rješenja bila su u suprotnosti s temeljnim konceptom kontinentalnog stečajnog odnosno insolventijskog prava prema kojem imovina insolventnog odnosno

Zagreb, 2014., str. 32.-44. O ustavnim pitanjima vezanim za predstečajnu nagodbu vidjeti *Dika Mihajlo*, O ustavnosti pravnog uređenja instituta predstečajne nagodbe, u knjizi: *Barbić, Jakša* (ur.), *Hrvatsko insolventijsko pravo*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2014., str. 51.-68.

22 Pravilnik o popisu jedinica financijske agencije i područja njihove nadležnosti u predstečajnom postupku, Narodne novine, br. 106/2015.

23 Pravilnik o vrsti i visini naknade troškova Financijske agencije u predstečajnom postupku i o visini naknade troškova Financijske agencije za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, Narodne novine, br. 106/2015.

prezaduženog dužnika pripada vjerovnicima, koji stoga imaju pravo odlučiti hoće li inicirati i podržati sanaciju dužnika ili se opredijeliti za likvidaciju njegove imovine i neposredno namirenje. Novi Stečajni zakon dopušta vjerovnicima da pokrenu predstečajni postupak, ali samo ako se dužnik suglasi s tim prijedlogom (čl. 25. st. 1. SZ 2015). No, iznimno je važno što su u Stečajni zakon gotovo u potpunosti vraćene ukinute odredbe o stečajnom planu (čl. 303.-355. SZ 2015), te što je ponovno uvedena mogućnost nastavka poslovanja dužnika i nakon otvaranja stečajnog postupka (čl. 217. SZ 2015), čime se ponovno omogućilo restrukturiranje i sanacija dužnika i u okviru stečajnog postupka. To vjerovnicima omogućuje da čak i ako dužnik ne da svoju suglasnost na predstečajni postupak, traže njegovu sanaciju u stečajnom postupku, i to tako da se na skupštini vjerovnika stečajnom upravitelju naloži izrada sanacijskog plana (čl. 107. st. 1. toč. 4. SZ 2015).

Prema članku 60. stavku 2. ZFPPN-a tražbine u pogledu kojih je postojala suglasnost između dužnika i vjerovnika o postojanju i visini tražbine tog vjerovnika te tražbine za koje je postojala ovršna isprava smatrale su se utvrđenim tražbinama, osim ako je dužnik raspolagao javnom ili javno ovjerovljenom ispravom kojom je mogao dokazati da je tražbina prestala. Osim toga, tražbine u pogledu kojih nisu podnesene prijave vjerovnika smatrale su se utvrđenim ako je njihovo postojanje i visinu dužnik naveo u izvješću iz članka 42. i članka 67. stavka 2. ZFPPN-a. Te su odredbe dužniku otvarale prostor za velike zloupotrebe, s obzirom na to da je od njegove suglasnosti ovisilo utvrđivanje tražbina, a samo vjerovnici s utvrđenom tražbinom imali su pravo glasa o planu financijskog restrukturiranja (čl. 62. st. 4. ZFPPN). Dužnik je tako mogao stvarati fiktivne vjerovnike, a pravim vjerovnicima osporavati tražbine. Vjerovnici i povjerenik nisu imali pravo osporavati tražbine. To iznimno loše zakonsko rješenje novi Stečajni zakon nije preuzeo, već je izričito propisao da se tražbine prijavljene u propisanom roku smatraju utvrđenim, ako ih nije osporio dužnik, povjerenik ako je imenovan ili vjerovnik (čl. 47. SZ 2015).

Novi Stečajni zakon u većoj mjeri podvrgava dužnika u predstečajnom postupku kontroli povjerenika, no što je to činio ZFPPN u postupku predstečajne nagodbe. Naime, novi Stečajni zakon proširio je ovlaštenja i dužnosti povjerenika, izričito mu dodatno određujući da ispita poslovanje dužnika, ispita popis imovine i obveza dužnika, ispita vjerodostojnost prijavljenih tražbina te ospori tražbine ako na temelju priopćenja vjerovnika ili iz nekoga drugog razloga posumnja u njihovo postojanje, a što sve u postupku predstečajne nagodbe nije bio ni ovlašten ni dužan činiti (usporediti čl. 24. SZ 2015 i čl. 35. ZFPPN). Osim toga, novi Stečajni zakon, za razliku od ZFPPN-a, izričito je zabranio dužniku da u razdoblju od dana podnošenja prijedloga za otvaranje predstečajnoga postupka do donošenja rješenja o otvaranju otuđuje ili opterećuje svoju imovinu (čl. 29. st. 3. SZ 2015).

Nažalost, neki krupni nedostaci koji su postojali u postupku predstečajne nagodbe, postoje i u predstečajnom postupku.

Primjerice, vjerovnici nemaju svoje tijelo u predstečajnom postupku, kao što ga nisu imali ni u postupku predstečajne nagodbe. Ovlaštenja i dužnosti povjerenika su proširena, no njegovo imenovanje u potpunosti ovisi o sudu, s obzirom na to da će ga sud imenovati, ako to smatra potrebnim (čl. 33. st. 2. SZ 2015).

Kako u postupku predstečajne nagodbe, tako su i u predstečajnom postupku nedovoljno razrađena pravila o glasovanju. Pravila o zabrani opstrukcije kod glasovanja kojim se štiti većina od manjine koja postoje u slučaju stečajnog plana (čl. 331. st. 1.-2. SZ 2015), a koje se smatraju civilizacijskom tekovinom u razvoju instituta stečajnog plana, ne postoje u postupku predstečajnog postupka pri glasovanju o planu restrukturiranja. Ipak, novi Stečajni zakon je u odnosu na ZFPPN nešto poboljšao pravilo o potrebnim većinama. Dok je u postupku predstečajne nagodbe kod glasovanja o planu financijskog restrukturiranja dostajala činjenica da su za plan glasovali vjerovnici čije tražbine su prelazile dvije trećine vrijednosti svih utvrđenih tražbina (čl. 63. st. 2. i čl. 66. st. 9. ZFPPN), što znači da je time bila omogućena dominacija vjerovnika s velikim tražbinama, novi Stečajni zakon određuje da se smatra da su vjerovnici prihvatili plan restrukturiranja ako je za njega glasovala većina svih vjerovnika i ako u svakoj skupini zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali za plan dvostruko prelazi zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali protiv prihvaćanja plana (čl. 59. st. 2. SZ 2015). Tu se naravno, postavlja pitanje, zašto se te potrebne većine za plan restrukturiranja razlikuju od potrebnih većina koje su propisane za stečajni plan? Naime, kod stečajnog plana se smatra da su ga vjerovnici prihvatili, ako je u svakoj skupini glasovala većina vjerovnika i ako zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali za stečajni plan dvostruko prelazi zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali protiv toga da se stečajni plan prihvati (čl. 330. st. 1. SZ 2015).

Postupak predstečajne nagodbe nije utjecao na pravo odvojenog namirenja izlučnih i razlučnih vjerovnika (čl. 71. st. 2. ZFPPN). To je pravilo, nažalost, zadržao i novi Stečajni zakon u odnosu na izlučne i razlučne vjerovnike u predstečajnom postupku (čl. 66. al. 1. SZ 2015). No, on sadrži i pravilo prema kojem predstečajni sporazum ne smije zadirati u pravo razlučnih vjerovnika na namirenje iz predmeta na kojima postoje prava odvojenoga namirenja, ako tim sporazumom nije izrijekom drukčije određeno. Ako je predstečajnim sporazumom drukčije određeno, za razlučne vjerovnike posebno će se navesti u kojem se dijelu njihova prava smanjuju, na koje vrijeme se odgađa namirenje i koje druge odredbe predstečajnoga sporazuma prema njima djeluju (čl. 38. st. 4. reč. 1.-2. SZ 2015). Odredbe čl. 38. st. 4. reč. 1.-2 SZ 2015 same za sebe omogućavale bi tumačenje da bi i eventualno nametanje ograničenja razlučnim vjerovnicima bilo dopušteno, no, ipak takvo tumačenje je isključeno, ako se uzme u obzir navedeni čl. 66. al. 1. SZ 2015. Spomenimo da je razlučnim vjerovnicima moguće nametnuti ograničenja predviđena stečajnim planom, ali pod uvjetom da njihov položaj nije lošiji od onoga u kojem bi bili da plana nema (čl. 308. st. 1. toč. 1.; čl. 309. st. 1.-2.; čl. 337. SZ). Isto se zakonsko rješenje zapravo trebalo predvidjeti i za razlučne vjerovnike u predstečajnom postupku. Naime, imovina dužnika u financijskim teškoćama u pravilu je u potpunosti pokrivena izlučnim i razlučnim pravima, pa je teško osmisлити sanacijski plan odnosno plan restrukturiranja, u kojem izlučni i razlučni vjerovnici ne bi trebali sudjelovati.

Nažalost, u predstečajnom postupku nisu dovoljno razrađene odredbe o mogućnosti uzimanja novih kredita i financiranju plana restrukturiranja.

Radi efikasnosti predstečajnog postupka zakonodavac je predvidio vrlo kratke

rokove za izvršenje pojedinih radnji u postupku.²⁴ Iz sudačkih redova već je stigla ocjena da je riječ o nerealno postavljenim rokovima, i da će njihova primjena dovesti u pitanje ostvarivanje prava sudionika u predstečajnom postupku.²⁵

Nema sumnje da su odredbe o predstečajnom postupku na mnogim mjestima trebale biti preciznije.²⁶ No, previše se žurilo s izradom Stečajnog zakona iz političkih razloga te je njegov Konačni prijedlog upućen u zakonodavnu proceduru, a da mnoge njegove odredbe nisu doradene do kraja.

Kao što je već spomenuto hrvatski zakonodavac se pri izradi odredaba o predstečajnom postupku koliko toliko trudio uzeti u obzir i Preporuke Europske komisije o novom pristupu neuspjehu i insolventnosti poduzeća od 12. ožujka 2014.²⁷ U međuvremenu je na razini Europske unije pripremljen novi sveobuhvatniji Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o okvirima za preventivno restrukturiranje, pružanje druge prilike i mjerama za povećanje efikasnosti restrukturirajućih postupaka, insolventijskih postupaka i postupaka oslobađanja od obveza te izmjeni Direktive 2012/30 EU.²⁸ Ako spomenuti prijedlog direktive bude usvojen, nema sumnje da će se odredbe hrvatskoga predstečajnog postupka morati značajno izmijeniti.

2.3. Stečajni postupak

2.3.1. Tijela

Tijela stečajnog postupka ostala su ista, osim što se umjesto “stečajnog suca”, pored stečajnoga upravitelja, odbora vjerovnika i skupštine vjerovnika kao tijelo navodi “sud” (čl. 75. SZ 2015).

2.3.1.1. Sud

U novom Stečajnom zakonu sastav suda koji provodi stečajni postupak nije se promijenio. Taj postupak prema izričitoj zakonskoj odredbi provodi sudac pojedinac (čl. 8. st. 2. SZ 2015).

U svim zakonskim odredbama gdje se spominjao stečajni sudac sada se govori o sudu. U nekim zakonskim odredbama koje se tiču parničnih i ovršnih postupaka i

24 Vidjeti pregledni tabelarni prikaz rokova za poduzimanje radnji u predstečajnom postupku kod *Galić, Ante*, Predstečajni postupak prema novom Stečajnom zakonu, u knjizi: Kuzmić, Marica (ur.), Reforma hrvatskog insolventijskog prava – Novi Stečajni zakon, Inženjerski biro, Zagreb, 2015., str. 96.

25 Tako *Galić*, op. cit. u bilj. 23., str. 95.

26 Detaljnije o dvojbama koje pojedine odredbe predstečajnog postupka otvaraju vidjeti *Galić*, op. cit. u bilj. 23., str. 77.-104.; *Dika*, op. cit. u bilj. 5., str. 367.-425.; *Radić, Nino*, Prijava tražbina u predstečajnom postupku, u knjizi: *Kuzmić, Marica* (ur.), Stečajni zakon 2015. – Primjena u praksi, Inženjerski biro, Zagreb, 2016., str. 3.-24.; *Vukelić, Mario*, Novi Stečajni zakon – novi predstečajni postupak, Pravo u gospodarstvu, 2016., br. 5., str. 1041.-1070. Vidjeti i radove: *Grgić, Jerko*, Predstečaj – staro i novo uređenje, Pravo i porezi, 2015., br. 11., str. 34.-41.; *Cindrić, Sandra*, Stečajni zakon – predstečajni postupak, Računovodstvo i financije, 2016., br. 9., str. 141.-145.

27 C(2014) 1500 final; SWD(2014)61 i SWD(2014)62.

28 COM(2016) 723 final – 2016/0359 (COD).

nekim drugih izvanparničnih postupaka, zbog učinjene promjene je postalo nejasno na koji se točno sud misli. Bilo bi bolje da je zakonodavac odlučio koristiti pojam “stečajni sud” u svim onim slučajevima koji se odnose na radnje koje se poduzimaju pred sudom koji vodi stečajni postupak odnosno na radnje koji poduzima taj sud.

Ovlaštenja (stečajnog) suda su ostala ista, osim što je ispušteno određenje da on odobrava predračun troškova stečajnoga postupka (čl. 76. toč. 6. SZ 2015 usporediti s čl. 17. toč. 6. SZ 1996).

2.3.1.2. Stečajni upravitelj

U odnosu na pravila koje se tiču pravnoga položaja stečajnih upravitelja najviše izmjena u novom Stečajnom zakonu pretrpjela su pravila koja se odnose na određenje tko uopće može biti stečajni upravitelj i kako se stečajni upravitelj imenuje. S obzirom na brojnost i opseg tih novih pravila, u ovom će se radu samo izložiti najosnovniji elementi dotičnih zakonskih promjena.

Prema novome Stečajnom zakonu za stečajnoga upravitelja može se imenovati osoba upisana na listi stečajnih upravitelja za područje nadležnoga suda (čl. 77. st. 1. SZ 2015). Dakle, umjesto jedne jedinstvene Liste stečajnih upravitelja koja je prema starom Stečajnom zakonu vrijedila za čitavu Republiku Hrvatsku i koju je utvrđivao ministar nadležan za poslove pravosuđa (čl. 21. st. 1. SZ 1996), prema novim zakonskim odredbama formirane su Lista A i B i to za područje svakog nadležnog suda, a koje također utvrđuje ministar nadležan za poslove pravosuđa (čl. 78. st. 1. SZ 2015). Ipak, osoba može biti upisana na listu stečajnih upravitelja za područje nadležnosti jednog ili više sudova (čl. 78. st. 3. SZ 2015).

Na listu A stečajnih upravitelja može biti upisana samo fizička osoba i to ona: 1. koja ima poslovnu sposobnost; 2. koja ima završeni diplomski sveučilišni studij, odnosno završeno visoko obrazovanje s najmanje 300 ETC bodova; 3. koja ima položeni stručni ispit za stečajnoga upravitelja; 4. koja je nakon položenoga stručnog ispita obavljala stručnu obuku u trajanju od jedne godine; 5. koja je dostojna za obavljanje poslova stečajnoga upravitelja (čl. 79. st. 1. SZ 2015). Osoba navedene pretpostavke mora ispunjavati kumulativno da bi mogla biti upisana na listu A.

Osoba koja nije nakon položenoga stručnog ispita obavljala stručnu obuku od jedne godine, ali ispunjava sve preostale navedene pretpostavke iz članka 79. stavka 1. novog Stečajnog zakona može biti upisana na listu B stečajnih upravitelja (čl. 80. SZ 2015).

Ipak, s obzirom na to da stari Stečajni zakon nije predviđao stručnu obuku stečajnih upravitelja nakon položenog stručnog ispita, novi Stečajni zakon je u prijelaznim odredbama unio odredbu prema kojoj se smatra da osobe koje su upisane na listu stečajnih upravitelja na dan stupanja novog Stečajnog zakona ispunjavaju pretpostavku iz članka 79. stavka 1. točke 4. Stečajnog zakona, ako su obavljale dužnost stečajnoga upravitelja u više od deset otvorenih stečajnih postupaka u kojima se stečajni postupak provodio ili ako su obavljale dužnost stečajnog upravitelja najmanje tri godine (čl. 440. st. 1. SZ 2015).

Pritom je novi zakon odredio i slučajeve u kojima se presumira da osoba *nije dostojna* za obavljanje poslova stečajnoga upravitelja, što znači da neće moći biti

uvrštena niti na listu A niti na listu B. To je osoba: a) protiv koje je pokrenut kazneni postupak za kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti; b) koja je osuđena za kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti; c) koja je brisana s liste stečajnih upravitelja zbog nepostupanja po rješenju suda iz članka 91. stavka 6. Stečajnog zakona²⁹, dok ne prođu tri godine od dana brisanja; d) koja je razriješena dužnosti stečajnoga upravitelja zbog neurednog obavljanja dužnosti iz članka 91. stavka 2. Stečajnog zakona³⁰ u više od dva stečajna postupka tijekom tri godine, dok ne prođu tri godine od dana brisanja i ponovno ne položi ispit za stečajnoga upravitelja te e) koja je prezadužena (čl. 79. st. 2. SZ 2015).

No, iz odredaba o brisanju s liste stečajnih upravitelja proizlaze još dvije dodatne pretpostavke koje moraju kumulativno biti ispunjene, da bi neka osoba mogla biti upisana na listi A ili B stečajnih upravitelja. Naime, zakon predviđa da će se određena osoba brisati s lista za stečajne upravitelje, između ostalog i ako ne dostavi dokaz da ima sklopljenu policu osiguranja od profesionalne odgovornosti odgovarajućom primjenom odredbi o osiguranju od profesionalne odgovornosti za odvjetnike (čl. 81. al. 2. toč. 4. SZ 2015) ili ako svake dvije godine od dana upisa ne dostavi dokaz o provedenom stručnom usavršavanju nakon položenoga stručnog ispita (čl. 81. al. 2. toč. 5. SZ 2015).

U pogledu stečajnih upravitelja koji su bili upisani na Listi stečajnih upravitelja na dan stupanja na snagu Stečajnog zakona propisano je da će ih ministar nadležan za poslove pravosuđa po službenoj dužnosti upisati na listu B stečajnih upravitelja i to za područje nadležnosti suda prema njihovoj adresi koja je navedena na listi, pod uvjetom da ne postoji neka pretpostavka iz članka 79. stavka 2. SZ-a koja se odnosi na nedostojnost osobe za stečajnog upravitelja (čl. 440. st. 2. SZ 2015). Pritom takav stečajni upravitelj može zatražiti upis na listu B za područje nadležnosti drugoga suda ili više sudova (čl. 440. st. 3. SZ 2015). Osim toga, dosadašnji upravitelj može zatražiti da ga se upiše na listu A stečajnih upravitelja za područje nadležnosti jednog ili više sudova, ako ne postoji pretpostavka o njegovoj nedostojnosti (čl. 79. st. 2. SZ 2015) i ako dostavi isprave iz kojih proizlazi da je obavljao dužnost stečajnoga upravitelja u više od deset otvorenih stečajnih postupaka ili dužnost stečajnoga upravitelja najmanje tri godine. Ministar nadležan za poslove pravosuđa će na zahtjev predsjednika suda osobu upisanu na listi stečajnih upravitelja na dan stupanja na snagu novoga Stečajnog zakona upisati na listu A stečajnih upravitelja za područje nadležnosti toga suda, ako ne postoji koja iz pretpostavki iz spomenutog članka 79. stavka 2. SZ-a (čl. 440. st. 4. SZ). Osobama koje su bile upisane na listu stečajnih upravitelja na dan stupanja na snagu novog Stečajnog zakona, ali koje nisu obavljale dužnost stečajnog upravitelja u više od deset otvorenih stečajnih postupaka ili dužnost stečajnog upravitelja najmanje

29 Prema članku 91. stavku 6. SZ 2015 sud može razriješenom stečajnom upravitelju rješenjem naložiti vraćanje onoga što je tijekom postupka primio, osobito ako odbije ispuniti nalog suda u svezi s predajom dužnosti, ako odbije ili nepotrebno odgađa predaju dokumentacije ili ako ne postupi prema nalogu suda za dostavu izvješća o određenim pitanjima.

30 Prema članku 91. stavku 2. SZ 2015 sud može po službenoj dužnosti ili na zahtjev odbora vjerovnika ili skupštine vjerovnika razriješiti stečajnoga upravitelja i prije isteka roka iz stavka 1. ovoga članka ako svoju dužnost ne obavlja uspješno ili iz drugih važnih razloga, osobito ako ne postupa po nalogu suda.

tri godine, vrijeme predviđene stručne obuke iz članka 79. stavka 1. točke 4. SZ-a umanjuje se za broj mjeseci koji odgovara broju otvorenih stečajnih postupaka u kojima su obavljale dužnost stečajnog upravitelja ili za broj tromjesečja u kojima su obavljale dužnost stečajnog upravitelja (čl. 440. st. 5 SZ 2015).

Razlikovanje između liste A i liste B stečajnih upravitelja važno je, jer se izbor stečajnog upravitelja u stečajnom postupku u pravilu obavlja metodom slučajnoga odabira s liste A stečajnih upravitelja za područje nadležnoga suda (čl. 84. st. 1. SZ 2015). Jedino u slučaju skraćenog stečajnog postupka izbor stečajnog upravitelja obavlja se metodom slučajnoga odabira s liste A i s liste B stečajnih upravitelja za područje nadležnog suda (čl. 432. SZ 2015).

Liste stečajnih upravitelja objavljuju se na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 78. st. 4. SZ 2015). Osim toga, Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa dužno je voditi te na istoj mrežnoj stranici objaviti popis stečajnih upravitelja s naznakom predstečajnih i stečajnih postupaka u kojima su imenovani kao povjerenici, privremeni stečajni upravitelji i stečajni upravitelji, način njihova izbora, naznaku dužnika i suca koji vodi postupak, naznaku razrješenja i razloga razrješenja te izrečenih novčanih kazni (čl. 78. st. 5. SZ 2015). U skladu sa zakonom ministar nadležan za poslove pravosuđa propisao je pravilnikom podatke koji se upisuju na listu stečajnih upravitelja kao i na popis stečajnih upravitelja te način vođenja i objave popisa stečajnih upravitelja na navedenoj mrežnoj stranici (čl. 78. st. 7. SZ 2015) u predviđenom roku od 30 dana od dana stupanja na snagu novoga zakona (čl. 439. st. 2. SZ 2015).³¹

Vidljiva je odlučnost hrvatskoga zakonodavca da podigne razinu stručnosti stečajnih upravitelja u Hrvatskoj. Naime, novim Stečajnim zakonom predviđena je i dužnost stečajnih upravitelja da se usavršavaju i nakon položenoga stručnog ispita, pri čemu je ministar nadležan za poslove pravosuđa zadužen da pravilnikom propiše program, pretpostavke i način polaganja stručnoga ispita za stečajne upravitelje, kao i stručnu obuku i stručno usavršavanje nakon položenoga stručnog ispita za stečajne upravitelje (čl. 82. st. 1.-2. SZ) i to u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Stečajnog zakona (čl. 439. st. 2. SZ 2015).³²

Veliku novinu u hrvatskom stečajnom pravu predstavlja pravilo prema kojem se izbor stečajnog upravitelja u konkretnom stečajnom postupku obavlja metodom slučajnoga odabira s liste A stečajnih upravitelja za područje nadležnoga suda (čl. 84. st. 1. SZ 2015). Pritom je zakonom predviđeno da ministar nadležan za poslove pravosuđa pravilnikom propiše pretpostavke i način izbora stečajnoga upravitelja metodom slučajnog odabira (čl. 84. st. 3. SZ 2015) i to u roku od 30 dana od stupanja na snagu novoga Stečajnog zakona (čl. 439. st. 2. SZ 2015).³³ Ipak, ako sud smatra da stečajni upravitelj izabran metodom slučajnoga odabira ne raspolaže potrebnom stručnošću ili poslovnim iskustvom potrebnim za vođenje stečajnoga postupka, za stečajnoga upravitelja može izabrati drugu osobu s liste A stečajnih upravitelja za

31 Vidjeti Pravilnik o utvrđivanju liste stečajnih upravitelja, Narodne novine, br. 104/2015.

32 Vidjeti Pravilnik o polaganju stručnog ispita, obuci i usavršavanju stečajnih upravitelja, Narodne novine, br. 104/2015.

33 Vidjeti Pravilnik o pretpostavkama i načinu izbora stečajnoga upravitelja metodom slučajnoga odabira, Narodne novine, br. 106/2015.

područje nadležnoga suda. U tom slučaju obrazloženje odluke o imenovanju dotičnog drugog stečajnog upravitelja mora sadržavati način izbora tog stečajnoga upravitelja kao i razloge za njegovo imenovanje (čl. 84. st. 2. i čl. 85. st. 3. SZ 2015). Osim toga, ako je u predstečajnom postupku koji je prethodio stečajnom postupku imenovan povjerenik ili je u stečajnom postupku imenovan privremeni stečajni upravitelj, sud će povjerenika odnosno privremenoga stečajnog upravitelja imenovati stečajnim upraviteljem (čl. 85. st. 2. SZ 2015), čime se također odstupa od pravila izbora metodom slučajnog odabira. Nažalost, ne čini se ispravnom ta zakonom predviđena dužnost suda da uvijek u ova dva navedena slučaja dotične osobe imenuje stečajnim upraviteljem, jer nije teško zamisliti situaciju u kojoj se povjerenik u predstečajnom postupku ili privremeni stečajni upravitelj nisu pokazali dovoljno sposobnim. Trebalo je predvidjeti da će povjerenika u predstečajnom postupku odnosno privremenog stečajnog upravitelja sud u pravilu imenovati stečajnim upraviteljem, i to radi načela ekonomičnosti i efikasnosti stečajnog postupka, ali ne i da će ta osoba uvijek biti imenovana stečajnim upraviteljem.

Zadržano je pravilo iz starog Stečajnog zakona prema kojem skupština vjerovnika može na svom prvom ili nekom kasnijem ročištu umjesto stečajnoga upravitelja kojeg je imenovao sud izabrati drugoga stečajnog upravitelja (čl. 87. st. 1. SZ). No, iz odredaba novog Stečajnog zakona ne proizlazi dovoljno jasno, smije li drugi stečajni upravitelj biti osoba koja nije upisana na listu stečajnih upravitelja. Prema starom Stečajnom zakonu skupština vjerovnika nije bila vezana za Listu stečajnih upravitelja (čl. 23. st. 1. reč. 3. SZ 1996).

U ovom radu nije moguće detaljno proanalizirati sve spomenute odredbe o izboru i imenovanju stečajnih upravitelja i posebice prijelazni režim za stečajne upravitelje.³⁴ No, može se smatrati pravno upitnim rješenje prema kojem je pokretanje kaznenog postupka za bilo koje kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti kao i osuda za bilo koje kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti, prepreka za upis na listu stečajnih upravitelja (čl. 79. st. 2. al. 1. SZ 2015) odnosno razlog za brisanje osobe te osobe s liste stečajnih upravitelja (čl. 80. st. 1. al. 2. toč. 1. SZ 2015), jer ovako široko koncipirane zakonske odredbe uključuju i kaznena djela koja nemaju nikakve veze s gospodarstvom i sigurnosti platnog prometa i poslovanja, a koja možda uopće i nisu počinjena. Pojam prezaduženosti u hrvatskom stečajnom pravu jest stečajni razlog samo u odnosu na pravnu osobu, pa nije jasno zašto se pojam prezaduženosti u slučaju stečajnih upravitelja upotrebljava za fizičku osobu i to kao prepreka za upis na stečajnu listu (čl. 79. st. 2. al. 5. SZ 2015).³⁵ Isto tako postavlja se pitanje je li u tako maloj zemlji kao što je Republika Hrvatska bilo opravdano predvidjeti odvojene liste stečajnih upravitelja za svaki trgovački sud posebno, tim više što osoba može biti upisana na listu stečajnih upravitelja za područje nadležnosti više sudova (čl. 78. st. 3. SZ 2015). Općenito se može reći da automatski odabir stečajnih upravitelja u maloj zemlji u

34 Detaljnije o tome vidjeti *Kovač, Vlatka*, Imenovanje, ovlast i dužnosti stečajnog upravitelja prema odredbama Stečajnog zakona, *Pravo i porezi*, 2016., br. 5., str. 53.-59.

35 Slično i *Marković, Nevenka*, Opći pregled novina u stečajnom postupku prema novom Stečajnom zakonu, u knjizi: *Kuzmić, Marica* (ur.) *Zbornik radova Reforma hrvatskog insolventijskog prava – Novi Stečajni zakon*, Inženjerski biro, Zagreb, 2015., str. 124.

kojoj nema mnogo stečajnih upravitelja i čija je razina profesionalnog i potrebnog stručnog znanja vrlo neujednačena, i to zbog dosadašnjih vrlo niskih kriterija o tomu tko je mogao biti imenovan stečajnim upraviteljem, može barem u početnoj fazi donijeti više štete nego koristi. Za nadati se je, da će se profesionalno znanje stečajnih upravitelja kroz novopropisanu dodatnu stručnu obuku nakon položenog ispita za stečajne upravitelje kao i obvezu njihova stalnog stručnog usavršavanja u dugledno vrijeme produbiti i proširiti, kao i u većoj mjeri međusobno ujednačiti. Treba istaknuti da metoda slučajnog odabira stečajnih upravitelja može posebice biti problem kod prekograničnih stečajnih odnosno insolventijskih postupaka, gdje se zahtijeva i poznavanje stranog jezika, a posebice u slučaju kada se pored glavnog otvorio i tzv. partikularni ili sekundarni insolventijski postupak. U tom slučaju reformirana Europska uredba o insolventijskim postupcima zahtijeva suradnju domaćeg i stranog suda u imenovanju stečajnih odnosno insolventijskih upravitelja tih postupaka (čl. 42. st. 3. sl. a) EuInsUr 2015). Svakako je potrebno pozitivno ocijeniti nastojanje zakonodavca da podigne razinu profesionalnog odnosno stručnog znanja stečajnih upravitelja. Pri tome bi možda bilo bolje da je zakonodavac stručnu obuku kandidata za stečajne upravitelje predvidio prije polaganja ispita za stečajnog upravitelja. U Republici Hrvatskoj i nadalje nedostaje profesionalno i autonomno tijelo koje bi brinulo o profesiji stečajnih upravitelja, njihovim pravima i interesima, kao i razvijanju visokih etičkih standarda u obavljanju te djelatnosti.

Budući da je prema novom Stečajnom zakonu ponovno moguć nastavak poslovanja stečajnog dužnika, koji je nakon izmjena i dopuna starog Stečajnog zakona nakon 2012. godine praktički bio onemogućen, ispravno je u odredbama o ovlaštenju stečajnog upravitelja vraćeno pravilo prema kojem u slučaju nastavka djelatnosti stečajnog dužnika, poslovanje dužnika vodi stečajni upravitelj (čl. 88. st. 2. SZ 2015).

Nova je odredba prema kojoj stečajni upravitelj sastavljeni predračun troškova stečajnog postupka mora dostaviti na odobrenje odboru vjerovnika (čl. 89. st. 1. toč. 2. SZ 2015). Osim toga, zakonodavac je obvezao Vladu Republike Hrvatske da u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu novog Stečajnog zakona donese novu Uredbu kojom se određuju kriteriji i način obračuna i plaćanja nagrade stečajnim upraviteljima (čl. 94. st. 2. u vezi s čl. 429. st. 1. SZ 2015), što je Vlada i učinila.³⁶

Novi Stečajni zakon više ne propisuje različite rokove u kojima stečajni upravitelj nije unovčio nekretnine odnosno pokretnine, kao razlog za njegovo razrješenje, već sada postoji jedinstveni rok za sve predmete stečajne mase. Naime, na zahtjev odbora vjerovnika ili skupštine vjerovnika sud će razriješiti stečajnoga upravitelja istekom godine i pol dana od dana održavanja izvještajnoga ročišta ako nije unovčio imovinu koja ulazi u stečajnu masu tako da se može pristupiti završnoj diobi (čl. 91. st. 1. SZ 2015).

2.3.1.3. Odbor vjerovnika

Novi Stečajni zakon donio je novo pravilo prema kojem jedna fizička osoba odnosno jedna fizička osoba kao predstavnik pravne osobe može biti član u najviše

³⁶ Uredba o kriterijima i načinu obračuna i plaćanja nagrade stečajnim upraviteljima, Narodne novine, br. 105/2015.

pet odbora vjerovnika. Pri tome član odbora vjerovnika ne može biti osoba koja bi bila nedostojna imenovanja stečajnoga upravitelja, odnosno ako dužnik nastavlja poslovati, osoba koja se na tržištu bavi istom djelatnosti kao i dužnik (čl. 96. st. 4. reč. 1.-2. SZ 2015). Očito se željelo postići da članovi odbora vjerovnika odgovorno i profesionalno obavljaju svoje zakonom određene zadatke.

Osim toga, povećao se maksimalan broj članova odbora vjerovnika s dosadašnjih sedam na devet članova (čl. 96. st. 5. SZ 2015), što će donekle olakšati njihov izbor u stečajnim postupcima s velikim brojem vjerovnika. No, s teoretskog stajališta je upitno, je li zakonom uopće potrebno unaprijed određivati maksimalan broj članova odbora vjerovnika.

Nejasni su motivi i doseg novog pravila, prema kojem je sud dužan omogućiti vjerovnicima donošenje odluke o osnivanju odbora vjerovnika, ako je na ispitnom ročištu utvrđeno više od 50 milijuna kuna priznatih tražbina stečajnih vjerovnika, a stečajni dužnik na dan otvaranja stečajnoga postupka ima sklopljene ugovore o radu s više od 20 radnika (čl. 96. st. 8. SZ 2015). Naime, ono nije u suglasju s člankom 107. stavkom 1. točkom 1. SZ 2015 prema kojem je skupština vjerovnika ovlaštena na izvještajnom ili kojem kasnijem ročištu osnovati odbor vjerovnika, ako on nije osnovan, odnosno izmijeniti njegov sastav ili ga ukinuti. Ono također nije u suglasju s člankom 127. stavkom 3. SZ 2015 prema kojem se samo u stečajnom postupku male vrijednosti, u kojem vrijednost imovine stečajnoga dužnika ne prelazi iznos od 2.000.000,00, ne primjenjuju odredbe Stečajnog zakona o odboru vjerovnika.

Pored postojećih ovlaštenja odbora vjerovnika koje je on imao prema starom Stečajnom zakonu novi Stečajni zakon uveo je i jedno njegovo dodatno ovlaštenje: odbor vjerovnika po novome daje i odobrenje na predračun troškova stečajnoga postupka (čl. 98. st. 2. toč. 4. SZ 2015).

Zadržano je pravilo po kojem članovi odbora vjerovnika imaju pravo na nagradu za rad u tom odboru, pri čemu se ona određuje do iznosa prosječne dnevne plaće u Republici Hrvatskoj po danu koji provedu u obavljanju poslova iz svoga djelokruga (čl. 102. st. 1. reč. 1.-2. SZ 2015). No, novost je pravilo kako se utvrđuje ta prosječna dnevna plaća. Ona se utvrđuje prema prosječnoj mjesečnoj isplaćenoj neto plaći po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj-kolovoz (čl. 102. st. 1. reč. 3. SZ 2015).

2.3.1.4. Skupština vjerovnika

Ukinuto je dosadašnje pravilo koje je određivalo kako se utvrđuje pravo glasa u slučaju različitih vjerovnika kojima dužnik ne duguje osobno (bivši čl. 38.c. st. 2. reč. 2. SZ 1996 usporediti s čl. 105. st. 2. SZ 2015), s obzirom na to da su oni prema novom Stečajnom zakonu izgubili pravo da sudjeluju na skupštinama vjerovnika (čl. 103. st. 1. SZ 2015).

Nova je odredba prema kojoj pravo glasa imaju vjerovnici do potpunoga namirenja svoje tražbine (čl. 106. st. 8. SZ 2015). To je toliko samorazumljivo, da je upitno, je li o tomu trebala biti donesena posebna odredba.

U zakonski tekst ponovno je uneseno ovlaštenje skupštine da može odlučivati o nastavku poslovanja dužnika, koje je bilo ukinuto Novelom Stečajnog zakona iz

2012. godine (čl. 107. st. 1. toč. 3. SZ 2015).

2.3.2. Pokretanje stečajnoga postupka

Značajne su promjene u odredbama o pokretanju stečajnog postupka koje se tiču ovlaštenja odnosno dužnosti podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, osiguranja novčanih sredstava za namirenje troškova stečajnoga postupka te plaćanja predujma za namirenje troškova stečajnoga postupka.

Temeljna odredba, prema kojoj je prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka ovlašten podnijeti vjerovnik ili dužnik, ako zakonom nije drukčije određeno, preuzeta je i u novi Stečajni zakon (čl. 109. st. 1. SZ 2015).

Podnoseći prijedlog za otvaranje stečajnog postupka vjerovnik mora učiniti vjerojatnim postojanje svoje tražbine i stečajnoga razloga (čl. 109. st. 2. reč. 1. SZ 2015). Nažalost, u novi Stečajni zakon je ponovno unesena odredba prema kojoj će se smatrati da je vjerovnik učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine ako njezino postojanje temelji na ovršnoj ispravi ili nepravomoćnoj sudskoj ili upravnoj odluci (čl. 109. st. 2. reč. 2. SZ 2015), koja je u hrvatsko stečajno pravo po prvi puta unesena Novelom Stečajnog zakona iz 2012. godine, a čiju je primjenu Ustavni sud privremeno obustavio dok ne odluči prijedlogu za ocjenu njezine suglasnosti s Ustavom Republike Hrvatske.³⁷ Nesumnjivo se takvom zakonskom odredbom u bitnom umanjuje djelotvornost žalbe kao pravnog lijeka, a osim toga, ona je i protivna načelu slobodne ocjene dokaza koje bi kao jedno od osnovnih građansko-procesnopravnih načela trebalo dominirati i u stečajnom postupku. Stoga bi tu odredbu trebalo što prije ukinuti.

U pogledu razlučnog vjerovnika ostala je zakonsko rješenje prema koje je on ovlašten podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka ako učini vjerojatnim da tražbinu neće moći potpuno namiriti iz predmeta na koji se odnosi njegovo razlučno pravo (čl. 109. st. 3. SZ 2015).

Novi Stečajni zakon proširio je krug ovlaštenika koji mogu u ime dužnika pravne osobe podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka: pored osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu i likvidatora dužnika (čl. 39. st. 4. SZ 1996), sada to mogu učiniti i član upravnoga odbora dioničkog društva, član nadzornog odbora dužnika ako nema osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu te član društva s ograničenom odgovornošću ako dužnik nema nadzorni odbor, a nema osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu (čl. 109. st. 4. SZ 2015). Te su osobe ujedno i dužne bez odgode, a najkasnije 21 dan od dana nastanka stečajnog razloga podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, pri čemu to kod člana nadzornoga odbora dužnika odnosno člana društva s ograničenom odgovornošću vrijedi samo ako im je moglo biti poznato postojanje stečajnoga razloga i nepostojanje osoba ovlaštenih za zastupanje po zakonu (čl. 110. st. 2. SZ 2015). Član nadzornoga odbora dužnika odnosno član društva s ograničenom odgovornošću moraju pri podnošenju dotičnog prijedloga dostaviti i ispravu iz koje proizlazi nepostojanje osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu (čl. 109. st. 5. SZ 2015). Novost je što dužnost podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka sada propisana ne samo u odnosu na postojanje

37 Ustavni sud Republike Hrvatske, Rješenje broj: U-I-1457/2013 od 11. travnja 2013., objavljeno u Narodnim novinama, br. 45/13.

nesposobnosti za plaćanje već i u odnosu na postojanje prezaduženosti. Ako navedene osobe ne bi u navedenom roku podnijele prijedlog za otvaranje stečajnog postupka one bi osobno odgovarale vjerovnicima za štetu koju su im prouzročili propustom te svoje dužnosti (čl. 110. st. 3. SZ 2015). Novost je i izričito propisivanje zastarnog roka za dotičnu naknadu štete, koja sada iznosi pet godina od dana otvaranja stečajnoga postupka (čl. 110. st. 4. SZ 2015). Ako prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka ne podnesu skupno sve osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu ili svi članovi upravnoga odbora dioničkoga društva ili svi likvidatori dužnika, prijedlog je dopušten samo ako podnositelj prijedloga učini vjerojatnim postojanje stečajnog razloga (čl. 109. st. 5. SZ 2015). Nažalost, novi Stečajni zakon nije preuzeo odredbu starog Stečajnog zakona prema kojoj će sud u takvoj situaciji, ako je to moguće, saslušati ostale osobe ovlaštene za zastupanje po zakonu ili likvidatore (čl. 39. st. 5. reč. 1. SZ 1996). Naime, ta je odredba omogućavala da ostale osobe ovlaštene za zastupanje po zakonu ili preostali likvidatori, koji nisu podnijeli prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, iznesu svoje mišljenje i činjenice vezane za stečajni razlog i tako spriječe eventualnu zloupotrebu podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka od onih pojedinih ovlaštenih osoba za zastupanje dužnika koje su takav prijedlog podnijele.

Prema članku 109. stavku 7. novog Stečajnog zakona prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka nad imovinom dužnika pojedinca ovlašten je podnijeti samo osobno dužnik pojedinac. Ta je odredba vrlo loše sročena. Ona se nikako ne bi smjela tumačiti na način da vjerovnici dužnika pojedinca ne bi smjeli podnijeti takav prijedlog sudu. Isto tako, ona se ne bi smjela tumačiti na način da taj prijedlog u ime dužnika pojedinca ne bi mogao podnijeti njegov punomoćnik. Za razliku od starog Stečajnog zakona (čl. 39. st. 7. SZ 1996) više se ne predviđa dužnost dužnika pojedinca da najkasnije u roku od dvadeset jedan dan od dana nastupanja nesposobnosti za plaćanje podnese prijedlog za otvaranje stečajnog postupka.

Novi Stečajni zakon donio je novo pravilo kojim se propisuje da je Financijska agencija dužna podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka ako pravna osoba u Očevidniku redosljeda osnova za plaćanje ima evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u neprekinutom razdoblju od 120 dana, i to u roku od osam dana od isteka toga razdoblja, osim kada su ispunjene pretpostavke iz članka 428. ovoga Zakona, dakle pretpostavke za tzv. skraćeni stečajni postupak (čl. 110. st. 1. SZ 2015). Kao što iz odredbe jasno proizlazi, ova dužnost Financijske agencije je propisana samo u odnosu na pravnu osobu kao dužnika, ne i u odnosu na fizičku osobu kao dužnika pojedinca. U Vladinom Obrazloženju Konačnog prijedloga Stečajnog zakona³⁸ nisu navedeni motivi zbog kojih se predvidjela dužnost Financijske agencije da u slučaju pravnih osoba podnosi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka. Treba uzeti da je zakonodavac na taj način želio odgovoriti na uočeno stanje u hrvatskoj praksi, u kojoj se prijedlozi za otvaranje stečajnog postupka podnose vrlo kasno kada u stečajnoj masi više nema dovoljno imovine čak ni za pokriće troškova stečajnog postupka ili kada se u određenim slučajevima uopće ne podnose, pa pravne osobe koje više i nisu djelatne nepotrebno svojim postojanjem opterećuju pravni i gospodarski promet. Za pravne

38 Vladino Obrazloženje Konačnog prijedloga zakona, Klasa: 022-03/14-01/183, Ur. broj: 65-15-07 od 14. svibnja 2015.

osobe koje su na dan stupanja na snagu Stečajnog zakona u Očevidniku redosljeda osnova za plaćanje imale evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u neprekinutom razdoblju od 120 dana predviđene su posebne prijelazne odredbe (čl. 444. st. 1.-4. SZ 2015). U skladu sa zakonskom odredbom ministar nadležan za poslove pravosuđa posebnim je pravilnikom regulirao visinu naknade troškova Financijskoj agenciji za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka (čl. 110. st. 6. SZ).³⁹

Kako u praksi često stečajna masa nije dostatna ni za plaćanje troškova postupka, zakonodavac je odlučio unaprijed osigurati novčana sredstva za njihovo namirenje, na način da je propisao da će Financijska agencija nakon što utvrdi nemogućnost izvršenja osnove za plaćanje radi nedostatka novčanih sredstava na računima dužnika pravne osobe, naložiti banci da zaplijeni novčana sredstva s računa dužnika, u iznosu od 5.000,00 kuna za predujam za namirenje troškova stečajnoga postupka (čl. 112. st. 1. SZ 2015). U odredbama članka 112. stavcima 2.-7. novog Stečajnog zakona dalje se razrađuje postupanje u tim slučajevima. No, ovdje se postavlja temeljno pitanje, kako je moguće da se plijene sredstva za osiguranje troškova stečajnog postupka u slučaju kada još sudski uopće nije utvrđeno postojanje nekog stečajnog razloga (čl. 6. st. 1.-2., čl. 7. st. 1. SZ 2015)?

Temeljna pravila o Fondu za namirenja troškova stečajnoga postupka koja su bila sadržana u starom Stečajnom zakonu (čl. 39.a. st. 1.-5.), preuzeta su u novi Stečajni zakon (čl. 111. st. 1.-4.), izuzev činjenice što je ukinuto plaćanje dodatne pristojbe u iznosu od 10.000,00 kuna.

Bitno su promijenjena pravila o plaćanju predujma za namirenje troškova stečajnoga postupka. Tako je sada podnositelj prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka dužan platiti iznos predujma od 1.000,00 kuna u Fond za namirenje troškova stečajnoga postupka te po nalogu suda u roku od osam dana dodatni iznos predujma koji ne može biti viši od 20.000,00 kuna, ako Stečajni zakon drukčije ne određuje (čl. 114. st. 1. SZ 2015). No, ako su osigurana sredstva za namirenje troškova putem zapljene temeljem spomenutog članka 112. SZ 2015, tada se obveza podnositelja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka umanjuje za iznos osiguranih sredstava. Pri tome dotični predujam nisu dužni platiti: a) radnici i prijašnji dužnikovi radnici ako su podnijeli prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka radi namirenja svoje dospjele tražbine po osnovi rada; b) Financijska agencija ako je podnijela prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka u skladu s člankom 110. stavkom 1. Stečajnog zakona te c) Republika Hrvatska (čl. 114. st. 3. SZ). U navedena tri slučaja sud će naložiti osobama koje su dužne podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka u roku od 21 dan od nastanka stečajnog razloga, a koje ga u propisanom roku nisu podnijele, da plate predujam za namirenje troškova stečajnoga postupka u roku od osam dana (čl. 113. st. 1. SZ 2015). Nažalost, iz zakonskih odredaba ne proizlazi jasno iz čijih sredstava te osobe plaćaju predujam: je li iz svojih vlastitih ili iz sredstava dužnika. U svakom slučaju ako navedene osobe ne bi uplatile predujam u propisanom roku, na odgovarajući način primijenit će se pravila o prisilnoj naplati

39 Pravilnik o vrsti i visini naknade troškova Financijske agencije u predstečajnom postupku i o visini naknade troška Financijske agencije za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, Narodne novine, br. 106/2015.

novčane kazne u parničnom postupku (čl. 113. st. 4. SZ 2015). Upitna je i odredba koja oslobađa Republiku Hrvatsku snošenja predujma kada ona podnosi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka kao vjerovnik. Dok se oslobađanje radnika dužnika od snošenja predujma može prihvatiti zbog načela socijalne zaštite, to nije slučaj kad je riječ o Republici Hrvatskoj, jer se nju na taj način privilegira u odnosu na druge vjerovnike. Ako sredstva za troškove nisu osigurana, tada će se u slučaju kada je podnositelj radnik, Financijska agencija ili Republika Hrvatska, ta sredstva predujmiti iz Fonda za namirenje troškova stečajnoga postupka (čl. 114. st. 4. SZ 2015). U protivnom, u slučaju neplaćanja predujma, sud će prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka odbaciti kao nedopušten (čl. 114. st. 5. SZ 2015). Ako pak predujam ne plati podnositelj prijedloga iz čl. 110. stavka 2. Stečajnog zakona, tada će se smatrati da on nije podnio prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka u propisanom roku (čl. 114. st. 6. SZ 2015). Treba istaknuti, da bi se to pravilo smjelo primijenjivati samo ako je podnositelj prijedloga iz članka 110. stavka 2. SZ-a taj prijedlog doista podnio u roku od propisanih 21 dana od nastanka stečajnoga razloga, no, ne kada prijedlog ta osoba nije podnijela, već je nakon isteka tog roka prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka podnio radnik, Financijska agencija ili Republika Hrvatska, a sud je osobe koje su bile dužne podnijeti taj prijedlog pozvao prema članku 113. stavku 1. SZ-a da plate predujam. U protivnom bi pravilo iz članka 114. stavka 6. SZ-a bilo u suprotnosti s člankom 110. stavkom 3. SZ-a prema kojem osobe iz članka 110. stavka 2. SZ-a koje ne podnesu prijedlog za otvaranje stečajnog postupka u propisanom roku od 21 dana od dana nastanka stečajnoga razloga odgovaraju osobno vjerovnicima za štetu koju su im prouzročili propustom te svoje dužnosti. U svakom slučaju predujam je trošak stečajnoga postupka na čiju naknadu vjerovnik koji je uplatio predujam ima pravo (čl. 114. st. 7. SZ 2015).⁴⁰

2.3.3. Prethodni postupak

U odnosu na stari Stečajni zakon novi Stečajni zakon propisuje dodatne situacije u kojima je sud ovlašten otvoriti stečajni postupak bez provođenja prethodnog postupka: a) ako sud na temelju prijedloga za otvaranje predstečajnoga postupka utvrdi postojanje stečajnoga razloga; b) ako Financijska agencija podnese prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka u skladu s člankom 110. stavkom 1. Stečajnoga zakona; c) ako osoba ovlaštena za zastupanje dužnika po zakonu odnosno dužnik pojedinac podnese prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka; d) ako vjerovnik podnese prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka, a dužnik prizna postojanje stečajnoga razloga; e) ako je prije otvoreni predstečajni postupak završio bez uspjeha (čl. 116. SZ). Nažalost, u slučajevima u kojima Financijska agencija podnosi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka putem ove odredbe otvara se mogućnost otvaranja stečajnog postupka bez saslušanja dužnika, što je u protivnosti s člankom 11. stavkom 5. Stečajnog zakona koji striktno propisuje kada se može odustati od saslušanja dužnika. Treba istaknuti da bi se povreda dužnikova prava na saslušanje prije

⁴⁰ O problemima koji su se u pogledu predujma za namirenje troškova stečajnoga postupka pojavili u sudskoj praksi uslijed nedovoljno preciznih zakonskih odredaba vidjeti Čuveljak, Jelena, *Predujam za otvaranje stečajnog postupka, Pravo i porezi*, 2016., br. 9., str. 21.-25.

otvaranja stečajnog postupka u državama članicama Europske unije sasvim sigurno smatrala dijelom javnog poretka te bi se odluci o otvaranju stečajnog postupka kojoj nije prethodilo saslušanje dužnika moglo uskratiti priznanje (čl. 26. važeće Europske uredbe o insolventijskim postupcima iz 2000. godine odnosno čl. 33. reformirane Europske uredbe o insolventijskim postupcima iz 2015. godine).

Napušteno je pravilo prema kojemu je sud bio ovlašten zaključkom narediti davanje prokazne izjave odnosno prokaznog popisa imovine dužniku i drugim osobama u skladu s pravilima ovrhe (čl. 43. st. 3. SZ 1996).

U novom Stečajnom zakonu više ne postoji ni odredba prema kojoj je stečajni sudac mogao, ako druge mjere ne bi bile dostatne, narediti prisilno privođenje osoba koje vode poslove dužnika, članova nadzornog odbora, kao i radnika dužnika (čl. 44. st. 4. u vezi s čl. 43. st. 1. SZ 1996).

Premda se odustalo od pogrešnog koncepta zabrane nastavka poslovanja dužnika u stečajnom postupku koje je u hrvatsko stečajno pravo uvedeno Novelom Stečajnog zakona iz 2012. (čl. 145.a. st. 1.-3. SZ 1996) te novi Stečajni zakon izričito dopušta mogućnost nastavka poslovanja i nakon otvaranja stečajnog postupka (čl. 217. SZ 2015), propustilo se u odredbe koje uređuju ovlaštenja privremenog stečajnog upravitelja vratiti pravilo prema kojem je stečajni sudac mogao zatražiti od stečajnoga upravitelja da ispita kakvi su izgledi nastavka poslovanja dužnika (bivši čl. 45. st. 2. prije njegove izmjene Novelom Stečajnog zakona iz 2012.), što je iznimno važno za eventualnu pripremu stečajnog plana.

Stečaj male vrijednosti kao posebna vrsta stečajnog postupka u starom Stečajnom zakonu bio je reguliran u posebnoj Glavi IX. (čl. 300. SZ 1996). Te su odredbe sada jednostavno prenesene u odjeljak o prethodnom postupku (čl. 127. st. 1.-3. SZ 2015), što nije trebalo učiniti, jer se izgubilo na preglednosti u pogledu vrsta stečajnih postupaka koje su moguće.

2.3.4. Otvaranje postupka i prijava tražbina

Prema novom Stečajnom zakonu više ne postoji oglas o otvaranju stečajnoga postupka koji se objavljivao isticanjem na oglasnoj ploči suda i objavom u Narodnim novinama (čl. 64. st. 2. SZ 1996). Sada se čitavo rješenje o otvaranju stečajnog postupka objavljuje na mrežnoj stranici e-Oglasnoj ploči sudova (čl. 129. st. 3. SZ 2015).

Kao što je već rečeno, ukinuto je pravilo prema kojem je stečajni sudac mogao naložiti stečajnom upravitelju da rješenje o otvaranju stečajnoga postupka dostavi vjerovnicima i dužnicima stečajnoga dužnika čija je adresa poznata (čl. 65. st. 6. SZ 2015), a koja je bilo vrlo važna za slučajeve prekograničnih stečajnih postupaka. Trebalo je to pravilo neznatno modificirati i reći da je stečajni upravitelj dužan obavijestiti vjerovnike dužnika koji su mu poznati o otvaranju stečajnog postupka u pravilu putem telekomunikacijskih sredstava koja ostavljaju pismeni trag. U eri elektroničke komunikacije to ne bi predstavljalo značajan trošak za stečajnu masu, a osiguralo bi se da je poduzeto sve da što veći broj vjerovnika sudjeluje u stečajnom postupku.

Prema starom Stečajnom zakonu rok za prijavu tražbina određivao je stečajni

sudac u rješenju o otvaranju stečajnog postupka, pri čemu on nije smio biti kraći od 15 dana niti dulji od mjesec dana (čl. 54. st. 3. SZ 1996). Novi Stečajni zakon određuje rok za prijavu tražbina kao zakonski rok, koji traje 60 dana od dana objave rješenja o otvaranju stečajnoga postupka na e-Oglasnoj ploči sudova (čl. 129. st. 1. al. 4. SZ 2015). To drugim riječima znači, da rok za prijavu tražbina u svim stečajnim postupcima mora nužno iznositi 60 dana. To, naravno, nije dobro zakonsko rješenje, jer se u stečajnim postupcima gdje je mali broj vjerovnika i to pretežno lokalnih vjerovnika, na taj način bez ikakve potrebe produžuje trajanje stečajnog postupka. Bilo bi mnogo bolje, da je stečajni sud i dalje mogao određivati rok za prijavu tražbina. Ako se htjelo produžiti trajanje roka za prijavu tražbine, rok od 60 dana trebao je biti određen samo kao gornja granica trajanja tog roka, dok je 15 dana trebalo i dalje predvidjeti kao minimalnu granicu za trajanje tog roka.

Isti zakonski rok od 60 dana novi Stečajni zakon predviđa, nažalost, i za izlučne i razlučne vjerovnike koji se rješenjem o otvaranju stečajnog postupka pozivaju da obavijeste stečajnog upravitelja o postojanju svojih izlučnih i razlučnih prava (čl. 129. st. 1. al. 5. SZ 2015). Prema starom Stečajnom zakonu riječ je bila o roku koji je određivao sud, a on nije smio biti manji od 15 dana niti duži od 30 dana (čl. 54. st. 4. SZ).

Značajna je novina i da novi Stečajni zakon ukida mogućnost naknadne prijave tražbina, odnosno posebnih ispitnih ročišta (vidjeti čl. 176. st. 1.-8. SZ 1996.), izuzev dviju iznimaka. Jedna iznimka odnosi se na protivnika pobijanja, koji je ovlašten u roku od 30 dana od pravomoćnosti presude kojom se prihvaća zahtjev za pobijanje pravne radnje dužnika prijaviti tražbinu stečajnom upravitelju na osnovi svoje protučinidbe dane dužniku prije otvaranja stečajnog postupka. U tom slučaju odredit će se posebno ispitno ročište radi utvrđenja te tražbine protivnika pobijanja, pri čemu vrijeme između objave poziva za to ročište i dana njegovog održavanja ne smije biti kraće od 15 dana ni duže od 45 dana (čl. 213. st. 1. SZ 2015). Druga iznimka odnosi se na prijavu tražbina nižih isplatnih redova. Naime, ako je sud u skladu s odredbom članka 257. stavka 5. Stečajnog zakona pozvao vjerovnike nižih isplatnih redova da prijave tražbine, ali rok određen za te prijave istječe kasnije od osam dana prije ispitnoga ročišta, na trošak stečajne mase odredit će se posebno ispitno ročište (čl. 261. st. 1. SZ 2015).

Ako se prije otvaranja stečajnog postupka utvrdi da imovina dužnika koja bi ušla u stečajnu masu nije dovoljna ni za namirenje troškova toga postupka, a osobe s pravnim interesom po pozivu suda ipak ne predujme troškove za eventualno potrebni prethodni postupak i otvorenje stečajnog postupka, stečajni postupak će se otvoriti i odmah zaključiti, te su predviđena gotovo identična pravila za tu situaciju, kao što ih je predviđao i stari Stečajni zakon (čl. 63. st. 1.-7. SZ 1996), no, s tom razlikom što je dodatno propisano: a) da će se u pogledu izbora i imenovanja stečajnog upravitelja u takvom postupku odgovarajuće primjenjivati odnosne odredbe u skraćenom stečajnom postupku (čl. 132. st. 2. SZ 2015); b) da će se stečajna masa upisati u sudski registar, pri čemu će joj Ministarstvo financija – Porezna uprava po službenoj dužnosti dodijeliti osobni identifikacijski broj (čl. 133. st. 2. SZ 2015); c) da je o poduzetim radnjama stečajni upravitelj dužan sudu podnositi pisana izvješća najmanje jedanput u

tri mjeseca, koja će se obaviti na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova bez odgode (čl. 133. st. 3. SZ 2015).

2.3.5. Stečajna masa i razlučni vjerovnici

Novi Stečajni zakon stilski je poboljšao određenje stečajne mase kod stečajnog dužnika pojedinca (vidjeti čl. 68. SZ 1996), na način da je odredio da imovina dužnika pojedinca na kojoj se ovrha protiv njega ne bi mogla provesti prema općim pravilima ovršnoga postupka ne ulazi u stečajnu masu (čl. 135. SZ 2015).

Nova odredba članka 149. SZ 2015, koja određuje da “vjerovnici koji imaju založno pravo ili pravo na namirenje na kojoj stvari ili pravu koji su upisani u javnoj knjizi imaju pravo odvojenoga namirenja na toj stvari ili pravo unovčenja prema odredbama članka 248. ovoga Zakona” nažalost, nije dobra, jer unovčenje predmeta razlučnog prava jest najčešće pretpostavka za namirenje tražbina razlučnih vjerovnika. Razlučni vjerovnik može odlučiti da sam kupi nekretninu ili drugi predmet razlučnog prava kako bi na taj način ostvario namirenje svoje tražbine, ali to se u praksi rjeđe događa. No, u svakom slučaju razlučni vjerovnici uvijek imaju pravo odvojenog namirenja na predmetu razlučnog prava, pa čak i onda kada izabiru kupnju tog predmeta kao način namirenja svoje osigurane tražbine. U tom smislu nije bilo ispravno u navedenoj novoj zakonskoj odredbi pravo odvojenog namirenja na predmetu razlučnog prava alterirati s pravom unovčenja tog predmeta.

Nova je zakonska odredba koja određuje da vjerovnik čija prava proizlaze iz sudskoga ili javnobilježničkoga osiguranja tražbine prijenosom vlasništva stvari ili prijenosom prava otvaranjem stečajnoga postupka, gubi pravo otuđenja i opterećenja stvari ili prava koja su na njega prenesena sudskim ili javnobilježničkim osiguranjem tražbine (čl. 150. st. 2. SZ 2015), kao i odredba da pravni poslovi koji su sklopljeni protivno tom pravilu nisu valjani (čl. 150. st. 3. SZ 2015).

2.4. Pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka

2.4.1. Osnovne pravne posljedice

Vrijeme nastupa pravnih posljedica promijenilo se, pa one više ne stupaju početkom dana kada je oglas o otvaranju stečajnoga postupka istaknut na oglasnoj ploči suda (čl. 88. st. 1. SZ 1996), već u trenutku kad je rješenje o otvaranju stečajnoga postupka objavljeno na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 158. st. 1. SZ 2015). To će zahtijevati da trenutak objave tog rješenja na dotičnoj mrežnoj stranici bude vidljiv svim pravnim subjektima kao i da se može utvrditi trenutak poduzimanja svake pravne radnje u kojoj bi stečajni dužnik eventualno sudjelovao na dan otvaranja stečajnog postupka, što neće uvijek biti lako.

Nova je odredba prema kojoj će sud, ako rješenje o otvaranju stečajnoga postupka u povodu žalbe bude ukinuto, a u ponovnom postupku stečajni postupak bude opet otvoren, u drugim sudskim postupcima u kojima je stranka stečajni dužnik ukinuti sve radnje provedene od dana ukidanja rješenja o otvaranju stečajnoga postupka do ponovnoga otvaranja stečajnoga postupka (čl. 158. st. 3. SZ 2015). Ovom odredbom

očito se sudovima te pravnim adresatima općenito htjela dati pravna izvjesnost i čvrsto uporište u pogledu učinaka radnji koje su poduzete u tim drugim sudskim postupcima između dana ukidanja rješenja o otvaranju stečajnoga postupka do njegova ponovnog otvaranja. To je zakonsko rješenje u skladu sa starom presumpcijom da se u takvoj situaciji smatra da su pravne posljedice otvaranja stečajnoga postupka nastupile u trenutku kada je prvo rješenje o otvaranju stečajnoga postupka objavljeno na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 158. st. 2. SZ 2015).

Sasvim su nove i odredbe o trajanju sudskih postupaka u kojem je stranka dužnik. Određeno je da će u takvim postupcima, a osobito pri određivanju rokova i ročišta, sud uvijek obraćati osobitu pažnju na potrebu hitnoga rješavanja (čl. 166. st. 1. SZ 2015). Takav postupak se pred prvostupanjskim sudom mora završiti u roku od šest mjeseci od dana pravomoćnosti rješenja o nastavku parničnog postupka (čl. 166. st. 2. SZ 2015), a o žalbi protiv odluke tog prvostupanjskog suda drugostupanjski sud je dužan donijeti odluku u roku od šest mjeseci od dana primitka žalbe (čl. 166. st. 3. SZ 2015). Sankcije za povredu tih odredaba Stečajni zakon ne predviđa. Ostaje otvoreno pitanje u kojoj mjeri će se te odredbe u praksi doista i poštivati s obzirom na poznatu preopterećenost hrvatskih sudova građanskopravnim predmetima.

Klasično pravilo stečajnog prava o prestanku razlučnih prava koji su stečeni ovrhom odnosno prisilnim sudskim osiguranjem neposredno prije otvaranja stečajnog postupka (vidjeti čl. 97. SZ 1996) novi Stečajni zakon precizira i nadopunjuje. Tako, ako stečajni vjerovnik tijekom posljednjih 60 dana prije podnošenja prijedloga za otvaranje predstečajnoga postupka, odnosno ako nije podnesen prijedlog za otvaranje predstečajnoga postupka tijekom posljednjih 60 dana prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka ili nakon toga sudskom ili izvansudskom ovrhom ili prisilnim sudskim osiguranjem stekne koje razlučno ili slično pravo koje ulazi u stečajnu masu, to pravo otvaranjem stečajnoga postupka prestaje, odnosno postupak u tijeku se obustavlja (čl. 168. st. 1. reč. 1. SZ 2015). U ovoj odredbi pogrešno su ispuštene riječi o stjecanju razlučnog ili sličnog prava *na imovini* koja ulazi u stečajnu masu, jer razlučno pravo kao takvo ne ulazi u stečajnu masu, već postoji na predmetima koji (kao imovina) ulaze u stečajnu masu. U ovoj novoj zakonskoj odredbi novo je što se i razlučnim pravima koja su stečena izvansudskom ovrhom neposredno prije otvaranja stečajnog postupka želi oduzeti pravni učinak. Novost je i što je vremenski trenutak nakon kojeg su stečena razlučna prava ovrhom i osiguranjem, a koja će u slučaju otvaranja stečajnog postupka izgubiti pravni učinak, premješten na 60 dana prije podnesenog prijedloga za otvaranje predstečajnoga postupka. Nadalje, nova je i odredba da će se ta predmetna prava brisati iz javnih knjiga, upisnika i očevidnika u kojima se vode na temelju rješenja suda (čl. 168. st. 1. reč. 2. SZ 2015), kao i odredba da će u slučaju kada je postupak sudske ovrhe ili prisilnoga sudskog osiguranja obustavljen prije nastupanja pravnih posljedica otvaranja predstečajnoga ili stečajnoga postupka, to rješenje donijeti sud u stečajnom postupku (čl. 168. st. 2. SZ 2015). Pod "predmetnim pravima" ovdje se očito misli na prava koja bi inače u stečajnom postupku dala osnovu za odvojeno namirenje na dotičnom predmetu stečajne mase na kojem bi postojala da su pravovremeno stečena. Navedene odredbe otvaraju pitanje, u kojem trenutku će se obaviti njihovo brisanje, i je li ta odredba primjerena u situaciji

kada dođe do obustave stečajnoga postupka uz suglasnost vjerovnika (čl. 298. st. 1.-2. SZ 2015).

Nadalje, novi Stečajni zakon odstupa od klasičnog pravila hrvatskoga i komparativnog stečajnog odnosno insolventijskog prava prema kojem su različni vjerovnici ovlaštene i nakon otvaranja stečajnog postupka pokrenuti postupak ovrhe ili osiguranja po općim pravilima ovršnoga postupka odnosno tražiti nastavak prekinutih postupaka ovrhe i osiguranja pokrenutih prije otvaranja stečajnoga postupka, a koje i nakon otvaranja stečajnog postupka provodi ovršni sud (čl. 98. st. 5. SZ 1996). Prema novom zakonskom rješenju različni vjerovnici nisu ovlaštene pokrenuti postupak ovrhe ili osiguranja (čl. 169. st. 5. SZ 2015), a takvi postupci koji su u tijeku u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka se prekidaju (čl. 169. st. 6. reč. 1. SZ 2015). Sud koji vodi postupak ovrhe ili osiguranja dužan je u roku od osam dana od dana otvaranja stečajnoga postupka rješenjem utvrditi prekid postupka, oglasiti se nenadležnim i ustupiti predmet sudu koji vodi stečajni postupak (čl. 169. st. 7. SZ 2015). Eventualna žalba protiv tog rješenja ne zadržava nastupanje pravnih učinaka tog rješenja (čl. 169. st. 8. SZ 2015). Prekinute postupke ovrhe i osiguranja nastaviti će sud koji vodi stečajni postupak primjenom pravila o unovčenju predmeta na kojima postoji različno pravo u stečajnom postupku (čl. 169. st. 6. reč. 2. SZ 2015). Kao razlog za ta nova zakonska rješenja u Vladinom obrazloženju Konačnog prijedloga Stečajnog zakona navedeno je da se na taj način “želi skratiti trajanje stečajnih postupaka u slučajevima izdvojenog unovčenja predmeta nad kojima postoji zasnovano založno pravo u zasebnom ovršnom postupku”,⁴¹ kao i da zbog odvojenog ovršnog postupka “dolazi do povećanih troškova”.⁴² Ne ulazeći u nepreciznost ovog šturog Vladinog obrazloženja, može se postaviti pitanje hoće li stečajni sud u unovčenju predmeta različnog prava u pravilu doista biti brži od ovršnog suda i u čemu će se konkretno očitovati smanjenje troškova.

U novom Stečajnom zakonu zadržano je pravilo prema kojem je dužnik pojedinac dužan sudu, stečajnom upravitelju, odboru vjerovnika i, prema nalogu suda, vjerovnicima davati sve potrebne obavijesti o okolnostima koje se odnose na postupak (čl. 106. st. 1. SZ 1996 i čl. 177. st. 1. SZ 2015). Također je zadržano pravilo da se ta dužnost odgovarajuće odnosi i na osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu, članove nadzornoga tijela i osobno odgovorne članove dužnika ovlaštene za zastupanje, kao i osobe koje su to svojstvo izgubile tijekom zadnje dvije godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, te radnike i prijašnje dužnikove radnike, osim onih koji su to svojstvo izgubili prije više od dvije godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka (čl. 106. st. 1. reč. 1.-2., st. 2. SZ 1996 i čl. 180. st. 1. reč. 1.-2., st. 2. SZ 2015). Nažalost, ispuštena je odredba da se tako dane obavijesti u kaznenom ili prekršajnom postupku mogu koristiti protiv dužnika ili kojega od njegovih bliskih srodnika samo uz pristanak dužnika (čl. 106. st. 2. SZ 1996). To će za posljedicu imati manju kooperativnost dužnika u prethodnom postupku odnosno otvorenom stečajnom postupku, što će u konačnici značiti i manju

41 Vladino Obrazloženje Konačnog prijedloga zakona, Klasa: 022-03/14-01/183, Ur. broj: 65-15-07 od 14. svibnja 2015., str. 146.

42 Ibidem, str. 144.

stečajnu masu iz koje će se stečajni vjerovnici moći namiriti, a to se pravopolitički ne čini ispravnim.

Novi Stečajni zakon u potpunosti je ukinuo mogućnost zatvaranja dužnika odnosno osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu, članova nadzornoga tijela, osobno odgovornih članova dužnika ovlaštenih za zastupanje, kao i osoba koje su to svojstvo izgubile tijekom zadnje dvije godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, koja je prema starom Stečajnom zakonu postojala u slučaju njihove nesuradnje (čl. 107. st. 2.-4. SZ 1996). Vladino Obrazloženje Konačnog prijedloga Stečajnog zakona uopće nije dalo nikakvo objašnjenje za tako važnu zakonsku promjenu.

Prema starom Stečajnom zakonu, ako dužnik ili druga osoba koja je imala zakonsku obavezu surađivati s tijelima stečajnog postupka nije surađivala, stečajni sudac ju je mogao novčano kazniti do 50.000,00 kuna (čl. 107. st. 6. SZ 2015). Prema novom Stečajnom zakonu sud u takvom slučaju može izreći novčanu kaznu samo do 10.000,00 kuna (čl. 178., st. 2. SZ 2015). Doista nije jasno, zašto je zakonodavac imao potrebu ovako drastično smanjiti mogućnost stečajnog suda da barem novčanom kaznom "motivira" dužnika odnosno osobe po zakonu obvezane na suradnju da dadu potrebne informacije odnosno surađuju, ako dotične osobe već same po sebi ne poštuju te važne ne samo zakonske već i etičke standarde i ne vode računa o pravima svojih vjerovnika.

2.4.2. Ispunjenje pravnih poslova

Kada je riječ o utjecaju otvaranja stečajnoga postupka na ispunjenje pravnih poslova najznačajnije novine Stečajnog zakona odnose se na uvođenje odredbi o kvalificiranim financijskim ugovorima i manje izmjene u odredbama koje se tiču ugovora o radu. S obzirom na novo određenje trenutka otvaranja stečajnog postupka, potrebno je spomenuti i odredbu o ponudi.

Dosadašnji Stečajni zakon nije regulirao pravni učinak otvaranja stečajnoga postupka na tzv. kvalificirane financijske ugovore. Novi Stečajni zakon to čini, pri čemu ujedno daje i zakonsku definiciju tih ugovora. Riječ je o financijskim ugovorima u kojima je jedna od strana kreditna institucija, financijska institucija, investicijsko društvo, leasing-društvo, društvo za upravljanje, društvo za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, mirovinsko društvo ili društvo za osiguranje, kojima nastaju obveze koje se moraju ispuniti u određeno vrijeme ili tijekom određenog roka, bez obzira na to jesu li sklopljeni pod uvjetom ili nisu, a osobito: 1. ugovori s financijskim instrumentima u smislu Zakona o tržištu kapitala; 2. repo ugovori i ostali ugovori o financijskom osiguranju u smislu Zakona o financijskom osiguranju; 3. uporaba financijskih instrumenata, uključujući kredite i zajmove kao pomoćne usluge u smislu Zakona o tržištu kapitala; 4. sporazumi o bilančnom obračunavanju (netiranje) u smislu propisa kojima se regulira poslovanje kreditnih institucija i 5. transakcije kupoprodaje strane valute (čl. 182. st. 7. SZ 2015). Otvaranje stečajnoga postupka ne utječe na takve kvalificirane financijske ugovore ako su ugovorne strane ugovorile obračunavanje (netiranje) te se naknada zbog neispunjenja može tražiti u skladu sa sadržajem ugovora. Ako nakon obračunavanja (netiranja) međusobnih tražbina

preostane obveza stečajnoga dužnika, vjerovnik takvu tražbinu može ostvarivati u stečajnom postupku kao stečajni vjerovnik (čl. 182. st. 6. SZ 2015).

U manjoj mjeri izmijenjene su dosadašnje zakonske odredbe o pravnim učincima otvaranja stečajnoga postupka na ugovore o radu. Većina dosadašnjih pravila je zadržana, pa tako i pravilo prema kojem nakon otvaranja stečajnoga postupka stečajni upravitelj u ime dužnika poslodavca i radnik mogu otkazati ugovor o radu, bez obzira na ugovoreno trajanje ugovora i bez obzira na zakonske ili ugovorene odredbe o zaštiti radnika, kao i pravilo da otkazni rok iznosi mjesec dana, ako zakonom nije određen kraći rok (čl. 120. st. 3. reč. 1.-2. SZ 1996; čl. 191. st. 3. reč. 1.-2. SZ 2015). No, napušteno je pravilo prema kojem, ako otkaz izjavi stečajni upravitelj, druga strana može kao stečajni vjerovnik zahtijevati naknadu štete zbog prijevremenoga prestanka radnog odnosa (čl. 120. st. 3. reč. 3. SZ 1996). Zadržano je pravilo prema kojem stečajni upravitelj može, radi završetka započetih poslova i otklanjanja moguće štete, na temelju odobrenja suda, sklopiti nove ugovore o radu na određeno vrijeme (čl. 120. st. 5. SZ 1996), ali je dodano da to stečajni upravitelj može učiniti bez ograničenja koji su za ugovor o radu na određeno vrijeme propisani općim propisom o radu (čl. 191. st. 5. SZ 2015).

Kao i prema dosadašnjem Stečajnom zakonu ponude učinjene dužniku ili ponude koje je učinio dužnik prestaju vrijediti na dan otvaranja stečajnoga postupka, ako do tog dana nisu prihvaćene (čl. 123. SZ 1996; čl. 194. SZ 2015). Interesantno je za primijetiti, da zakonodavac u ovoj odredbi nije smatrao potrebnim prestanak ponuda vezati za trenutak otvaranja stečajnog postupka i time za trenutak nastupa pravnih učinaka njegovog otvaranja (čl. 158. st. 1. SZ 2015). Vjerojatno je riječ o propustu zakonodavca odnosno onih koji su pripremali završni tekst zakona.

2.4.3. Pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika

Šteta je što se donošenje novog Stečajnog zakona nije iskoristilo da se preciznije i jasnije formulira opća odredba o pobijanju stečajnih radnji stečajnih dužnika (čl. 128. st. 1. SZ 1996; čl. 198. st. 1. SZ 2015), koja zbunjuje s obzirom na to da i pogodovanje pojedinih vjerovnika predstavlja oštećenje stečajnih vjerovnika.

Novinu predstavlja proširenje kruga bliskih osoba dužnika pojedinca na njegovog izvanbračnog druga i njegovog životnog partnera (čl. 207. st. 1. toč. 1. i 2. SZ 2015).

Bitno su promijenjena pravila koja se odnose na tužbu radi pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika (usporediti čl. 141. st. 1.-9. SZ 1996).

Pravo podnošenja te tužbe i dalje imaju i stečajni upravitelj i stečajni vjerovnici, no pravo stečajnih vjerovnika na podnošenje dotične tužbe postalo je supsidijarno. Naime, stečajni upravitelj je u prvom redu ovlašten pobijati pravne radnje dužnika, i to na temelju odobrenja suda, pri čemu je dosadašnji rok od dvije godine od otvaranja stečajnog postupka u kojem se mogla podići ta tužba, skraćen na godinu i pol dana (čl. 212. st. 1. i st. 3. SZ 2015).

Svaki stečajni vjerovnik ima pravo podnijeti tužbu radi pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika za svoj račun i na svoj rizik troškova, ali samo u sljedećim slučajevima: a) ako stečajni upravitelj nije podnio tu tužbu u propisanom roku od

godinu i pol dana, pri čemu stečajni vjerovnik tada tužbu može podnijeti u roku od tri mjeseca od isteka roka za tužbu propisanog stečajnom upravitelju; b) ako je stečajni upravitelj povukao tužbu, pri čemu stečajni vjerovnik tada može podnijeti tužbu u roku od tri mjeseca od objave pravomoćnog rješenja kojim je utvrđeno povlačenje tužbe na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova; c) ako je stečajni vjerovnik prethodno zatražio očitovanje stečajnog upravitelja i ako se stečajni upravitelj očitovao da neće podnijeti tužbu, pri čemu stečajni vjerovnik tada može podnijeti tužbu u roku od tri mjeseca od objave očitovanja stečajnog upravitelja da neće podnijeti tužbu na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova; d) ako je stečajni vjerovnik prethodno zatražio očitovanje stečajnog upravitelja i ako se stečajni upravitelj nije u roku od tri mjeseca očitovao hoće li podnijeti dotičnu tužbu, pri čemu stečajni vjerovnik tada može podnijeti tužbu u roku od tri mjeseca od objave poziva stečajnom upravitelju da se očituje hoće li podnijeti tužbu radi pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika (čl. 212. st. 4. SZ 2015).

Pri tome je propisana obveza stečajnom upravitelju da sudu radi objave na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova bez odgode dostavi: pravomoćno rješenje kojim je utvrđeno da je povukao tužbu radi pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika ili očitovanje da neće podnijeti takvu tužbu povodom poziva stečajnog vjerovnika da se o tome očituje, kao i sam poziv stečajnog vjerovnika da se očituje o eventualnom podnošenju takve tužbe (čl. 212. st. 5. SZ 2015).

Izričito je propisano da stečajni vjerovnici koji su podnijeli tužbu radi pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika imaju položaj jedinstvenih suparničara (čl. 212. st. 6. SZ 2015).

Iz izloženih pravila proizlazi dojam kao da isključivo od odluke stečajnog upravitelja, ako ima odobrenje stečajnog suda, ovisi hoće li ili neće podnijeti tužbu radi pobijanja pravnih radnji stečajnog upravitelja. No, to nije tako. Treba upozoriti, da u slučaju u kojem bi bila riječ o parnici znatne vrijednosti predmeta spora, stečajni upravitelj će za pokretanje parnice morati imati i suglasnost odbora vjerovnika odnosno, ako on nije osnovan, skupštine vjerovnika (čl. 230. st. 1. reč. 1.-2., st. 2. toč. 3. SZ 2015). Čini se, da bi skupština vjerovnika, temeljem čl. 107. st. 1. toč. 6. SZ-a mogla stečajnom upravitelju naložiti podnošenje tužbe radi pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika, čak i kad on ne bi smatrao da je njezino podnošenje potrebno.

Zadržano je pravilo prema kojem, ako se zahtjev za pobijanje pravne radnje prihvati, pobijena pravna radnja je bez učinka prema stečajnoj masi i protivna strana dužna je vratiti u stečajnu masu sve imovinske koristi stečene na osnovi pobijene radnje (čl. 141. st. 5. SZ 1996), ali su u tom pravilu dodane riječi, “ako Stečajnim zakonom nije drukčije određeno” (čl. 212. st. 7. reč. 1. SZ 2015). Uvedeno je novo pravilo prema kojem prijedlog za ovrhu na temelju presude kojom se prihvaća zahtjev za pobijanje pravne radnje može podnijeti stečajni upravitelj u ime i za račun stečajnog dužnika odnosno stečajne mase te stečajni vjerovnik u svoje ime, a za korist stečajnog dužnika odnosno stečajne mase (čl. 212. st. 7. reč. 2. SZ 2015).

Zadržano je pravilo prema kojem primatelj činidbe bez naknade ili uz neznatnu naknadu mora vratiti ono što je primio samo ako je time obogaćen, osim ako je znao ili je morao znati da se takvom činidbom oštećuje vjerovnik (čl. 141. st. 6. SZ 1996;

čl. 212. st. 8. SZ 2015).

Nadalje, zadržano je i pravilo prema kojem pravomoćna presuda donesena u parnici za pobijanje pravnih radnji djeluje prema stečajnom dužniku odnosno stečajnoj masi te svim stečajnim vjerovnicima (čl. 141. st. 7. SZ 1996), uz dodatak, ako Stečajnim zakonom nije drukčije određeno (čl. 212 st. 9. SZ 2015).

Novim pravilom određuje se da u slučajevima u kojima je stečajni vjerovnik podignuo tužbu radi pobijanja u skladu s člankom 212. stavkom 4. te ako je sud u toj parnici prihvatio zahtjev za pobijanjem, protivna strana je dužna sve imovinske koristi stečene na osnovi pobijene radnje vratiti u stečajnu masu (čl. 212. st. 10. reč. 1. SZ 2015). Nakon vraćanja novčane koristi stečene na osnovi pobijene radnje u stečajnu masu, tužitelji stečajni vjerovnici imaju pravo prvenstvenog namirenja iz koristi vraćene u stečajnu masu razmjerno visini njihove utvrđene tražbine (čl. 212. st. 10. reč. 2. SZ 2015). Ovo novo pravilo iznimno je štetno i treba ga što prije ukinuti, jer je protivno jednom od temeljnih načela stečajnog prava, načelu *par conditio creditorum*. Ispravno je jedino, da u slučaju kada stečajni vjerovnik podnese tužbu radi pobijanja i kada parnični sud prihvati zahtjev za pobijanje, takav stečajni vjerovnik ima iz onoga što se mora vratiti u stečajnu masu pravo prvenstvenog namirenja samo za troškove koji su bili potrebni za vođenje parnice, no nikako ne za njegovu stečajnopravnu tražbinu.

Ako je parnica povodom tužbe za pobijanje pravne radnje u kojoj je zahtjev za pobijanje prihvaćen pravomoćno završila tek nakon zaključenja stečajnog postupka, morao bi se odrediti nastavak stečajnog postupka radi naknadne diobe onoga što je vraćeno u stečajnu masu, (čl. 289. st. 1.-8. SZ 2015), i to neovisno o tome je li tu tužbu podnio stečajni upravitelj ili stečajni vjerovnik.

Zadržano je pravilo prema kojem se pravne radnje dužnika mogu pobijati i isticanjem prigovora u parnici bez vremenskoga ograničenja (čl. 141. st. 9. SZ 1996; čl. 212. st. 11. S/ 2015).

U novom Stečajnom zakonu nije izričito ponovljeno pravilo prema kojem ako protivnik pobijanja vrati natrag ono što je primio, njegova tražbina ponovno oživljuje (čl. 142. st. 1. SZ 1996). No, to ipak posredno proizlazi iz novog pravila sadržanog u članku 213. stavku 1. rečenici 1. novog Stečajnog zakona prema kojoj protivnik pobijanja koji je dužan vratiti natrag ono što je primio, ima pravo u roku od 30 dana od pravomoćnosti presude kojom se prihvaća zahtjev za pobijanje pravne radnje prijaviti tražbinu stečajnom upravitelju u skladu s člankom 257. Stečajnog zakona. Pri tome je određeno da vrijeme između objave poziva za posebno ispitno ročište radi utvrđenja tražbine protivnika pobijanja i dana održavanja ne smije biti kraće od 15 dana niti duže od 45 dana (čl. 213. st. 1. reč. 2 SZ 2015).

Prema članku 213. st. 2. reč. 1. SZ 2015 protivnik pobijanja ima pravo tražiti da mu se njegova protučinidba vrati iz stečajne mase ako je njegova tražbina utvrđena i ako se još može izdvojiti. Inače, prema čl. 213. st. 2. reč. 2. SZ 2015, protivnik pobijanja može svoje pravo na povrat protučinidbe ostvarivati kao stečajni vjerovnik. U odredbi čl. 213. st. 2. reč. 1. SZ 2015 očito je došlo do pogreške, jer nije riječ o izdvajanju tražbine već o mogućnosti da se iz stečajne mase izdvoji protučinidba protivnika pobijanja. U novom Stečajnom zakonu ispušteno je pravilo da protivnik

pobijanja ima pravo tražiti da mu se njegova protučinidba vrati iz stečajne mase i u slučaju ako je masa obogaćena vrijednošću činidbe (čl. 142. st. 2. reč. 1. SZ 1996), pa bi iz čl. 213. st. 2. reč. 1. i reč. 2. SZ 2015 proizlazilo da bi i u slučaju obogaćenja stečajne mase vrijednošću protučinidbe protivnik pobijanja u odnosu na povrat te protučinidbe imao samo poziciju stečajnog vjerovnika. To je svakako pogrešno zakonsko rješenje, i pokazuje da autori Konačnog prijedloga Stečajnog zakona institut stečajnopravnog pobijanja nisu ispravno razumjeli, jer nije smisao pobijanja pravnih radnji dužnika obogaćenje stečajne mase, već samo povrat onoga što je iz nje protupravno otuđeno.

2.5. Upravljanje stečajnom masom i njezino unovčenje

2.5.1. Osiguranje stečajne mase

Stečajni upravitelj može na temelju ovršnoga rješenja o otvaranju stečajnoga postupka zahtijevati od suda da naloži dužniku predaju stvari (čl. 216. st. 2. reč. 1. SZ 2015), a nakon pravomoćnosti tog rješenja on može zahtijevati od suda naložiti i trećim osobama, u čijem su posjedu predmeti stečajne mase, predaju tih stvari (čl. 216. st. 3. reč. 1. SZ 2015). U slučaju da dužnik odnosno treće osobe ne postupe po nalogu suda, novi Stečajni zakon propisuje nova pravila i određuje da će sud na prijedlog stečajnoga upravitelja naložiti raspisivanje potrage za predmetima stečajne mase i osobi od koje je stvar prisilno oduzeta naložiti plaćanje odgovarajuće naknade stečajnom dužniku za neovlašteno korištenje odnosno uporabu od dana otvaranja stečajnoga postupka do dana oduzimanja (čl. 216. st. 6. SZ 2015), pri čemu ta naknada ne može biti manja od 100,00 kuna niti veća od 1.000,00 kuna po danu (čl. 216. st. 7. SZ 2015). Ako za vrijeme neovlaštenoga korištenja odnosno uporabe predmet stečajne mase propadne, sud će osobi kod koje je stvar propala naložiti plaćanje odgovarajuće naknade stečajnom dužniku za vrijednost stvari i neovlašteno korištenje odnosno uporabu prema predstavljenim odredbama članka 216. stavcima 6. i 7. SZ 2015. Odgovorne osobe pravne osobe solidarno odgovaraju za te obveze (čl. 216. st. 9. SZ 2015). Sasvim je nejasno, koji sud i u kojem postupku donosi odluke prema upravo spomenutim zakonskim odredbama. Ne smije se zaboraviti, da se prisila prema trećim osobama može primjenjivati samo na temelju valjanog ovršnoga naslova i u zakonom predviđenom postupku. Ako treće osobe ne bi htjele dobrovoljno predati predmet za koji stečajni upravitelj smatra da je predmet stečajne mase, niti bi bile spremne na postupak mirenja, nužno bi trebalo u skladu s osnovnim načelima građanskog procesnog prava provesti parnični postupak, u kojem će se odlučiti o postojećem sporu. O sporu se ne može odlučivati u izvanparničnom stečajnom postupku, koji za to nema odgovarajući procesni instrumentarij.

Novi Stečajni zakon ponovno uvodi mogućnost nastavka poslovanja dužnika nakon otvaranja stečajnog postupka, a koja je bila ukinuta Novelom Stečajnog zakona iz 2012. godine. Tako se određuje da će se do izvještajnoga ročišta završiti oni započeti poslovi čije je ispunjenje potrebno da bi se spriječilo nastupanje štete na imovini stečajnoga dužnika kao i oni poslovi za koje stečajni upravitelj utvrdi da su korisni za stečajnu masu (čl. 217. st. 1. SZ 2015). Na izvještajnom ročištu stečajni vjerovnici odlučuju hoće li se poslovanje dužnika nastaviti ili obustaviti, pri čemu tu odluku o

nastavljanju odnosno obustavi poslovanja oni mogu izmijeniti bilo na kojoj skupštini vjerovnika (čl. 217. st. 2. reč. 1.-2. SZ 2015). No, nastavljanje poslovanja dopušteno je najduže godinu i pol dana od dana održanoga izvještajnog ročišta, osim ako je sudu podnesen stečajni plan (čl. 217. st. 3. SZ 2015). To je ujedno i rok u kojem stečajni upravitelj mora unovčiti imovinu koja ulazi u stečajnu masu tako da se može pristupiti završnoj diobi, jer će ga sud u protivnom, na prijedlog odbora vjerovnika ili skupštine vjerovnika, razriješiti (čl. 91. st. 1. SZ 2015).

Uvedeno je novo dodatno pravilo u pogledu zatvaranja računa dužnika po otvaranju stečajnog postupka. Naime, ako je pravna osoba koja za dužnika obavlja poslove platnoga prometa saznala za otvaranje stečajnog postupka prije nego što je stečajni upravitelj zatražio zatvaranje računa, on ih je dužna zatvoriti (čl. 218. st. 3. SZ 2015).

Novo pravilo vezano uz tvrtku dužnika sada glasi: nakon otvaranja stečajnoga postupka uz tvrtku ili naziv dužnika na poslovnom papiru dodaje se oznaka “u stečaju” s naznakom novih brojeva računa preko kojih se obavlja poslovanje dužnika iz članka 217. Stečajnog zakona (čl. 219. SZ 2015). U to su staro pravilo novim Stečajnim zakonom ubačene riječi “na poslovnom papiru” te su mu značajno promijenile i štetno suzile smisao. Naime, to bi značilo da oznaka “u stečaju” uz tvrtku ili naziv dužnika mora biti samo na dužnikovom poslovnom papiru, a ne primjerice u komunikaciji koja se odvija elektronički ili prilikom elektroničke reklame dužnika.

Novi Stečajni zakon nije preuzeo pravila o pečaćenju stvari koje ulaze u stečajnu masu radi njihovog osiguranja (čl. 149. SZ 1996). To su pravila nepotrebno i štetno ispuštena, jer je ovdje riječ o stvarima koje nisu u posjedu stečajnog upravitelja, a javnost se upozorava na to da je riječ o zaplijenjenim stvarima. Doista nije jasno, što su bili motivi zakonodavca da napusti dotične odredbe.

U popisu predmeta stečajne mase za svaki predmet potrebno je navesti njegovu vrijednost (čl. 150. st. 2. reč. 1. SZ 1996; čl. 221. st. 2. reč. 1. SZ 2015). Premda je novim Stečajnim zakonom vraćena mogućnost nastavka poslovanja dužnika nakon otvaranja stečajnog postupka, u odredbe o popisu predmeta stečajne mase pogrešno je propušteno vratiti pravilo prema kojem je, ako vrijednost predmeta ovisi o tome hoće li dužnikovo poduzeće nastaviti poslovanje ili ne, potrebno navesti obje vrijednosti (čl. 150. st. 2. reč. 2. SZ 1996).

2.5.2. Odluka o unovčenju

Uvedena je obveza stečajnog upravitelja da najkasnije 15 dana prije izvještajnoga ročišta sudu dostavi izvješće o gospodarskom položaju dužnika i njegovim uzrocima (čl. 227. st. 1. SZ 2015), te je određeno da će se ono objaviti na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova najkasnije osam dana prije izvještajnoga ročišta (čl. 227. st. 2. SZ 2015). To je izvješće stečajni dužnik dužan podnijeti na izvještajnom ročištu (čl. 227. st. 3. SZ 2015). Premda je novi Stečajni zakon vratio mogućnost nastavka poslovanja dužnika nakon otvaranja stečajnoga postupka, nažalost, zakonodavac je u ovom članku propustio vratiti pravilo prema kojem će stečajni upravitelj u svom izvješću koje podnosi na izvještajnom ročištu posebno istaknuti postoje li izgledi da se poslovanje poduzeća dužnika nastavi u cijelosti ili djelomično i kakve bi učinke to

moglo imati na namirenje vjerovnika.

Novi Stečajni zakon donosi novo pravilo prema kojem je stečajni upravitelj dužan, uz odgovarajuću primjenu pravila ovršnoga postupka, Financijskoj agenciji bez odgode dostaviti podatke o svim nekretninama koje se prodaju u stečajnom postupku, a o pokretninama ako je njihova procijenjena vrijednost veća od 50.000,00 kuna radi upisa u Očevidnik nekretnina i pokretnina uz naznaku da se prodaju u stečajnom postupku (čl. 229. st. 3. SZ 2015). Dakle, umjesto dostave podataka Hrvatskoj gospodarskoj komori (čl. 158. st. 4. SZ 1996), sada se navedeni podatci dostavljaju Financijskoj agenciji koja od 1. siječnja 2015. vodi dotični očevidnik. Ako stečajni vjerovnici nisu na izvještajnom ročištu drukčije odredili način i uvjete prodaje, imovina dužnika prodaje se odgovarajućom primjenom odredbi članaka 247. i 249. Stečajnog zakona (čl. 229. st. 4. SZ 2015). To znači da se nekretnine, brodovi, brodovi u gradnji, zrakoplovi i druga prava upisana u javnu knjigu prodaju odnosno unovčuju uz odgovarajuću primjenu pravila ovršnoga postupka o ovrsci na nekretnini bez primjene pravila o obustavi postupka (čl. 247. SZ 2015), a pokretnine se unovčuju uz odgovarajuću primjenu pravila ovršnoga postupka ili slobodnom pogodbom (čl. 249. SZ 2015). Stoga nije dovoljno jasna odredba članka 299. stavka 5. SZ 2015 koja određuje da ako vjerovnici ne donesu odluku o daljnjem načinu i uvjetima prodaje, stečajni upravitelj će odrediti način i uvjete prodaje.

U pogledu prodaje imovine dužnika kao cjeline nova je odredba prema kojoj, ako je odlukom o prodaji određena prodaja elektroničkom javnom dražbom, prodaja će se provesti uz odgovarajuću primjenu pravila ovršnoga postupka o ovrsci na nekretnini (čl. 235. st. 3. SZ). Isto tako je novo pravilo prema kojem se danom pravomoćnosti rješenja o potvrđivanju ugovora o prodaji prekinuti svi postupci koje prema odredbama Stečajnog zakona nastavlja kupac u svoje ime i za svoj račun (čl. 237. st. 3. SZ 2015).

2.5.3. Unovčenje predmeta na kojima postoji razlučno pravo

U pogledu unovčenja predmeta na kojima postoji razlučno pravo novi Stečajni zakon u prvom redu donosi promjene u pogledu načina unovčenja nekretnina nad kojima postoji razlučno pravo te u pogledu obračuna troškova kod unovčenja predmeta razlučnog prava.

Kao što je već rečeno, prema novom zakonskom uređenju razlučni vjerovnici više nisu ovlašteni pokretati odnosno nastavljati ovršne postupke nakon otvaranja stečajnog postupka (čl. 169. st. 5.-8. SZ 2015).

Dok se prema ranijem uređenju nekretnina na kojoj postoji razlučno pravo prodavala u stečajnom postupku na prijedlog stečajnog upravitelja, ali samo ako razlučni vjerovnik nije prethodno pokrenuo postupak ovrhe na njoj (čl. 164. st. 1. SZ 1996), prema novim pravilima nekretnina na kojoj postoji razlučno pravo prodaje se isključivo u stečajnom postupku, na prijedlog stečajnoga upravitelja ili razlučnoga vjerovnika, uz odgovarajuću primjenu pravila ovršnoga postupka o ovrsci na nekretnini, pri čemu se ne primjenjuju pravila o obustavi postupka (čl. 247. st. 1. reč. 1.-2. SZ 2015).

O prodaji nekretnine na kojoj postoji razlučno pravo sud odlučuje rješenjem

protiv kojeg pravo na žalbu imaju stečajni upravitelj i razlučni vjerovnici. U tom rješenju sud će odrediti da se nekretnina prodaje u stečajnom postupku te će se upisati zabilježba tog rješenja u zemljišnoj knjizi (čl. 247. st. 2. reč.1.-3. SZ 2015).

Zaključkom o prodaji sud će utvrditi vrijednost nekretnine, način prodaje i uvjete prodaje (čl. 247. st. 3. SZ 2015), no samu prodaju nekretnine provodi Financijska agencija elektroničkom javnom dražbom (čl. 247. st. 4. SZ 2015).

Pri tome postoje određena zakonska ograničenja o cijeni nekretnine. Nekretnina se ne može prodati: a) na prvoj dražbi ispod tri četvrtine utvrđene vrijednosti nekretnine; b) na drugoj dražbi ispod jedne polovine utvrđene vrijednosti nekretnine te c) na trećoj dražbi ispod jedne četvrtine utvrđene vrijednosti nekretnine (čl. 247. st. 5. SZ 2015). No, na četvrtoj dražbi nekretnina prodaje se po početnoj cijeni od 1,00 kune (čl. 247. st. 6. SZ 2015).

Sasvim je novo i pravilo po kojemu prvi razlučni vjerovnik u prednosnom redu može izjaviti da kupuje nekretninu i da stavlja u prijebor svoju tražbinu s protutražbinom stečajnoga dužnika po osnovi cijene u visini utvrđene vrijednosti nekretnine (čl. 247. st. 7. SZ 2015).

Navedena pravila na odgovarajući se način primjenjuju na prodaju brodova, brodova u gradnji, zrakoplova i drugih prava upisanih u javne knjige (čl. 247. st. 8. SZ 2015).

Premda novi Stečajni zakon ponovno uvodi mogućnost nastavka poslovanja stečajnog dužnika i tzv. sanacijskog stečajnog plana, zakonodavac nije vratio odredbe o mogućoj odgodi unovčenja nekretnine na kojoj postoji razlučno pravo, a koje su postojale prije Novele Stečajnog zakona iz 2012. godine (čl. 164. st. 7.-11. SZ 1996), i koje su istovremeno štatile ne samo mogućnost izrade plana i boljeg namirenja stečajnih vjerovnika, već i interese samog razlučnog vjerovnika. Te je odredbe trebalo odgovarajuće preformulirati s obzirom na to da se sada unovčenje nekretnine provodi samo unutar stečajnog postupka, ali je ipak trebalo ponovno uvesti mogućnost takve odgode unovčenja. Članak 319. stavak 1. SZ 2015 doduše određuje, da će sud, na prijedlog dužnika ili stečajnoga upravitelja odrediti obustavu unovčenja i diobe stečajne mase, ako bi provedba podnesenoga stečajnog plana bila ugrožena nastavljanjem unovčenja i diobe stečajne mase. Ipak, sud neće odrediti obustavu ili će već doneseno rješenje o obustavi staviti izvan snage ako bi zbog obustave mogla nastupiti znatna šteta za stečajnu masu ili ako stečajni upravitelj, uz suglasnost odbora vjerovnika ili vjerovnika, zatraži nastavak unovčenja i diobe mase (čl. 319. st. 2. SZ 2015). No, te se odredbe odnose generalno na obustavu unovčenja u stečajnom postupku, te se ne mogu primijeniti na potrebu odgode unovčenja samo jednog predmeta stečajne mase na kojoj postoji razlučno pravo, to tim više što ona ne predviđaju dostatne zaštitne mehanizme za razlučnog vjerovnika.

Nakon unovčenja stvari ili prava na kojemu postoji razlučno pravo upisano u javnoj knjizi sud će iz iznosa ostvarenoga prodajom: 1. namiriti troškove unovčenja iz članka 254. Stečajnoga zakona; 2. namiriti tražbine razlučnih vjerovnika prema redosljedu određenim pravilima ovršnoga postupka i 3. preostali iznos predati stečajnom upravitelju za namirenje stečajnih vjerovnika (čl. 248. st. 1. SZ 2015). Sud je dužan donijeti rješenje o namirenju u roku od 30 dana od dana pravomoćnosti

rješenja o dosudi (čl. 248. st. 2. SZ 2015).

Prema starom Stečajnom zakonu prije namirenja razlučnog vjerovnika iz utrška postignutom unovčenjem predmeta razlučnog prava najprije se morao u stečajnu masu unijeti iznos potreban za naknadu *troškova utvrđivanja tražbine ili unovčenja* (čl. 169. st. 1. reč. 1. SZ 1996). Pod troškovima utvrđivanja tražbine mislilo se na troškove utvrđivanja istovjetnosti predmeta i prava na tom predmetu, koji se paušalno određivao u iznosu od 5 % utrška (čl. 170. st. 1. SZ 1996). Troškovi unovčenja određivali su se paušalno u iznosu od 5 % utrška, no ako su stvarno nastali troškovi i ostale obveze stečajne mase bili znatno niži ili viši, određivali su se u stvarnoj visini (čl. 170. st. 2. reč. 1. SZ 1996). Već je u tim starim odredbama bilo pogreška. Naime, nije bila riječ o troškovima utvrđivanja *tražbine* kao takve, već o utvrđivanju predmeta razlučnog prava, koji obuhvaća utvrđivanje istovjetnosti predmeta i prava na tom predmetu, dok su troškovi unovčenja obuhvaćali troškove koji su potrebni da bi se predmet razlučnog predmeta unovčio. Dakle, troškovi za utvrđivanje predmeta razlučnog prava prije novog Stečajnog zakona određivali su se paušalno u iznosu od 5 % utrška. Dodatno, *troškovi unovčenja* tog predmeta također su se određivali paušalno u iznosu od 5 % utrška, no ako su oni bili znatno viši ili niži, određivali su se u stvarnoj visini. Drugim riječima, kod provedenog unovčenja predmeta razlučnog prava u pravilu se u stečajnu masu morao najprije izdvojiti iznos od 10 %, a tek iz ostatka utrška namirivao se razlučni vjerovnik. Novi Stečajni zakon, nažalost, i dalje troškove utvrđivanja predmeta razlučnog prava pogrešno naziva *troškovima utvrđivanja tražbine* te i dalje pogrešno govori da će se u stečajnu masu unijeti iznos potreban za naknadu *troškova utvrđivanja tražbine ili unovčenja* (čl. 253. st. 1. reč. 1. SZ 2015), premda se zapravo obje vrste troškova moraju izračunati i unijeti u stečajnu masu, prije no što se iz preostalog iznosa namiri razlučni vjerovnik (čl. 253. st. 1. reč. 2. SZ 2015). Novi Stečajni zakon više uopće ne definira pojam troškova utvrđivanja predmeta razlučnog prava, koje pogrešno naziva troškovima utvrđivanja tražbine, a niti određuje njihovu paušalnu visinu kako je to određivao stari Stečajni zakon. Isto tako više uopće ne predviđa paušalne troškove za unovčenje predmeta razlučnog prava. Novi Stečajni zakon samo određuje da je stečajni upravitelj dužan dostaviti sudu obračun troškova unovčenja predmeta na kojem postoji razlučno pravo u roku od osam dana od dana pravomoćnosti rješenja o dosudi (čl. 254. st. 1. SZ 2015), te da troškovi tog unovčenja obuhvaćaju stvarno nastale troškove i ostale obveze stečajne mase (čl. 254. st. 2. reč. 1. SZ 2015). Ako je zbog unovčenja stečajna masa opterećena porezom, iznos toga poreza uračunat će se u troškove unovčenja (čl. 254. st. 2. reč. 2. SZ 2015). Navedene odredbe novog Stečajnog zakona omogućuju zaključak prema kojem stečajni upravitelj uopće ne mora obračunati troškove utvrđivanja predmeta razlučnog prava, što nikako nije dobro zakonsko rješenje. Dodatni problem predstavlja činjenica, što je zakonodavac u potpunosti ukinuo paušalno utvrđivanje troškova utvrđivanja predmeta razlučnog prava i troškova njegovog unovčenja. Razlog zašto je paušalno plaćanje tih troškova od 1996. godine postojalo u našem stečajnom pravu jest taj što je većina predmeta stečajne mase dužnika u pravilu pokrivena razlučnim pravima, te se u skladu sa suvremenim kretanjima u komparativnom pravu, posebno njemačkom, odlučilo različite vjerovnike u većoj mjeri uključiti u stečajni postupak,

kako bi se postiglo i da različni vjerovnici doprinose mogućnosti da se stečajni postupak uopće provede.⁴³ Stoga je ukidanje odredaba o paušalnom iznosu iznimno loše zakonsko rješenje i ponovno odraz nedovoljnog nerazumijevanja stečajnog prava onih koji su pisali završni Konačni prijedlog novog Stečajnog zakona. Pri tome ne treba zaboraviti, da će sada i suci i stečajni upravitelj pri određivanju troškova utvrđivanja predmeta razlučnog prava i njegovog unovčenja biti pod osjetnim pritiskom razlučnih vjerovnika.

U slučajevima u kojima različni vjerovnik ima pravo unovčiti pokretnu stvar ili tražbinu, sud može na prijedlog stečajnoga upravitelja, a nakon što sasluša vjerovnika, odrediti rok u kojem vjerovnik mora unovčiti predmet. To je pravilo postojalo u starom Stečajnom zakonu (čl. 172. st. 2. reč. 1. SZ 1996), a preuzeo ga je i novi Stečajni zakon (čl. 256. st. 1. SZ 2015). Odredbu starog Stečajnog zakona prema kojoj je nakon isteka toga roka pravo na unovčenje stjecao stečajni upravitelj (čl. 172. st. 2. reč. 2. SZ 1996), novi Stečajni zakon promijenio je te odredio da nakon isteka toga roka pravo na unovčenje stječe sud (čl. 256. st. 2. reč. 2. SZ). Autore Konačnog prijedloga Stečajnog zakona treba podsjetiti da je stečajni upravitelj taj koji ima pravo i obvezu unovčavati predmete stečajne mase (čl. 89. st. 1. toč. 9. SZ 2015), a ne sud.

2.6. Namirenje stečajnih vjerovnika

2.6.1. Utvrđivanje tražbine

U odjeljku Stečajnog zakona o utvrđivanju tražbine najvažnije novine se tiču prijave tražbine stečajnih vjerovnika.

Prijave tražbina stečajnih vjerovnika po novome zakonskom rješenju podnose se isključivo na propisanom obrascu, čiji sadržaj Stečajni zakon i unaprijed određuje (čl. 257. st. 1. SZ 2015). Ako prijava tražbine ne bi bila podnesena na propisanom obrascu, sud će taj podnesak odbaciti (čl. 19. st. 4. SZ 2015). Rečeno je već da je to zakonsko rješenje prekruto, jer ako podnesak sadrži sve što zahtijeva propisani obrazac trebalo bi podnesak ipak prihvatiti i ne robovati formalizmu.

Isto tako sud će rješenjem odbaciti prijavu tražbine podnesenu nakon isteka roka za njezino prijavljivanje (čl. 257. st. 6. SZ 2015), o čemu stečajni vjerovnici osobito moraju voditi računa, jer je ukinuta mogućnost naknadne prijave tražbina viših isplatnih redova.⁴⁴

43 U njemačkom Insolvencijskom zakoniku paušalni iznos za troškove utvrđenja predmeta razlučnog prava iznosi 4 % od utška, dok paušalni iznos za troškove njegovog unovčenja iznosi 5 % od utška (§ 171. st. 1. reč. 2. i st. 2. reč. 1.). Detaljnije o tim zakonskim rješenjima vidjeti: *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4., § 171., rub. br. 1.-23.; *Wegener Burghard*, u knjizi: *Wimmer Klaus*, *Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung*, Luchterhand, 4. izdanje, München, 2005., § 171., rub. br. 1-13.; *Castrup Hans Werner*, u knjizi: *Graf-Schlicker Marie Luise* (ur.), *InsO, Kommentar zur Insolvenzordnung*, RWS Verlag Kommunikationsforum GmbH, Köln, 2010., § 171., rub. br. 1-6.; *Tezclaff Christian*, knjizi: *Kirchhof Hans-Peter/ Eidenmüller Horst/ Stürner Rolf*, *Münchener Kommentar, InsO*, Verlag C.H. Beck, 3. izdanje, Band 2., München, 2016., § 171., rub. br. 1.-46.

44 Kao što je već spomenuto mogućnost posebnog ispitnog ročišta, postoji samo za protivnika pobijanja u pogledu zahtjeva za povrat protučinidbe iz stečajne mase u slučaju uspješno

Zadržano je pravilo prema kojem stečajni upravitelj sastavlja popis svih tražbina radnika i prijašnjih dužnikovih radnika dospjelih do otvaranja stečajnog postupka koje je obvezan iskazati u bruto i neto iznosu i predočiti na potpis prijavu njihovih tražbina u dva primjerka (čl. 173. st. 2. reč. 1. SZ 1996; čl. 257. st. 3. SZ 2015). Napušteno je pravilo da će smatrati da je radnik svoju tražbinu prijavio u skladu s popisom koji je sastavio stečajni upravitelj, ako najkasnije osam dana prije općeg ispitnog ročišta ne podnese svoju samostalnu prijavu (čl. 173. st. 2. reč. 2. SZ 1996), te je uvedeno novo pravilo prema kojem će se smatrati da je radnik ili prijašnji dužnikov radnik koji nije prijavio tražbinu, tražbinu prijavio u skladu s popisom koji je sastavio stečajni upravitelj prema članku 257. stavak 3. Stečajnog zakona (čl. 257. st. 4. SZ 2015). Iz toga novog pravila ujedno proizlazi da bi radnik (sadašnji i prijašnji) mogao svoju tražbinu prijaviti samostalno u istom roku kao i svaki drugi stečajni vjerovnik, neovisno o popisu koji je napravio stečajni upravitelj. Čini se da bi trebalo uzeti, neovisno o nedovoljno jasnim odredbama zakona, da bi i prijava tražbina na temelju popisa tražbina radnika koje je sastavio stečajni upravitelj ipak trebao potpisati radnik, da bi imala pravni učinak.

Novost je da je stečajni upravitelj dužan tablicu prijavljenih tražbina, tablicu razlučnih prava te tablicu izlučnih prava također sastaviti na propisanom obrascu (čl. 259. st. 1. SZ 2015).

Novi Stečajni zakon ispustio je pravilo prema kojem ulaganje žalbe protiv rješenja o upućivanju u parnicu radi utvrđivanja osporene stečajnopravne tražbine odnosno dokazivanja osnovanosti osporavanja ne utječe na rok od osam dana u kojem se ta parnica treba pokrenuti (čl. 178. st. 6. reč. 3. SZ 1996). Postavlja se pitanje je li se ispuštanjem tog pravila željelo postići da takva žalba ipak ima suspenzivni učinak? Ako se je to doista željelo, čini se da se je to ipak trebalo izričito propisati u tim odredbama koje reguliraju upućivanje na parnicu, s obzirom na to da članak 19. stavak 3. novog Stečajnog zakona jasno kaže da žalba ne odgađa provedbu rješenja, ako Stečajnim zakonom nije drukčije određeno. Ako je ispuštanje novog pravila u novom Stečajnom zakonu bilo namjerno, trebalo je dati razlog za to u Vladinom Obrazloženju Konačnog prijedloga Stečajnog zakona.

2.6.2. Dioba

U zakonskim odredbama o diobi nije bilo značajnih promjena osim što se sada diobni popis kao i rješenje kojim se određuje njegov ispravak, kao i sva druga sudska pismena objavljuju na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča suda (čl. 274. st. 2. i čl. 280. st. 2. SZ 2015).

2.6.3. Zaključenje stečajnoga postupka

Nakon završnog ročišta odnosno zaključenja stečajnog postupka novi Stečajni zakon jednako kao i stari Stečajni zakon izričito proglašava stečajnom masom sljedeću

pobijene pravne radnje stečajnog dužnika (čl. 213. st. 1. reč. 2. SZ 2015) te za vjerovnike tražbine nižih isplatnih redova ako ih je sud pozvao da prijave svoje tražbine (čl. 261. st. 1. SZ 2015).

imovinu: zadržane iznose za koje se ostvare pretpostavke da se nakon završnoga ročišta podijele stečajnim vjerovnicima, iznose koji su isplaćeni iz stečajne mase, a vrate se nakon završnog ročišta u masu kao i nakon završnoga ročišta pronađenu imovinu koja ulazi u stečajnu masu (čl. 199 st. 1. i st. 4. SZ 1996; čl. 289. st. 1. i st. 4. SZ 2015). Zadržano je i pravilo da se na tu imovinu na odgovarajući način primjenjuju odredbe Stečajnog zakona o stečajnom dužniku i njegovim tijelima te da se u ime i za račun te mase mogu voditi sporovi, ako Stečajnim zakonom nije drukčije određeno (čl. 199. st. 4. reč. 1.-2. SZ 1996; čl. 289. st. 4. reč. 1.-2. SZ 2015). Novi Stečajni zakon još dodaje pravilo koje određuje da je stečajna masa nositelj prava vlasništva i drugih prava (čl. 289. st. 1. i st. 4. reč. 3. SZ 2015).

Nova su i pravila da se ta stečajna masa upisuje u sudski registar, pri čemu joj Ministarstvo financija – Porezna uprava po službenoj dužnosti određuje i dodjeljuje osobni identifikacijski broj (čl. 289. st. 5. SZ 2015), te da je stečajni upravitelj dužan na propisanom obrascu podnositi sudu pisana izvješća o stanju te stečajne mase, i to najmanje jedanput u tri mjeseca ili kada to sud zatraži, pri čemu se ta pisana izvješća objavljuju na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 280. st. 6.-7. SZ 2015).

Kako prema starom Stečajnom zakonu tako i prema novom, stečajni sudac nakon provedbe naknadne diobe donosi rješenje o zaključenju stečajnoga postupka (čl. 199. st. 4. reč. 3. SZ 1996; čl. 289. st. 8. SZ 2015).

2.6.4. Obustava stečajnoga postupka

Novi Stečajni zakon zadržao je pravilo prema kojem će sud u slučaju kada se nakon otvaranja stečajnog postupka pokaže da stečajna masa nije dostatna ni za namirenje troškova postupka, rješenjem obustaviti i zaključiti postupak, pri čemu će prije donošenja rješenja pozvati na očitovanje vjerovnike stečajne mase, stečajnoga upravitelja i skupštinu vjerovnika (čl. 203. st. 1.-2. SZ 1996; čl. 293. st. 1., st. 2. reč. 1. SZ 2015). No, dodano je novo pravilo da će se u tom slučaju poziv na očitovanje objaviti na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 293. st. 2. reč. 2. SZ 2015).

Pravila koja se tiču obustave postupka zbog nedostatnosti mase za ispunjenje ostalih obveza stečajne mase (čl. 294.-297., čl. 302. SZ 2015) novi Stečajni zakon nije mijenjao u odnosu na pravila koja su postojala u starom Stečajnom zakonu (čl. 204.-207. SZ).

Nažalost, novi Stečajni zakon ukinuo je odredbe o obustavi stečajnoga postupka u slučaju naknadnoga nestanka stečajnog razloga (čl. 208. SZ 1996), pri čemu nije uopće dano obrazloženje za to. Stoga se postavlja pitanje kako će sud postupiti ako doista naknadno nestane stečajni razlog? To u praksi neće biti često, ali je moguće. Naime, ako nestane stečajni razlog, nema nikakve zakonske osnove da se dalje vodi stečajni postupak, pa bi navedeno pravilo članka 208. starog Stečajnog zakona ipak trebalo ponovno unijeti u novi Stečajni zakon.

Nasuprot tome, Stečajni zakon zadržao je slučaj obustave stečajnog postupka uz suglasnost vjerovnika (čl. 208.-209. SZ 1996; čl. 298.-299. SZ 2015), što će u praksi vjerojatno biti još rjeđe slučaj, nego da naknadno nestane stečajni razlog. U tom postupku novi Stečajni zakon unio je manje promjene na način da je rekao da se prijedlog za obustavu objavljuje na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča suda (čl. 299. st.

1. SZ 2015), ali je ukinuo pravilo da se objavljuju i izjave o suglasnosti vjerovnika o obustavi (čl. 210. st. 1. reč. 2. SZ 1996). Osim toga, ukinuo je mogućnost da stečajni vjerovnici izjave prigovor protiv tog prijedloga usmeno na zapisnik, već određuje da prigovor može biti samo pisani (usporediti čl. 210 st. 1. reč. 3. SZ 1996; čl. 299. st. 2. SZ 2015).

Rješenje kojim se stečajni postupak obustavlja te razlog za obustavu se objavljuju (čl. 211. st. 1. reč. 1. SZ 1996), pri čemu novi Stečajni zakon izričito propisuje da se objava obavlja na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 300. st. 1. SZ 2015).

U članku 301. stavku 2. novog Stečajnog zakona pogrešno je propisano da pravo na žalbu ima dužnik ako sud odbije prijedlog iz članka 297. Stečajnog zakona. Umjesto članka 297. trebao je stajati članak 298., jer je riječ o pravu dužnika na žalbu protiv rješenja kojim se odbija njegov prijedlog za obustavom stečajnog postupka uz suglasnost vjerovnika.

Novo je i pravilo kojim novi Stečajni zakon regulira mogućnost naknadne diobe za sve tri vrste obustave stečajnoga postupka koje on dopušta (čl. 302. SZ 2015).

2.7. Stečajni plan

Uvodeći institut predstečajne nagodbe 2012. i mijenjajući posljedično Stečajni zakon hrvatski zakonodavac je zamislio da se financijsko restrukturiranje nelikvidnog i insolventnog dužnika ubuduće obavlja isključivo u okviru postupka predstečajne nagodbe.⁴⁵ Stoga je on Zakonom o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona iz 2012. godine⁴⁶ bitno suzio ciljeve stečajnoga postupka (čl. 2. st. 2. SZ 1996.), praktički onemogućio nastavak poslovanja stečajnoga dužnika nakon otvaranja stečajnoga postupka (čl. 145.a SZ 1996), a s tim u vezi bitno su promijenjene i odredbe o stečajnom planu (čl. 213.-265. SZ 1996). Naime, sanacijski plan je isključen, te je bio mogući samo tzv. likvidacijski plan i plan prijenosne sanacije, a stečajni dužnik, ako je bio pravna osoba, nije mogao nakon zaključenja stečajnoga postupka više pravno postojati.

U tu svrhu sadržaj nekih od odredaba o stečajnom planu je sužen, a mnoge odredbe su kompletno izbrisane iz zakona. Tako je promijenjena odredba o tome što je stečajnim planom moguće predvidjeti (čl. 213. st. 2. SZ 1996); ukinuta je mogućnost da stečajni dužnik predloži stečajni plan (čl. 214. st. 2. SZ 1996); izmijenjena je odredba o odgovornosti dužnika nakon namirenja dužnika po stečajnom planu s obzirom na to da nakon zaključenja stečajnog postupka više nije mogao pravno opstati (čl. 223. st. 1. SZ 1996); izmijenjena je odredba koja je otvarala mogućnost nastavka vođenja poduzeća od strane dužnika (čl. 225. st. 1. SZ 1996); ukinute su odredbe koji su propisivale priloge sanacijskom planu (čl. 226. SZ 1996); promijenjene su odredbe o odbacivanju stečajnog plana (čl. 227. st. 1.-2. SZ 1996) te odredbe o izjašnjanju o planu (čl. 228. st. 1. SZ 1996), jer stečajni plan više nije mogao podnositi dužnik; nadalje, ukinute su

45 Vidjeti "Obrazloženje pojedinih odredaba Konačnog prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona", Ministarstvo pravosuđa, listopad 2012., komentar uz članke 45.-61.

46 Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona, Narodne novine, br. 133/2012.

odredbe o posljedicama kašnjenja dužnika u ispunjenju stečajnog plana (čl. 251.-253. SZ 1996), te mogućnosti ovrhe protiv dužnika na temelju pravomoćnog rješenja o potvrdi stečajnog plana, kao i o dužnikovom stjecanju prava slobodnoga raspolaganja stečajnom masom nakon zaključenja stečajnoga postupka; promijenjene su odredbe o nadzoru nad ispunjenjem plana (čl. 256. st. 2., 258. SZ 1996), o poslovima za koje je potrebna suglasnost stečajnog upravitelja kod izvršavanja stečajnoga plana (čl. 259. SZ 1996), o kreditnom okviru (čl. 260. SZ 1996), o objavi nadzora (čl. 263. st. 1. SZ 1996) te o troškovima nadzora (čl. 265. SZ 1996) na način da je u njima brisana riječ *dužnik*, koji kao što je rečeno, nakon zaključenja stečajnog postupka više pravno nije mogao opstati.⁴⁷

Zakonodavac je većinu tih promijenjenih i ukinutih odredaba vratio u tekst novog Stečajnog zakona i to u njihovom originalnom obliku kako su postojale prije Novele Stečajnog zakona 2012. godine. Neke od tih odredaba, nažalost, ipak nisu vraćene, odnosno barem ne u potpuno istom sadržaju.

U osnovnoj odredbi o sadržaju stečajnog plana (čl. 303. st. 1.-2. SZ 2015) nije dovoljno naglašeno da je riječ o primjerima onoga što se planom može predvidjeti. U stavku 2. tog članka trebalo je upotrijebiti riječ *primjerice* ili *posebno* na početku nabravanja ili *sl.* na kraju nabravanja (vidjeti čl. 213. st. 2. SZ 1996).

Nažalost, zakonodavac je zadržao rješenje iz 2012. godine prema kojem dužnik ne može predložiti plan, već može samo predložiti smjernice za donošenje plana o kojima se na izvještajnom ročištu očituju stečajni upravitelj i stečajni vjerovnici (čl. 304. st. 3. SZ 2015). S tim u vezi u odredbe o odbačaju plana prilikom ispitivanja njegove podobnosti nisu vraćene situacije u kojima je dužnik bio podnositelj plana (čl. 227. st. 1. reč. 2.-3., st. 2. SZ 1996; čl. 317. st. 1. SZ).⁴⁸ Isto tako se ni u odredbama koje određuju subjekte koji se izjašnjavaju o podnesenom planu više ne uključuje situacija u kojima je dužnik bio podnositelj (čl. 228. st. 1. SZ 1996; čl. 319. st. 1. SZ 2015). Bilo bi bolje da je dužniku dana zakonska mogućnost da sam podnosi stečajni plan te da on u konkretnoj situaciji može birati hoće li predložiti stečajni plan i tražiti otvaranje stečajnog postupka ili će se koristiti predstečajnim postupkom i pokušati sklopiti predstečajni sporazum, zavisno što je za njega u konkretnoj situaciji povoljnije. Stečajni plan mnogo je razvijeniji i složeniji pravni instrument, no što je to predstečajni sporazum. U svrhu mogućeg biranja dužnika između tih dvaju pravnih instrumenata trebala je kao stečajni razlog biti predviđena i prijeteća nesposobnost za plaćanje.

Nepotrebno je iz članka 308. stavka 3. novog Stečajnog zakona ispušteno pravilo prema kojem se posebne skupine u stečajnom planu mogu oblikovati od vjerovnika s malim tražbinama (vidjeti čl. 218. st. 3. reč. 2. SZ 1996).

U novom Stečajnom zakonu ispušteno je pravilo prema kojem je stečajni sud mogao pozvati državna tijela nadležna za predmet poslovanja dužnika te gospodarsku, odnosno obrtničku komoru da se izjasne o predloženom planu. Stečajni sud sada samo poziva odbor vjerovnika, ako je osnovan, i dužnika pojedinca da se izjasne o

47 Detaljno o tim promjenama Garašić, op. cit. u bilj. 20., str. 25.-30.

48 Detaljnije o podobnosti stečajnog plana vidjeti Garašić, *Jasnica*, Sudsko ispitivanje podobnosti stečajnog plana, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 2004., br. 1., str. 295.-321.

predloženom stečajnom planu, pri čemu je rok za izjašnjenje od 30 dana skraćen na 15 dana (vidjeti čl. 228. st. 1.-2. SZ 1996 i čl. 318. SZ 2015).

Spomenimo da se poziv za ročište za raspravljanje i glasovanje o podnesenom stečajnom planu i stečajni plan ili sažetak njegova bitnog sadržaja objavljuju na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 321. st. 2. SZ 2015), a isto vrijedi za potvrđeni stečajni plan ili sažetak njegova bitnog sadržaja, koji se više ne dostavlja vjerovnicima (usporediti čl. 248. st. 2. SZ 1996 i čl. 338. st. 2. reč. 1. SZ 2015).

Novi Stečajni zakon unio je i jednu novu odredbu kojom je propisao da u slučaju u kojem stečajnim planom nisu obuhvaćene nekretnine opterećene razlučnim pravom, a koje će se prodavati nakon prihvaćanja stečajnoga plana i zaključenja stečajnoga postupka, sud može odrediti nastavak postupka radi unovčenja stečajne mase (čl. 344. st. 4. SZ 2015).

2.8. Osobna uprava

Pravila instituta osobne uprave novim Stečajnim zakonom nisu mijenjana (čl. 356.-371. SZ 2015), osim što je određeno da će se rješenje suda kojim se nakon otvaranja stečajnoga postupka određuje ili obustavlja osobna uprava objavljuje na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 359. SZ 2015), što je u skladu s općim novim pravilom o načinu dostave odnosno objavljivanja sudskih pismena u stečajnom postupku i predstečajnom postupku (čl. 12. SZ 2015).

Šteta je što se donošenje novog Stečajnog zakona nije iskoristilo za poboljšanje i otklanjanje nedostataka u nekim od odredaba o osobnoj upravi koja su postojala i u starom Stečajnom zakonu, a koje su bez potrebnih izmjena jednostavno preuzete u novi Stečajni zakon (vidjeti čl. 266.-281. SZ 1996).⁴⁹

2.9. Oslobođenje od preostalih obveza

Institut oslobođenja dužnika od preostalih obveza u potpunosti je preuzet u novi Stečajni zakon (čl. 282.-299. SZ 1996; čl. 372.-390. SZ 2015).

Najznačajnija promjena tiče se promjene dužine trajanja dužnikovog ustupa njegovih založivih tražbina iz radnoga odnosa ili druge odgovarajuće tekuće tražbine nakon zaključenja stečajnoga postupka povjereniku kojeg određuje sud. Novi Stečajni zakon je vrijeme od sedam godina ustupa koje je predviđao stari Stečajni zakon (čl. 283. st. 2. reč. 1. SZ 1996) smanjio na pet godina ustupa (čl. 373. st. 2. SZ 2015). Nažalost, pri tome je zaboravljeno skraćenje roka usaglasiti s isplatama koje povjerenik čini dužniku u svrhu motivacije da izdrži u dobrom ponašanju tijekom trajanja perioda ustupa njegovih tražbina. Tako članak 378. stavak 1. rečenica 3. novog Stečajnog zakona određuje da je povjerenik dužan dužniku nakon četiri godine od zaključenja stečajnoga postupka predati 10 %, nakon pet godina od zaključenja stečajnoga postupka 15 %, a nakon šest godina od zaključenja stečajnoga postupka

⁴⁹ Detaljnije o osobnoj upravi stečajnog dužnika i zakonskim odredbama koje treba mijenjati vidjeti *Garašić, Jasnica, Osobna uprava stečajnog dužnika, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 2004., br. 1., str. 29-75.*

20 % od iznosa koje primi na temelju ustupa ili od drugih preuzetih plaćanja. To je pravilo bilo primjenjivo u situaciji kada je period ustupa tražbina trajao sedam godina, te nije primjenjivo u novoj zakonskoj regulativi prema kojoj period ustupa tražbina traje pet godina.

Ako sud odredi oslobođenje od preostalih obveza ono će se u izvodu objaviti na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova (čl. 386. st. 3. reč. 3. SZ 2015), a isto vrijedi i za opoziv oslobođenja od preostalih obveza (čl. 390. reč. 3. SZ 2015).

2.10. Povezana društva

Hrvatski zakonodavac je novim Stečajnim zakon iz 2015. po prvi puta uveo u hrvatsko stečajno pravo odredbe o insolventnosti članova povezanih društava i to u jednom članku s pet zakonskih odredaba (čl. 391. st. 1.-4. SZ 2015).

Tako, ako sud do okončanja ročišta radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnoga postupka stekne uvjerenje da je dužnik društvo koje u drugome društvu ima većinski udio ili većinsko pravo u odlučivanju, ovisno ili vladajuće društvo, društvo koncerna ili društvo s uzajamnim udjelima prema Zakonu o trgovačkim društvima, provjerit će je li podnesen prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka nad društvom koje je povezano s dužnikom (čl. 391. st. 1. SZ 2015).

Ako je taj prijedlog podnesen, odredba o mjesnoj nadležnosti iz članka 8. stavka 1. Stečajnog zakona se neće primijeniti, a za daljnje postupanje mjesno je nadležan sud prema sjedištu društva koje ima vladajući utjecaj. Ako nijedno od povezanih društava nema vladajući utjecaj, mjesno je nadležan sud prema sjedištu društva protiv kojeg je prvo podnesen prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka (čl. 391. st. 2. reč.1.-2. SZ 2015).

Tako nadležni mjesni sud odredit će ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnoga postupka u ustupljenom predmetu i, ako su ispunjeni uvjeti za otvaranje stečajnoga postupka nad povezanim društvima, donijeti zajedničku odluku o otvaranju stečajnoga postupka i provesti jedinstveni stečajni postupak (čl. 391. st. 3. SZ 2015).

U stečajnom postupku nad dva ili više povezanih društava: 1. postoji jedna skupština vjerovnika i jedan odbor vjerovnika; 2. postoji jedna stečajna masa; 3. prestaju međusobne tražbine povezanih osoba; 4. višak pri završnoj diobi dijeli se između povezanih društava razmjerno vrijednostima unovčene imovine koju je svako od povezanih društava unijelo u stečajnu masu (čl. 391. st. 4. SZ 2015).

Riječ je o iznimno nepromišljenim i opasnim zakonskim odredbama koje treba hitno ukinuti, jer zadiru u temeljna načela ne samo stečajnog prava već i pravnog sistema općenito. Uopće nema smisla komentirati te odredbe, jer su odraz ogromnog nepoznavanja materije koja se njima pokušava regulirati. Insolventnost članova povezanih društava jedno je od najsloženijih pitanja stečajnog i međunarodnog stečajnog prava te se pravila koja bi se na te situacije trebala primjenjivati tek razvijaju. Tzv. substantivna konsolidacija koja je kao pravilo predviđena u čl. 391. st. 3.-4. novog Stečajnog zakona iznimno je rijetka u praksi, te još rijeđa u zakonskim tekstovima drugih zemalja. U iznimno rijetkim slučajevima u kojima se dopušta,

postoje mnogobrojna pravila kojima se pokušavaju zaštititi interesi vjerovnika svakog od pojedinih povezanih društava. Nije dopušteno tek tako olako probiti pravnu osobnost, jer vjerovnici nekog trgovačkog društva često i ne znaju da je ono povezano u grupu, te se moraju predvidjeti brojna pravila kojima će se zaštititi pravna sigurnost vjerovnika i pravna predvidljivost. Spomenimo da je UNCITRAL u svom *Zakonodavnom vodiču o insolventnom pravu* posvetio njegov čitav treći dio samo složenim pitanjima insolventnosti članova povezanih društava te predvidio čak 55 preporuka s pravilima koje bi države trebale uzeti u obzir kada reguliraju ovu kompliciranu pravnu materiju insolventnosti koncerna (Preporuke br. 199.-254).⁵⁰ UNCITRAL-ova Radna skupina V za Insolventno pravo upravo priprema poseban dokument s pravilima koji bi trebao olakšati prekogranični stečaj multinacionalnih korporacijskih grupa poduzeća.⁵¹ Nijemci već duže vrijeme rade na čitavom posebnom *Zakonu o olakšavanju savladavanja insolventnosti koncerna* koji predviđa unošenje brojnih novih pravila u Insolventni zakonik, ali i u neke druge zakone.⁵² Zbog kompliciranosti materije i zbog činjenica što se još mnoga pravila postupanja u tim situacijama nisu iskristalizirala, reformirana *Europska uredba o insolventnim postupcima* koja će se početi primjenjivati tek od 26. lipnja 2017. odlučila je ostati kod klasičnog principa “jedna pravna osoba, jedna imovina, jedan insolventni postupak”, te je predvidjela samo koordinaciju postupaka članova grupe povezanih društava (čl. 56.-77.), ali ne i jedinstveni forum za sve članove grupe, ne jedinstveni insolventni postupak i svakako ne substantivnu konsolidaciju u kojoj se formira jedna stečajna masa za sve članove grupe povezanih društava. Jesu li svega toga bili svjesni oni koji su izmislili pravila članka 391. novog Stečajnog zakona i umetnuli ih u zakonski tekst? Pravnopolitički mnogo je ispravnije ne imati zakonske odredbe o određenom pitanju, no imati pogrešne zakonske odredbe o njemu.

2.11. Skraćeni stečajni postupak

Pravila skraćenog stečajnog postupka iz staroga Stečajnog zakona (čl. 335.a – 335.m SZ 1996) u biti su prenesena u novi Stečajni zakon (čl. 428.-436. SZ 2015).

Takva vrsta stečajnog postupka može se provesti samo nad pravnom osobom ako su ispunjene kumulativno sljedeće pretpostavke: 1. ako nema zaposlenih; 2. ako u Očevidniku redosljeda osnova za plaćanje ima evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u neprekinutom razdoblju od 120 dana; 3. ako nisu ispunjene pretpostavke za

50 UNCITRAL Legislative Guide on Insolvency Law: Part Three: Treatment of enterprise groups in Insolvency, dostupno na: <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/insolven/Leg-Guide-Insol-Part3-ebook-E.pdf> (posjećeno 8. veljače 2017.).

51 Vidjeti dokument A/CN.9/WG.V/WP.142 – Facilitating the cross-border insolvency of multinational enterprise groups: draft legislative provisions, te dokument A/CN.9/898 – Report of Working Group V (Insolvency Law) on the work of its fiftieth session (Vienna, 12-16 December 2016), koji su dostupni na: http://www.uncitral.org/uncitral/en/commission/working_groups/5Insolvency.html (posjećeno 8. veljače 2017.).

52 Entwurf eines Gesetzes zur Erleichterung der Bewältigung von Konzerninsolvenzen, Deutscher Bundestag, 18. Wahlperiode, Drucksache 18/407 od 30. siječnja 2014., dostupno na: <http://dipbt.bundestag.de/dip21/btd/18/004/1800407.pdf> (posjećeno 8. veljače 2017.).

pokretanje drugog postupka radi brisanja iz sudskoga registra (čl. 428. st. 1. SZ 2015).

Zahtjev za provedbu takvog skraćenog stečajnog postupka više ne podnosi Ministarstvo financija – Porezna uprava, već po službenoj dužnosti Financijska agencija i to na propisanom obrascu u roku od osam dana od isteka razdoblja od 120 dana u kojem dužnik ima evidentirane neizvršene osnove za plaćanje (čl. 429. st. 1.-2. SZ 2015). No, u pogledu pravnih osoba koje su na dan stupanja na snagu Stečajnoga zakona u Očevidniku redosljeda osnova za plaćanje imale evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u neprekinutom razdoblju od 120 dana zakonodavac je predvidio posebne rokove za podnošenje zahtjeva za provedbu skraćenoga stečajnog postupka (čl. 444. st. 1. al. 1.-4. SZ 2015).

Izbor stečajnoga upravitelja obaviti će se također metodom slučajnog odabira, ali ne samo s liste A stečajnih upravitelja, već je to moguće učiniti i s liste B stečajnih upravitelja za područje nadležnoga suda (čl. 432. SZ 2015).

Novost je što se sada izričito dopušta žalba protiv rješenja sudskoga savjetnika (čl. 436. st. 1.-2. SZ 2015).⁵³

2.12. Stečajni postupak nad imovinom pravne osobe koja je prestala postojati

Novi Stečajni zakon uvodi posebna pravila o provođenju stečajnog postupka u situaciji kada likvidator u postupku likvidacije nad imovinom pravne osobe koja je brisana iz sudskog registra na temelju prijavljenih tražbina utvrdi da imovina nije dovoljna za namirenje svih tražbina vjerovnika s kamatama (čl. 437. st. 1. SZ 2015).

Stečajna masa upisat će se u sudski registar, pri čemu će joj Ministarstvo financija – Porezna uprava po službenoj dužnosti odrediti i dodijeliti osobni identifikacijski broj (čl. 437. st. 2. SZ 2015). Očito se ovdje misli da stečajnu masu tvori imovina koja nije dovoljna za namirenje svih tražbina vjerovnika s kamatama.

Nadalje, propisano je da će se na tu stečajnu masu odgovarajuće primijeniti odredbe Stečajnog zakona o stečajnom dužniku i njegovim tijelima, zatim da se u ime i za račun te mase mogu voditi sporovi ako Stečajnim zakonom nije drukčije određeno te da je ona nositelj prava vlasništva i drugih prava (čl. 437. st. 3. SZ 2015).

Zbog određenja da će se u tom stečajnom postupku na odgovarajući način primjenjivati odredbe glave III. i VI. Stečajnoga zakona, ova će štura zakonska pravila otvoriti mnoga pitanja u praksi.

U svakom slučaju mogućnost provođenja stečajnog postupka nad likvidacijskom imovinom bilo je nužno izričito propisati, jer se inače prema općem pravilu stečajni postupak može voditi samo protiv pravne osobe i dužnika pojedinca, ako zakonom nije drukčije određeno (čl. 3. st. 1. reč. 1. SZ 2015).

⁵³ Više o skraćenom stečajnom postupku prema novom Stečajnom zakonu vidjeti Čuveljak, Jelena, Skraćeni stečajni postupak – mogućnost zlorporaba, Pravo u gospodarstvu, 2016., br. 3., str. 427.-438.

2.13. Upis stečajne mase u sudski registar

Novi Stečajni zakon izričito određuje i podatke koji se upisuju u sudski registar za stečajnu masu: 1. matični broj subjekta; 2. osobni identifikacijski broj; 3. naziv, koji se određuje tako da sadržava riječi “stečajna masa iza” i tvrtku odnosno naziv stečajnoga dužnika; 4. sjedište, koje se određuje prema adresi stečajnoga upravitelja; 5. ime i prezime stečajnoga upravitelja, njegov osobni identifikacijski broj i adresu prebivališta; 6. datum i broj rješenja kojim je određen upis stečajne mase u sudski registar i 7. rješenje o brisanju (čl. 438. st. 1. toč. 1.-7. SZ 2015).

Stečajna masa briše se iz sudskoga registra na temelju rješenja, a sud donosi to rješenje po službenoj dužnosti nakon pravomoćnosti rješenja o zaključenju stečajnoga postupka (čl. 438. st. 2. reč. 1.-2. SZ).

S obzirom na to da su ova pravila sadržana u posebnoj Glavi XIV., slijedi da će ta pravila vrijediti za sve situacije u kojima se stečajna masa upisuje u sudski registar: a) otvaranje i istovremeno zaključenje stečajnoga postupka zbog nedostatnosti stečajne mase (čl. 133. st. 2. SZ 2015); b) naknadna dioba (čl. 289. st. 5. SZ 2015) te c) stečajni postupak nad imovinom pravne osobe koja je prestala postojati (čl. 437. st. 2. SZ 2015).

2.14. Međunarodni stečaj

Odredbes o međunarodnom stečaju (čl. 392.-427. SZ 2015) zakonodavac je u novom Stečajnom zakonu stavio u glavu XI. prije glave XII. koja regulira skraćeni stečajni postupak, glave XIII. koja regulira stečajni postupak nad likvidacijskom imovinom i prije glave XIV. koja regulira upis stečajne mase u sudski registar. Zapravo je odredbe o međunarodnom stečaju trebalo smjestiti na kraju zakona prije njegovih prijelaznih i završnih odredaba, jer u svim vrstama stečajnih postupaka može postojati prekogranični element, u kojem slučaju će trebati primijeniti dotične odredbe o međunarodnom stečaju.

Naravno, ako je riječ o predmetima stečajne mase domaćega stečajnog postupka koji se nalaze u nekoj od država članica Europske unije ili je riječ o stranim stečajnim postupcima otvorenim u državama članicama Europske unije, tada će se primijenjivati važeća Europska uredba o insolventijskim postupcima iz 2000. godine, odnosno od 26. lipnja 2017. njezina reformirana verzija iz 2015. godine. U odnosu na druge države svijeta u nedostatku posebnih međunarodnih ugovora primjenjivat će se spomenute odredbe o međunarodnom stečaju smještene u glavi XI. novog Stečajnog zakona.

Zakonodavac je u glavi XI. novog Stečajnog zakona u biti preuzeo pravila o međunarodnom stečaju koja je sadržavao stari Stečajni zakon (čl. 301.-335. SZ 1996).⁵⁴ No, na četiri mjesta zakonodavac je izvršio izmjene u dosadašnjim odredbama o međunarodnoj stečaju, bez da je, nažalost, bio svjestan što radi.

54 Detaljno o pitanjima međunarodnog stečajnog prava vidjeti *Garašić, Jasnica, Anerkennung ausländischer Insolvenzverfahren, Ein Vergleich des kroatischen, des deutschen und des schweizerischen Rechts sowie der Europäischen Verordnung über Insolvenzverfahren, des Istanbuler Übereinkommens und des UNCITRAL-Modellgesetzes*, Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main, 2005., Knjiga 1. (str. 1.-499.), Knjiga 2. (str. 1.-633.).

Prema starom pravilu čl. 309. st. 1. SZ 1996 prijedlog za priznanje strane odluke o otvaranju stečajnog postupka podnosio se trgovačkom sudu na čijem se području nalazi poslovna jedinica dužnika u Republici Hrvatskoj, a ako dužnik nije imao poslovnu jedinicu u Republici Hrvatskoj, trgovačkom sudu na području kojega se nalazila neka imovina dužnika. Time je bila određena i stvarna i mjesna nadležnost suda za odlučivanje o dotičnom prijedlogu. Iz tog je pravila novi Stečajni zakon odstranio pridjev trgovački (čl. 401. st. 1. SZ 2015), tako da bi sada bilo koji sud mogao odlučivati o priznanju strane odluke o otvaranju stečajnog postupka. Kao što znamo, općinski suci do sada se nisu bavili stečajnim pravom i teško će se snalaziti u odlučivanju o priznanju stranih prekograničnih insolventijskih postupaka otvorenim nad trgovačkim društvima, pogotovo ako su oni članovi grupe povezanih društava. Ako se željelo da općinski suci odlučuju o priznanju stranih odluka o otvaranju stečajnih postupaka nad potrošačima odnosno drugim kategorijama fizičkih osoba i ako je to bio razlog izmjene te odredbe, tada je to trebalo drukčije normirati. Točno određenje mjesne i stvarne nadležnosti suda kojem se podnosi prijedlog za priznanje strane odluke o otvaranju stečajnog postupka i koji o njemu odlučuje iznimno je važno za efikasno i brzo provođenje postupka priznanja i što ranije određenje pravnih učinaka priznanja.⁵⁵

Staro pravilo članka 309. stavka 2. SZ 1996 određivalo je da ako dužnik ima poslovne jedinice na području različitih trgovačkih sudova ili ako se njegova imovina nalazi na području različitih trgovačkih sudova, za donošenje odluke o priznanju strane odluke o otvaranju stečajnoga postupka mjesno je nadležan sud koji je prvi na oglasnoj ploči suda objavio oglas iz članka 313. stavka 1. Stečajnog zakona, dakle oglas o podnesenom prijedlogu s potrebnim podacima te poziv vjerovnicima da prijave svoje tražbine i izjasne se o postojanju pretpostavki za priznanje. Novi Stečajni zakon umjesto toga propisuje da ako dužnik ima poslovne jedinice na području dvaju ili više sudova ili ako se njegova imovina nalazi na području dvaju ili više sudova, prijedlog za priznanje strane odluke o otvaranju stečajnoga postupka može se podnijeti svakom sudu na čijem se području nalazi poslovna jedinica dužnika u Republici Hrvatskoj, odnosno svakom sudu na čijem se području nalazi imovina dužnika (čl. 401. st. 2. SZ 2015). Ne može više sudova odlučivati o prijedlogu za priznanje strane odluke o otvaranju istog stečajnog postupka, stoga je nužno u starom Stečajnom zakonu bilo riješeno koji sud će u takvoj situaciji biti nadležan. Novi Stečajni zakon s promjenom koju je unio u navedeno pravilo uopće ne riješava to iznimno važno pitanje za pravnu sigurnost i načelo ekonomičnosti.

U starom Stečajnom zakonu izričito je bilo propisano da žalba protiv rješenja o priznanju strane odluke o otvaranju stečajnoga postupka ne zadržava njegovu ovrhu (čl. 316. st. 2. SZ 1996), drugim riječima da ona nema suspenzivni učinak. To je pravilo novi Stečajni zakon bez ikakvog razloga jednostavno ispustio (vidjeti čl. 408. SZ 2015).

55 Detaljno o tome vidjeti *Garašić, Jasnica*, Recognition of Foreign Insolvency Proceedings: The Rules That a Modern Model of International Insolvency Law Should Contain, Yearbook of Private International Law, Petar Šarčević/Paul Volken/Andrea Bonomi (Eds.), The Swiss Institute of Comparative Law, 2005., vol. 7., str. 345.

U starom Stečajnom zakonu izričito je bilo i propisano da žalba protiv rješenja kojim se odbija prijedlog za priznanje strane odluke o otvaranju stečajnoga postupka ne zadržava ovrhu (čl. 333. st. 2. SZ 1996). Ta je odredba bila nezgrapno napisana, a zapravo je to značilo da žalba protiv tog rješenja nema suspenzivni učinak. Umjesto da to pravilo u tom smislu redigira, novi Stečajni zakon ga je sasvim ispustio (čl. 425. SZ).

Izričito reguliranje nesuspensivnosti žalbe u izvanparničnom postupku odlučivanja o priznanju stranih odluka o otvaranju stečajnih odnosno insolventijskih postupaka vrlo je važno, jer strani adresati često ne poznaju dovoljno domaći pravni sistem, te se o značajnim pitanjima procedure u međunarodnom stečaju odgovori moraju dati u odredbama koje direktno reguliraju međunarodni stečaj, a ne da se primjerice pitanje o pravnim lijekovima i njihovim učincima izvodi iz općih pravila stečajnog odnosno građanskog procesnog prava.

Nažalost, ono što je doista zakonodavac trebao izmijeniti odnosno dodati u odredbama o međunarodnom stečaju, to nije učinio.

Tako je primjerice trebao uvesti zakonsku presumpciju o pogledu postojanja središta poslovnoga djelovanja za fizičku osobu, kao što je već ranije propisao zakonsku presumpciju u pogledu postojanja poslovnog središta za pravnu osobu. To je od presudne važnosti kako za tzv. direktnu, ali i tzv. indirektnu međunarodnu nadležnost za otvaranje stečajnog postupka nad fizičkom osobom. To opet ima daleke reperkusije na pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka, jer dominantna kolizijska norma koja određuje koje pravo je mjerodavno za njihovo određenje, jest ona koja kaže da je to pravo države otvaranja stečajnog postupka, dakle, *lex fori concursus*.

U posebnom odjeljku glave XI. koja regulira međunarodni stečaj trebalo je i propisati odredbe koje bi olakšale primjenu Europske uredbe o insolventijskim postupcima u Hrvatskoj. Tako je između ostalog trebalo propisati: a) mjesnu nadležnost hrvatskih sudova za insolventijske postupke koje padaju u područje primjene te Uredbe, budući da ona određuje samo međunarodnu nadležnost; b) obvezu obrazloženja odluke o otvaranju takvog insolventijskog postupka; c) pravila za izbjegavanje sukoba nadležnosti sa sudovima drugih država članica; d) obustavu domaćeg stečajnog postupka kada temeljem navedene Uredbe ranije otvoreni strani insolventijski postupak ima prednost kao i pravne posljedice te obustave; e) pravila o javnoj objavi strane odluke o otvaranju insolventijskog postupka u Hrvatskoj koju ima pravo prema dotičnoj Uredbi zahtijevati strani insolventijski upravitelj; f) pravila o upisu strane odluke o otvaranju insolventijskog postupka u hrvatske javne knjige i registre, a koji upis ima pravo zahtijevati strani insolventijski upravitelj prema dotičnoj Uredbi te moguće pravne lijekove protiv sudske odluke kojom se odlučuje o upisu; g) pravila o mogućnosti ovrhe na temelju strane odluke o otvaranju insolventijskog postupka; h) pravila o pravnom učinku eventualnog insolventijskog plana; i) pravila koja se odnose na odgodu unovčenja predmeta razlučnog prava prema članku 33. Uredbe; j) pravila o obavještanju stranih vjerovnika o otvaranju insolventijskog postupka temeljem članka 3. stavka 1. ili 2. Uredbe te mogućnostima prijave tražbine. Primjena reformirane Europske uredbe o insolventijskim postupcima od 26. lipnja 2017. koja po broju članaka skoro dvostruko premašuje broj članaka

važće verzije te Uredbe zahtijevat će i neka druga dodatna pravila, posebno ona koja se tiču određenja mjesne nadležnosti za aneksne postupke (čl. 6 EuInsUr 2015), zatim ona koja se tiču primjene odredaba o jednostranom obećanju upravitelja glavnog insolventijskog postupka istog namirenja vjerovnika iz druge države članice u tom postupku u odnosu na imovinu koja se nalazi u toj drugoj državi članici koja nije država otvaranja insolventijskog postupka, a radi izbjegavanja otvaranja sekundarnog insolventijskog postupka u spomenutoj drugoj državi članici (Art. 36 EuInsUr 2015), kao i pravila koje će olakšati primjenu odredaba o suradnji i komunikaciji tijela više insolventijskih postupaka u slučaju insolventijskih postupaka nad imovinom članova grupe povezanih društava kao i o koordinaciji tih postupaka (čl. 56.-77. EuInsUr 2015).

Onaj koji nema duboko znanje i razumijevanje pravne materije koja se treba zakonski regulirati, ne bi smio sudjelovati u formuliranju zakonskih odredaba, jer samo nanosi više štete nego koristi.

2.15. Prijelazne i završne odredbe

Prijelazne i završne odredbe novog Stečajnog zakona odnose se na: a) reguliranje rokova za donošenje provedbenih propisa (439. st. 1.-3. SZ 2015); b) upis na liste A i B stečajnih upravitelja koji su na dan stupanja već bili na Listi stečajnih upravitelja; c) određenje da će se stečajni postupci koji su pokrenuti prije stupanja na snagu novog Stečajnog zakona dovršiti prema odredbama starog Stečajnog postupka uz iznimke određenih odredaba novog Stečajnog zakona koji se primjenjuju i na te postupke (čl. 441. st. 1.-2. SZ 2015); d) određenje da će se postupci predstečajne nagodbe pokrenuti na temelju Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi dovršiti prema odredbama tog zakona, ali uz odgovarajuću primjenu članka 32. stavka 1. točke 2. novog Stečajnog zakona (čl. 442. SZ 2015); e) reguliranje sudskih postupaka prekinutih zbog otvaranja postupka predstečajne nagodbe koja je potvrđena (čl. 443. SZ 2015); f) reguliranje rokova za podnošenje zahtjeva za provedbu skraćenoga stečajnog postupka i prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka u odnosu na pravne osobe koje na dan stupanja na snagu novog Stečajnog zakona u Očevidniku redosljeda osnova za plaćanje imaju evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u neprekinutom razdoblju od 120 dana (čl. 444. st. 1.-4. SZ 2015); g) prestanak važenja starog Stečajnog zakona i određenih odredaba Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (čl. 445. st. 1.-3. SZ 2015) i h) objavljivanje te stupanje na snagu novog Stečajnog zakona (čl. 446. SZ 2015).

3. KRATKA ZAKLJUČNA OPĆA OCJENA NOVOG STEČAJNOG ZAKONA

Kao pozitivno se može ocijeniti što se neke od najgrubljih pogrešaka koje su postojale u konceptu predstečajne nagodbe u novom predstečajnom postupku otklonjene, kao i činjenica, što se mogućnost sanacije odnosno restrukturiranja stečajnog dužnika putem stečajnog plana opet omogućila i u okviru stečajnog postupka.

Ipak, predstečajni postupak ima previše nepreciznih i kontradiktornih odredaba, a u zakon nisu vraćene sve odredbe o stečajnom planu, koje su trebale biti vraćene.

Positivno se može ocijeniti i želja zakonodavca da podigne profesionalnu razinu i stručno obrazovanje stečajnih upravitelja, no upitno je, je li rješenje s listom A i B stečajnih upravitelja za svaki nadležni sud primjereno rješenje i je li metoda slučajnog odabira pri imenovanju stečajnih upravitelja primjerena za Hrvatsku.

Sveukupno gledajući novi Stečajni zakon nije napisan na potrebnoj profesionalnoj razini.

Već nomotehnički se može prigovoriti da su mnogi članci predugački s prevelikim brojem stavaka, kao i da se alineje u stavcima pogrešno nazivaju podstavcima, koje uz to uopće nisu numerirane, što će predstavljati problem pri citiranju dotičnih odredaba.

Umjesto "stečajnog suca" sada se u zakonskim odredbama svuda koristi riječ "sud" što u nekim odredbama koje se tiču parničnih, ovršnih ili nekih drugih izvanparničnih postupaka izaziva dvojbu na koji se točno sud misli. Pri tome je sastav suda u stečajnom postupku ostao isti – prvostupanjski postupak provodi sudac pojedinac, što vrijedi i za predstečajni postupak (čl. 8. st. 2. SZ 2015).

Ipak posebno začuđuje i zabrinjava lakoća kojom se u nekim zakonskim odredbama novog Stečajnog zakona izravno povređuju neka od temeljnih načela stečajnog odnosno građanskoprocenog prava: načelo *par conditio creditorum*, načelo saslušanja, načelo dispozicije, načelo slobodne ocjene dokaza. Zapravo iz mnogih promijenjenih odnosno novih zakonskih odredaba proizlazi neznanje i nerazumijevanje stečajnog prava onih koji su završni tekst zakona pisali.

Posebno su loše napisane i nove odredbe o predstečajnom razlogu, predujmu troškova stečajnog postupka, tužbi radi pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika, unovčenju predmeta razlučnog prava, povezanim društvima, nadalje, prešturo se reguliralo stečajni postupak nad likvidacijskom imovinom, nepotrebno se zadiralo u postojeće odredbe o međunarodnom stečaju, dok istodobno u zakonski tekst nisu unesene odredbe koje bi olakšale primjenu Europske uredbe o insolventijskim postupcima koja je također pozitivno pravo kao i Stečajni zakon i jednako ju je potrebno primjenjivati. Nepotrebno su ukinuti paušalni troškovi pri utvrđenju i unovčenju predmeta razlučnoga prava.

Istovremeno se nije iskoristila prilika da se pri donošenju novog zakona poboljšaju neka od pravila iz starog zakona koja su već dugo godina sporna u praksi, kao što su primjerice: nedovoljno jasne i precizne odredbe o nastavku i preuzimanju parnica nakon otvaranja stečajnog postupka; pitanje protiv kojih bi odluka u stečajnom postupku žalba zapravo trebala biti isključena; nedovoljno precizna opća odredba o pobijanju pravnih radnji stečajnog dužnika; pojedine pogrešne i neprecizne odredbe o osobnoj upravi stečajnog dužnika.

Isto tako bi pravopolitički bilo puno bolje da se u posebnoj glavi u novom Stečajnom zakonu predvidio tzv. osobni stečaj, a ne da je zakonodavac donio odvojen zakon o tome⁵⁶, jer je riječ samo o posebnoj vrsti stečajnog odnosno predstečajnog postupka.

Dnevnopolitički razlozi ne bi smjeli određivati tempo i kvalitetu izrade važnih

56 Zakon o stečaju potrošača, Narodne novine, br. 100/2015.

kapitalnih zakona, kao što je primjerice Stečajni zakon. Na njegovim odredbama Radna skupina Ministarstva pravosuđa definitivno je još trebala raditi i nije ga se smjelo na ovom stupnju nedorađenosti pustiti u zakonodavnu proceduru. Zbog brojnih pogrešaka koje su počinjene u Stečajnom zakonu iz 2015., nužno je što prije pripremiti zakonske odredbe o njegovim izmjenama odnosno dopunama.

Svakako bi trebalo upozoriti i na vrlo nekvalitetno Vladino Obrazloženje Konačnog prijedloga Stečajnog zakona od 14. 5. 2015., u kojem se samo ponavlja sadržaj normi bez davanja razloga i motiva za promjenu i dopunu pravila. Kvalitetno napisano obrazloženje prijedloga nekog zakona i te kako može pomoći sucima u primjeni zakona kao i svima drugima u razumijevanju zakonskih odredaba, pa bi se svako ministarstvo svake vlade trebalo potruditi da podigne profesionalnu razinu pri pisanju zakonskih obrazloženja.

LITERATURA

1. Cindrić, Sandra, Stečajni zakon – predstečajni postupak, *Računovodstvo i financije*, 2016., br. 9., str. 141.-145.
2. Čuveljak, Jelena, O nekim pitanjima u postupku predstečajne nagodbe, *Pravo u gospodarstvu*, 2013., br. 3., str. 616.-632.
3. Čuveljak, Jelena, Skraćeni stečajni postupak – mogućnost zloropora, *Pravo u gospodarstvu*, 2016., br. 3., str. 427.-438.
4. Čuveljak, Jelena, Predujam za otvaranje stečajnog postupka, *Pravo i porezi*, 2016., br. 9., str. 21.-25.
5. Dika, Mihajlo, O ustavnosti pravnog uređenja instituta predstečajne nagodbe, u knjizi: Barbić, Jakša (ur.), *Hrvatsko insolventijsko pravo*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2014., str. 51.-68.
6. Dika, Mihajlo, Predstečajni postupak, *Pravo u gospodarstvu*, 2016., br. 3., str. 367.-425.
7. Galić, Ante, Predstečajni postupak prema novom Stečajnom zakonu, u knjizi: Kuzmić, Marica (ur.), *Reforma hrvatskog insolventijskog prava – Novi Stečajni zakon*, Inženjerski biro, Zagreb, 2015., str. 77.-104.
8. Garašić, Jasnica, Institut izuzeća sudaca i Novela Zakona o parničnom postupku 2003., *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, 2003., vol. 53., br. 5., str. 1189.-1256.
9. Garašić, Jasnica, Sudsko ispitivanje podobnosti stečajnog plana, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 2004., br. 1., str. 295.-321.
10. Garašić, Jasnica, Osobna uprava stečajnog dužnika, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, 2004., br. 1., str. 29-75.
11. Garašić, Jasnica, Anerkennung ausländischer Insolvenzverfahren, Ein Vergleich des kroatischen, des deutschen und des schweizerischen Rechts sowie der Europäischen Verordnung über Insolvenzverfahren, des Istanbuler Übereinkommens und des UNCITRAL-Modellgesetzes, Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main, 2005., Knjiga 1. (str. 1.-499.), Knjiga 2. (str. 1.-633.).
12. Garašić, Jasnica, Recognition of Foreign Insolvency Proceedings: The Rules That a Modern Model of International Insolvency Law Should Contain, *Yearbook of Private International Law*, Petar Šarčević/Paul Volken/Andrea Bonomi (Eds.), The Swiss Institute of Comparative Law, 2005., vol. 7., str. 333.-380.
13. Garašić, Jasnica, Europska uredba o insolventijskim postupcima, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 2005., br. 1., str. 257.-305.
14. Garašić, Jasnica, Izmjene i dopune Stečajnog zakona iz 2012. motivirane institutom predstečajne nagodbe, u knjizi: Barbić Jakša (ur.), *Hrvatsko insolventijsko pravo*,

- Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2014., str. 21.-50.
15. Garašić, Jasnica, Reforma Europske uredbe o insolventijskim postupcima, u knjizi: Kuzmić Marica (ur.), Reforma hrvatskog insolventijskog prava – Novi Stečajni zakon, Inženjerski biro, Zagreb, 2015., str. 34-76.
 16. Garašić, Jasnica, Prijava tražbina stranih vjerovnika prema Europskoj uredbi o insolventijskim postupcima, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 2016., br. 3., str. 1039.-1064.
 17. Graf-Schlicker, Marie Luise (ur.), InsO, Kommentar zur Insolvenzordnung, RWS Verlag Kommunikationsforum GmbH, Köln, 2010.
 18. Grgić, Jerko, Predstečaj – staro i novo uređenje, Pravo i porezi, 2015., br. 11., str. 34.-41.
 19. Kirchhof, Hans-Peter/ Eidenmüller, Horst/Stürmer, Rolf (ur.), Münchener Kommentar, InsO, Verlag C.H. Beck, 3. izdanje, Band 1., München, 2016.
 20. Kirchhof, Hans-Peter/ Eidenmüller, Horst/Stürmer, Rolf (ur.), Münchener Kommentar, InsO, Verlag C.H. Beck, 3. izdanje, Band 2., München, 2016.
 21. Kirchhof, Hans-Peter/ Eidenmüller, Horst/Stürmer, Rolf (ur.), Münchener Kommentar, InsO, Verlag C.H. Beck, 3. izdanje, Band 4., München, 2016.
 22. Komljenović, Maja, Predstečajni razlog prijeteće nesposobnosti za plaćanje u svjetlu novog Stečajnog zakona i recentne prakse Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, Hrvatska pravna revija, 2016., br. 12-, str. 16.-21.
 23. Kovač, Vlatka, Imenovanje, ovlast i dužnosti stečajnog upravitelja prema odredbama Stečajnog zakona, Pravo i porezi, 2016., br. 5., str. 53.-59.
 24. Marković, Nevenka, Opći pregled novina u stečajnom postupku prema novom Stečajnom zakonu, u knjizi: Kuzmić, Marica (ur.) Zbornik radova Reforma hrvatskog insolventijskog prava – Novi Stečajni zakon, Inženjerski biro, Zagreb, 2015., str. 105.-156.
 25. Mankowski, Peter/Müller, Michael F./Schmidt, Jessica, EuInsVO 2015 – Europäische Insolvenzverordnung 2015., Verlag C. H. Beck, München, 2016.
 26. Radić, Nino, Prijava tražbina u predstečajnom postupku, u knjizi: Kuzmić, Marica (ur.), Stečajni zakon 2015. – Primjena u praksi, Inženjerski biro, Zagreb, 2016., str. 3.-24.
 27. Uhlenbruck, Wilhelm (ur.), Insolvenzordnung - Kommentar, Verlag Franz Vahlen, München, 2003.
 28. Vukelić, Mario, Novi Stečajni zakon – novi predstečajni postupak, Pravo u gospodarstvu, 2016., br. 5., str. 1041.-1070.
 29. Wimmer, Klaus (ur.), Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung, Luchterhand, 4. izdanje, München, 2006.

Summary

MOST IMPORTANT NOVELTIES IN BANKRUPTCY ACT OF 2015

This paper gives the analysis of the most important novelties that the new Bankruptcy Act of 2015 brought into Croatian bankruptcy law. The author points at many contradictory, imprecise and defective provisions of the new Bankruptcy Act, especially provisions regarding a pre-bankruptcy reason (ground), pre-bankruptcy proceedings, advance payment for the costs of bankruptcy proceedings, appointment of bankruptcy administrators (bankruptcy trustees), action to contest legal transactions of the debtor, liquidation of objects on which the right for separate satisfaction exists, bankruptcy plan, group of companies (connected companies), bankruptcy proceedings against liquidation estate and international bankruptcy. Due to numerousness of the defective legal solutions and disturbing easiness with which some of the basic principles of bankruptcy law and civil procedure law generally have been directly broken, it is necessary to prepare new legal provisions that shall change and amend the Bankruptcy Act of 2015.

Keywords: *pre-bankruptcy proceedings, imminent insolvency, a creditor with right to separate satisfaction (a secured creditor), bankruptcy plan, international bankruptcy, Bankruptcy Act of 2015.*

Zusammenfassung

WICHTIGE NEUREGELUNGEN DES INSOLVENZGESETZES 2015

Diese Arbeit behandelt wichtige Neuregelungen im kroatischen Insolvenzrecht im Lichte des Insolvenzgesetzes von 2015. Der Schwerpunkt liegt dabei auf widerspruchsvollen, undeutlichen und irrigen Verordnungen, die sich insbesondere auf die Neuregelung des Vorinsolvenzgrundes, Vorinsolvenzverfahrenes, Klageantrags auf Anfechtung von Rechtshandlungen eines Schuldners, Verwertung von Absonderungsgegenständen, Bestellung von Insolvenzverwaltern, Insolvenzplans, verbundener Unternehmen, Insolvenzverfahrens über das Liquidationsvermögen und internationaler Insolvenz beziehen. Wegen des Übermaßes an mangelnden gesetzlichen Lösungen und geradezu besorgniserregender Behaglichkeit mit der einige Grundprinzipien sowohl des Insolvenz-, als auch des Zivilprozessrechts unmittelbar verletzt wurden, sei es notwendig das Insolvenzgesetz von 2015 zügig mit entsprechenden Verordnungen zu ändern, bzw. zu ergänzen.

Schlüsselwörter: *Vorinsolvenzverfahren, drohende Zahlungsunfähigkeit, Absonderungsgläubiger, Insolvenzplan, internationale Insolvenz, Insolvenzgesetz 2015.*

Riassunto

LE NOVITÀ PIÙ SIGNIFICATIVE DELLA LEGGE FALLIMENTARE DEL 2015

Nel presente lavoro vengono analizzate le novità più significative che sono state introdotte nel diritto fallimentare croato a seguito dell'entrata in vigore della legge fallimentare del 2015. Nel lavoro si segnalano numerose disposizioni contraddittorie, indeterminate ed errate, che si riferiscono in particolare alle nuove norme sulla ragione a fondamento del concordato preventivo, sulla procedura prefallimentare, sull'anticipo delle spese del procedimento fallimentare, sulla nomina dei curatori fallimentari, sull'azione di revocatoria fallimentare, sul soddisfacimento del credito privilegiato, sul piano fallimentare, sulle società collegate, sul procedimento fallimentare su patrimonio in liquidazione, come pure sul fallimento internazionale. In ragione delle numerose soluzioni giuridiche sbagliate e della preoccupante leggerezza con la quale sono stati violati alcuni dei principi cardine del diritto fallimentare e del diritto processuale civile in generale, è necessario predisporre quanto prima delle disposizioni legislative mediante le quali la legge fallimentare del 2015 venga modificata ed integrata.

Parole chiave: *concordato preventivo, pericolo di insolvenza, creditore privilegiato, piano fallimentare, fallimento internazionale, legge fallimentare del 2015.*